

วารสาร เศรษฐกิจและสังคม

ISSN 0125-0892 NESDB
ปีที่ 50 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2556

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(Office of the National Economic and Social Development Board)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100
โทร. 0-2282-4841-2 โทรสาร 0-2281-9705, 0-2281-6635
<http://www.nesdb.go.th>

1 ปี

ของการขับเคลื่อน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

- สัมภาษณ์พิเศษ ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11
- กระบวนการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ
- ยุทธศาสตร์ประเทศ

ความหมาย องค์ประกอบ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

ตารางผลการพัฒนาภายใต้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 พ.ศ.. 2549- 2554

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบหลัก	แผนฯ 9	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10				
	2549	2550	2551	2552	2553	2554
1. การมีสุขภาวะ	71.40	71.16	72.23	70.89	70.21	72.55
2. ครอบครัวยุคใหม่	62.24	61.65	63.97	63.18	63.08	65.17
3. ชุมชนเข้มแข็ง	33.74	46.38	55.73	60.89	66.07	76.47
4. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	70.51	74.63	71.00	72.54	78.07	77.60
5. สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล	69.70	64.41	66.96	64.86	63.96	70.58
6. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	75.42	70.45	74.95	60.37	55.70	53.75
ภาพรวมดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	66.47	66.03	68.05	65.79	66.89	70.25

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ 90.0 - 100

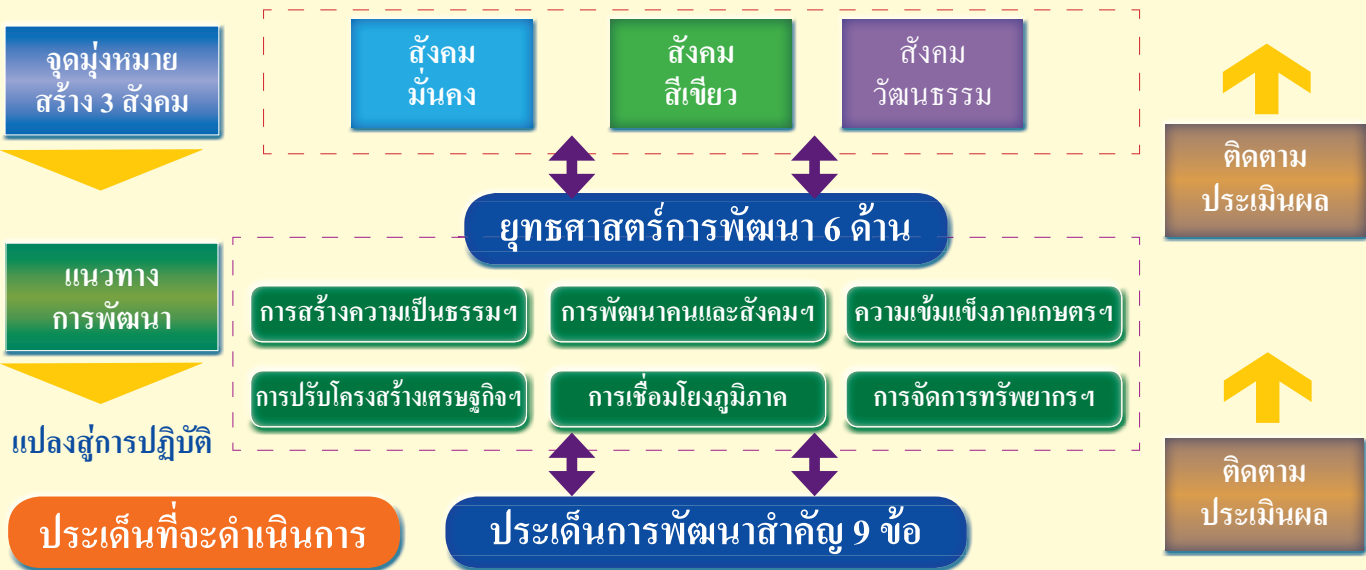
ระดับดี = ร้อยละ 80.0 - 89.9

ระดับปานกลาง = ร้อยละ 70.0 - 79.0

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ 60.0 - 69.9

ระดับเร่งแก้ไข < ร้อยละ 59.9

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติ

ประเด็นการพัฒนาสำคัญ	ยุทธศาสตร์ การสร้างความเป็นธรรมฯ	ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคนฯ	ยุทธศาสตร์ ความเข้มแข็ง ภาคเกษตรฯ	ยุทธศาสตร์ การปรับโครงสร้างฯ	ยุทธศาสตร์ ความเชื่อมโยงฯ	ยุทธศาสตร์ การจัดการ ทรัพยากรฯ
การพัฒนาคนเพื่อเสริมสร้างทุนทางปัญญาอย่างยั่งยืน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนภาคประชาสังคมและธุรกิจเอกชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ		✓	✓	✓		
การส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค		✓		✓	✓	✓
การเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน		✓		✓	✓	✓
การบริหารจัดการน้ำ ป่าไม้ และที่ดินเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร	✓		✓	✓	✓	✓
การยกระดับขีดความสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติ		✓	✓		✓	✓
การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม	✓	✓		✓		✓

หมายเหตุ : หน่วยงาน/ภาคีการพัฒนาสามารถใช้ผังข้างต้นตรวจสอบประเด็นการพัฒนาที่ภาคีจะขับเคลื่อน โดยจัดทำ checklist ระบุภารกิจ/บทบาทภาคีที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญ 9 ข้อ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (ร่าง) คู่มือแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, สิงหาคม 2555

U ทบรณการ

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ดำเนินมาเป็นเวลากว่า 1 ปี สำนักงานฯ จึงใคร่ขอใช้โอกาสนี้รายงานและเผยแพร่ความก้าวหน้าของการดำเนินงานในช่วง 1 ปีเศษที่ผ่านมา ตลอดจนปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัญหาข้อจำกัดของการดำเนินงาน รวมทั้งแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในระยะต่อไป

ในช่วงปี 2555 การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในสาระของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้กับภาคีการพัฒนา รวมถึงสามารถกระตุ้นให้ภาคีเห็นความจำเป็นในการเข้าร่วมผลักดันการพัฒนาประเทศได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ภารกิจการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในปีต่อไป ยังคงเป็นสิ่งท้าทาย ไม่ว่าจะเป็นการเร่งประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับรู้ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อย่างต่อเนื่อง การเชื่อมโยงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กับนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลเพื่อลดความเสี่ยงและสร้างความยั่งยืนในการพัฒนา รวมทั้งการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยทั้งหมดต้องอาศัยความร่วมมือและภาวะผู้นำของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงจะทำให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งเป็นแผนของคนไทยทุกคนประสบผลความสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ในตอนเริ่มจัดทำแผนฯ

ทั้งนี้ รายละเอียดของการดำเนินงานที่ผ่านมาและแนวทางการดำเนินงานในอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้ปรากฏในบทความและทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในวารสารเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้แล้ว

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการ

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ

รองเลขาธิการฯ

นางเพ็ญจา อ่อนชิต

นางสุวรรณี คำมั่น

นายปรเมธี วิมลศิริ

นายชาญวิทย์ อมตะมฤชาติ

นายธานีกร พะยอม

นางสาวดาวลีย์ คำภา

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

นางนิตยา กมลวณิช

นางบุษนิภา วงศ์สุบรรณ

นายภูมิใจ อัคระนันท์

นางสาวสุมาลี เตชะบุรินทร์กุล

นางสาวภาณุ วัฒน

นายณพพร มบุญผล

นางสาวปัทมา เรียงวิเศษกุล

บรรณาธิการบริหาร

นายวิชาญ ปันทอง

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นางภาณี เชนธิปกรณ์

กองบรรณาธิการ

นางสาววิภา เตชะเมธากร

นางภาณี เชนธิปกรณ์

นายอิทธิพงศ์ ศิริบุญเรืองโชค

นางนิสวันต์ พิษณุดำรง

นายธีระพงษ์ มาลัยทอง

นางสาววัชรีย์ พุ่มทอง

นางสาวอมรารัตน์ กวีณอม

นางสาวปภาณัน วรวัฒน์สกุล

ฝ่ายจัดการ

นายธีระพงษ์ มาลัยทอง

ฝ่ายศิลปกรรมและภาพ

นายเนาวฤทธิ์ ฤทธิไพล

ออกแบบและพิมพ์

พจก. อรุณการพิมพ์

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

1

สัมภาษณ์พิเศษ

ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

2

เรื่องเด่นประจำฉบับ

กระบวนการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ

8

บทความประจำฉบับ

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)

14

รวมพลังภาคเอกชนขับเคลื่อนแผนฯ 11

19

การขับเคลื่อนระดับพื้นที่ : แรงผลักดันการพัฒนา

24

เดินทางขับเคลื่อน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนฯ 11

29

ฉีกปาก:

ประสบการณ์บ้านสามขา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

33

คอลัมน์พิเศษ

ตลาดนัด : เส้นทางจากหัวไร่ปลายนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

37

ข้อมูลชวนรู้

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

และชิ้นส่วนยานยนต์ไทย: ...เรื่องเล่าจาก คุณนันทิยา

(บริษัท โชกุนโฮมโฮมดีเวลอปเม้นท์ จำกัด: CNC group)

41

ความเคลื่อนไหวรอบ ลคช.

เกาะติดข่าวสำคัญการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ

47

ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี

ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

เรื่อง ความก้าวหน้า ของการดำเนินการขับเคลื่อน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา*

ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กล่าวถึงความก้าวหน้าของการดำเนินการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในรอบปี 2555 บ่งชี้ความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคของการทำงาน รวมทั้งแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในปี 2556 ประเด็นการพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญทั้งในระดับประเทศและพื้นที่ ตลอดจนกล่าวถึงบทบาทของภาคีการพัฒนาในการร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กับหน่วยงานกลาง ส่วนราชการต่าง ๆ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการสื่อมวลชน ดังนี้

ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กล่าวว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ตั้งแต่การให้ภาคีทุกฝ่าย ทุกอาชีพ และทุกพื้นที่ร่วมกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศไป จนถึงการระดมความเห็นเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ต่างๆ กล่าวได้ว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไม่ได้เป็นแผนของข้าราชการ แต่เป็นแผนของคนไทยทุกคน ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย และประเทศในภูมิภาค

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนแผนฯ ให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก รวมถึงสามารถรับมือกับความผันผวนที่รุนแรงมากขึ้นได้ อาทิ วิกฤติเศรษฐกิจในต่างประเทศ ภัยธรรมชาติ วิกฤติทางอาหารและพลังงาน ซึ่งการขับเคลื่อนแผนฯ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมจะต้องอาศัยความช่วยเหลือจากทุกฝ่าย

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กศ.สช.) ได้เห็นชอบให้มีกลไกที่จะกำกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และ

แต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11” ขึ้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายภาคส่วน อาทิ ภาคราชการ ภาครัฐกิจเอกชน ภาควิชาการ มาทำหน้าที่กำกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้าน และประเด็นการพัฒนาสำคัญ 9 ข้อของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้เป็นทิศทางเดียวกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายการสร้างสังคมที่พึงปรารถนา 3 ประการ ได้แก่ สังคมมั่นคง สังคมสีเขียว และสังคมวัฒนธรรม ซึ่งในช่วงประมาณ 1 ปีหลังแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ประกาศใช้ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กำกับให้มีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในหลายรูปแบบ

การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

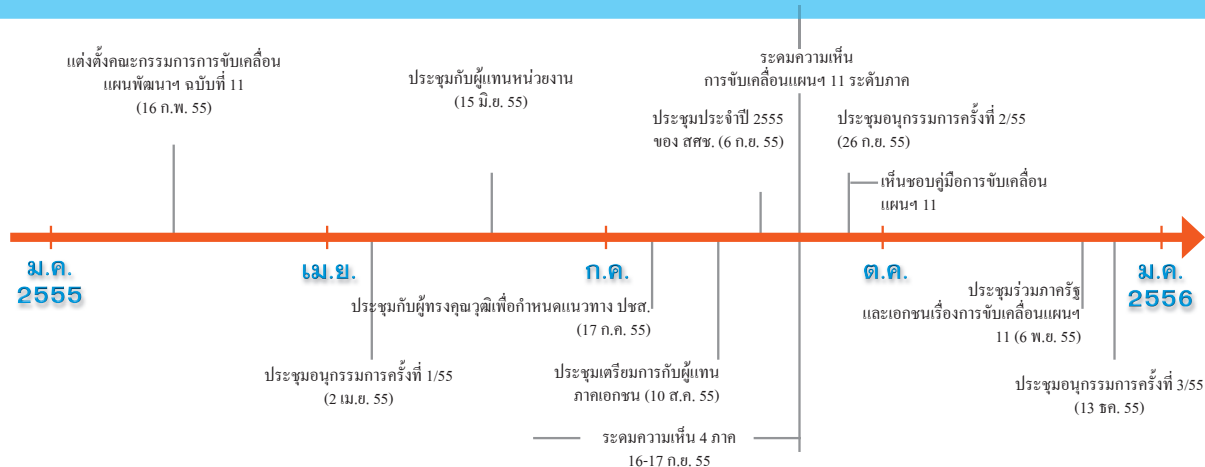

* นายอริพงศ์ ธีรบุญเรืองโชติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นายตฤตถนัย นพคุณ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นางณัฏฐา หนูนงนักคิด นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นางสาวหฤทัย สายสินทร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ นายสุธัมมะ ธรรมศักดิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

หนึ่งปีของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กล่าวว่า ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 การขับเคลื่อนแผนฯ เริ่มต้นก้าวแรกโดยเน้นสร้างความรู้ ความเข้าใจในแผนฯ และกระตุ้นให้ภาคีต่างๆ เข้าร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่นำเสนอจุดมุ่งหมายของการขับเคลื่อนแนวทาง และขั้นตอน พร้อมทั้งตัวอย่างการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงรวมทั้งได้จัดประชุมกับผู้แทนจากภาคีต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและพื้นที่เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ร่วมกัน อาทิ ทารือกับหน่วยงานกลางประกอบด้วย สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อร่วมบูรณาการแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทั้งด้านงบประมาณและการติดตามประเมินผล ประชุมกับผู้แทนภาคเอกชน ประกอบด้วย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสภาธุรกิจตลาดทุนไทย จัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จัดประชุมระดมความคิดเห็นกับภาคส่วนต่างๆ ใน 4 ภูมิภาคเพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญและแนวทางการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ปี 2555

ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้ความเห็นต่อไปว่า แม้จะมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กับภาคีต่างๆ แต่เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีพลังและส่งผลในวงกว้าง การเชื่อมโยงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เข้ากับนโยบายรัฐบาลจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องผลักดันให้เห็นผล และน่ายินดีว่าแม้ในช่วงครึ่งปีแรกหลังการประกาศใช้ รัฐบาลชุดปัจจุบันไม่ได้นำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปผลักดันมากนัก แต่ในช่วงครึ่งปีหลังแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีความเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลมากขึ้นในหลายมิติ

“ขณะนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้ดำเนินการผ่านไปแล้ว 1 ปี โดยในครึ่งปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2554 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีรัฐบาลใหม่ (รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) และมีความจำเป็นเร่งด่วนที่

ต้องแก้ปัญหาสำคัญเฉพาะหน้า คือ ปัญหาอุทกภัยครั้งใหญ่ ประกอบกับในปีแรก รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับนโยบายที่สัญญาไว้กับประชาชนและได้แถลงต่อรัฐสภา ดังนั้น ในช่วงเวลาดังกล่าว รัฐบาลจึงจำเป็นต้องดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงจำเป็นต้องดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาดังกล่าว พร้อมกับนำนโยบายเร่งด่วนที่ประกาศไว้สู่การปฏิบัติ ภายใต้หลักการหรือแนวทางสำคัญข้างต้นของการเพิ่มรายได้ อาทิ การให้แรงงานมีรายได้เป็นวันละไม่น้อยกว่า 300 บาท และผู้ที่จบปริญญาตรีมีรายได้เดือนละไม่น้อยกว่า 15,000 บาท และนโยบายการรับจำนำ และการลดรายจ่าย อาทิ การชะลอการเก็บเงินเข้ากองทุน และการปรับลดภาษีเงินได้นิติบุคคล ในขณะที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในปีแรก ได้ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ซึ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุน และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันที่จะทำให้รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน ผ่านการเพิ่มผลิตภาพการผลิต”

“แต่พอเข้าสู่ช่วงครึ่งปีหลัง ประมาณเดือนเมษายน 2555 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 หลายด้าน ทั้งการลงทุนด้านบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และสร้างอนาคตประเทศ มูลค่า 350,000 ล้านบาท และการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มูลค่ารวม 2.2 ล้านล้านบาท เช่น โครงการรถไฟความเร็วสูง การปรับปรุงสนามบินและท่าเรือหลัก และโครงการจัดหาไฟฟ้าและพลังงานให้เพียงพอ เป็นต้น เพื่อรองรับการขยายตัวและพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ในยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งเน้นการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่สำคัญของประเทศแล้วยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 คือ ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย เนื่องจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว จะเป็นการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค ทั้งด้านการขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ และระบบการผลิตภายใต้กรอบความร่วมมือของอนุภูมิภาค รวมทั้งเป็นการสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่ง ครม. มีมติเห็นชอบให้ใช้เป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2557 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2555”

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า แม้ว่าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 จะดำเนินการล่าช้าไปจากเวลาที่กำหนดไว้ 1 ปี แต่การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลกลับเป็นแรงสนับสนุนสำคัญที่ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 4 และ 5 อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ได้ระบุถึงประเด็นที่ควรเฝ้าระวังจากการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล คือ ความเสี่ยงจากการใช้พลังงานในเมืองที่มีอิทธิพลเหนือกลไกตลาด เช่น นโยบายเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายจะทำให้มีผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการผลิต นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายประชานิยมอาจเกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี โดยไม่สามารถยกเลิกใน

ระยะเวลาอันสั้น อาทิ มาตรการลดเม็ดเงินและลดไฟฟ้าฟรี ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อดุลการคลังของประเทศในอนาคต

ความรู้สึกร่วม : ป้อจัยความลำเริอบอบการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เมื่อถามว่า 1 ปีของการขับเคลื่อนแผนฯ ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดและปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 คืออะไร ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กล่าวว่า 1 ปีที่ผ่านมา สามารถสร้างความเข้าใจในจุดมุ่งหมายและสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับหลายภาคส่วนที่จะเข้ามาร่วมผลักดันการพัฒนาได้ในระดับหนึ่ง แต่คงต้องสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องและให้แพร่หลายในวงกว้างมากขึ้น ขณะที่สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนแผนฯ บรรลุผล คือ “ความรู้สึกร่วมของคนไทยที่มีต่อปัญหาต่างๆ”

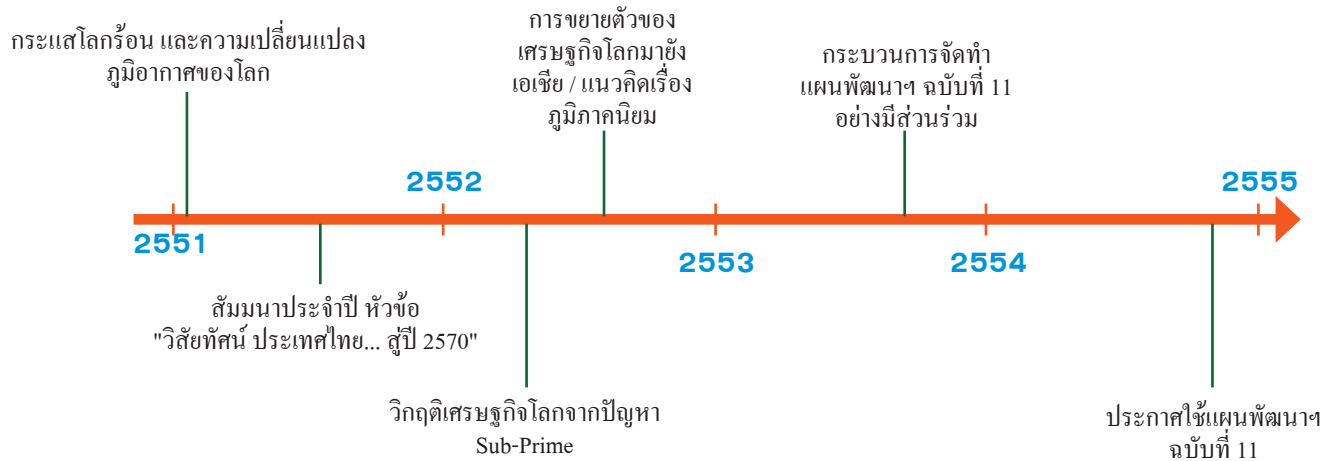
“แม้ว่าการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ในช่วงปี 2555 จะยังไม่ถึงการนำแผนไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม แต่ความสำเร็จหรืออุปสรรคของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 รวมถึงการขับเคลื่อนแผนฯ ในปีที่ผ่านมาได้ทำให้เกิดความเข้าใจ และความต้องการร่วมในเรื่องของแนวทางการพัฒนาประเทศซึ่งปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการร่างแผนฯ ที่เน้นการมีส่วนร่วม กระบวนการดังกล่าวได้สร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของแผนฯ ให้ขึ้นกับหลายภาคส่วน กระตุ้นให้หลายฝ่ายมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ประสบผลสำเร็จ”

“หากพิจารณาจากประวัติศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย การปรับเปลี่ยนที่สำคัญมักเกิดจากอิทธิพลจากกระแสโลกมากกว่าภายใน ดังเช่น ในยุคที่น้ำมันมีราคาแพงขึ้นและประเทศไทยต้องการน้ำมัน จึงต้องเน้นการผลิตเพื่อส่งออก แทนการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เพื่อนำเงินมาซื้อน้ำมัน การเปิดเสรีทางการเงิน และวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ทำให้ตลาดทุนและตลาดเงินของไทยปรับตัวเข้มแข็งขึ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ก็เช่นกัน เริ่มต้นจาก สศช. จัดสัมมนาประจำปีในปี 2551 ในหัวข้อ “วิสัยทัศน์ประเทศไทย...สู่ปี 2570” ที่เป็นการ

ระดมความเห็นเกี่ยวกับการเตรียมรับมือสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลกที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างรอบด้าน อาทิ กระแสโลกร้อนและความเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ต่อเนื่องในช่วงปี 2552 ที่หลายฝ่ายกังวลเรื่องวิกฤติเศรษฐกิจโลกจากปัญหาหนี้

ด้อยคุณภาพ (Sub-prime) จากนั้นในช่วงปี 2553 มีการพูดถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกมาทางเอเชียและแนวคิดเรื่องภูมิภาคนิยม ซึ่งทั้งหมดทำให้การร่วมกันคิดร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีพลังและมีทิศทางเพราะทุกคนรู้ว่าอนาคตจะต้องเตรียมตัวเผชิญกับเรื่องอะไรบ้าง”

บริบทของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

“ความรู้สึกร่วมของคนไทยที่มีต่อปัญหาต่างๆ” เป็นปัจจัยสำคัญที่นำมาซึ่งความเห็นพ้องต้องกันในแนวทางการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่มุ่งสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ แสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างความมั่นคงภายใน และลดการพึ่งพิงตลาดภายนอก รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ ของกลุ่มคน และเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ จำเป็นต้องรักษาความรู้สึกร่วมที่มีอยู่มาตั้งแต่การจัดทำแผนให้มีความต่อเนื่อง เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ทุกฝ่ายร่วมกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่ความสำเร็จอย่างเต็มที่

ประเด็นการพัฒนาคือควรให้ความสำคัญและการดำเนินการขับเคลื่อนแผนฯ ในระยะต่อไป

ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กล่าวว่าในปีที่สองและปีที่สามของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 การขับเคลื่อนแผนฯ จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันและลดความเสี่ยงจากปีที่ผ่านมา

“ปี 2555 - 2558 เป็นจุดตั้งต้นของการต่อยอดการใช้มาตรการประชานิยมมาสร้างความเข้มแข็งอำนาจของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลที่มาจากสายการเมืองต้องทำแบบนี้เพื่อสร้างอำนาจของตนเอง ผลปรากฏต่อตัวบุคคลจะปรากฏทันที เช่น เรื่องรถคันแรก เป็นต้น แต่ผลปรากฏในทางเศรษฐกิจภาพรวมในระยะยาวจะค่อยๆ ปรากฏ ดังนั้น ในปี 2555 จะเห็นว่า ในด้านดี รัฐบาลมีมาตรการที่สอดคล้องกับแผนฯ 11 เยอะมาก ในขณะที่ด้วยกัน รัฐบาลมีมาตรการประชานิยมมากมาย คิดว่าปัญหาที่จะตามมา คือภาระทางด้านการคลัง ซึ่งจะเริ่มปรากฏในปี 2556 และในปี 2557 จะเห็นภาระทางด้านการคลังได้อย่างชัดเจน ในการจัดทำงบประมาณปี 2557 จะเห็นว่าจะมีการคำนวณหนี้ที่แท้จริง โดยเฉพาะเมื่อจะ Debate ในการทำงานงบประมาณของโครงการต่างๆ ก็อาจจะเจออุปสรรค นี่คือนิสัยที่คาดการณ์ไว้ ตอนนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการชะลอการใช้จ่ายสำหรับประชานิยมเท่าที่จะทำได้ เราในฐานะการขับเคลื่อนแผนฯ 11 จะให้ขับเคลื่อนให้ได้ดี เพื่อสร้างความมั่นคงและเป็นธรรมชาติจะต้องแนะนำให้พายุประชานิยมลดลงหน่อย”

“การขับเคลื่อนแผน 11 ต่อจากนี้ไปคงไม่ง่าย ยังต้องขับเคลื่อนผ่านประชานิยมโดยเฉพาะเรื่อง “จำนำข้าว” งบประมาณปี 2557 ต้องตั้งงบชดเชยขาดทุนข้าว ถ้าตั้ง 2 แสนล้านจะเยอะมาก นี่คือตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดเรื่อง “ประชานิยม” แต่เรื่องรถยนต์คันแรกยังไม่เท่าไร ยังไม่รุนแรง มีปีเดียวภาษีมูลค่าเพิ่มที่ได้มากับที่สรรพสามิตต้องคืนไปมันไม่รุนแรง ซึ่งไม่เหมือนตัวเลขการ “จำนำข้าว” ยังไม่รู้เสียเท่าไร เหมือนที่เปรียบว่าสงครามยังไม่ยุติ ยังไม่ควรนับศพทหาร”

สำหรับประเด็นการพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญในระยะต่อไป ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 เห็นว่าการขับเคลื่อนไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านกำลังแรงงานของประเทศ และเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญมากขึ้น

“เรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปัจจุบันให้ความสนใจน้อยเกินไป รัฐบาลเพิ่มมาให้ความสำคัญเรื่องนี้เมื่อเดือนกันยายน 2555 โดยมีการตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นมา แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้ก่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมมากนัก ส่วนเรื่องเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยังไม่มีการกระตุ้นจากภาครัฐที่ชัดเจนในเรื่องเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การเปลี่ยนหลอดไฟเพื่อการประหยัดไฟ หรือการกำหนดอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่ในด้านสังคมโดยเฉพาะเรื่องแรงงานก็มีความสำคัญ ส่วนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องที่ผมเห็นว่าน่าสนใจคือเรื่อง การกัดเซาะชายฝั่ง เป็นเรื่องน่าสนใจ ซึ่งเห็นด้วยตาได้ โทกโกไม่ได้ว่าตอนนี้ชายฝั่งของเราถูกกัดเซาะเป็นแนวยาวลงไปตามด้ามขวานประเทศไทย”

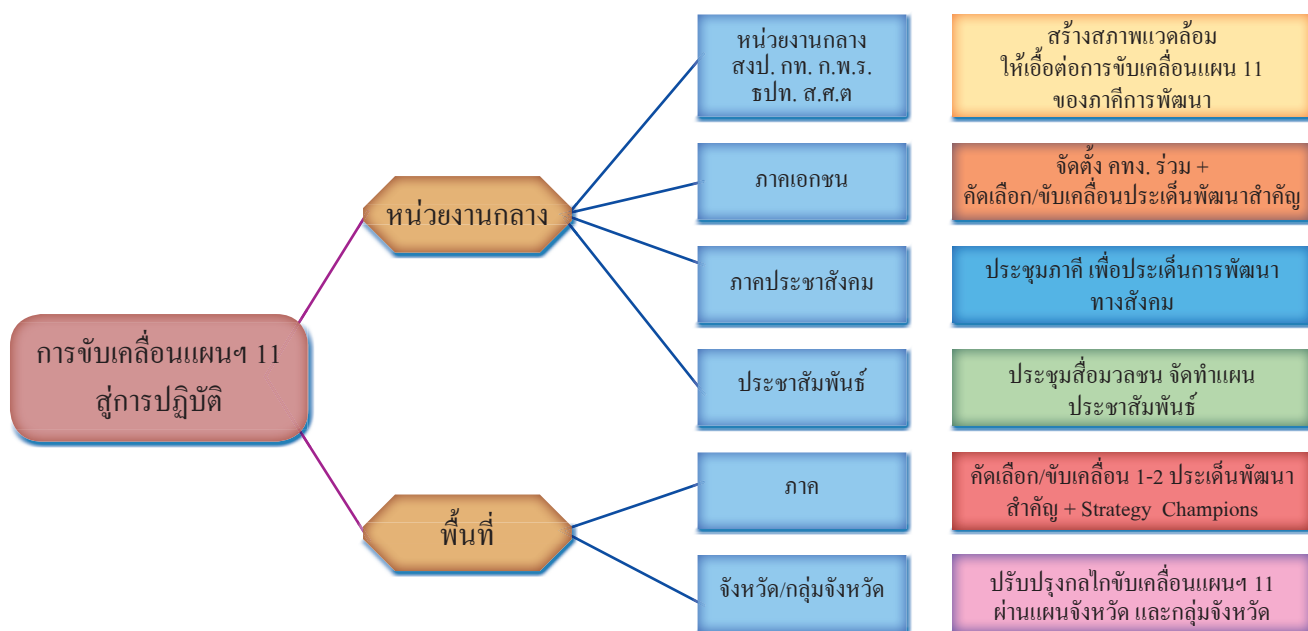
ทั้งนี้ ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 กล่าวว่ากลไกภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ จึงต้องการหาผู้ประสานงานหลัก (Strategy Champion) ที่จะมาขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาต่างๆ โดย สศช. จะทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหางบประมาณเพื่อสนับสนุน ดังนั้นจึงต้องการผูกสัมพันธ์กับเครือข่ายต่างๆ ในคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาในประเด็นที่สอดคล้องกัน

บทบาทภาคีการพัฒนาในการร่วมขับเคลื่อนแผนฯ 11

ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 กล่าวว่า การขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังและการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาล กระทรวง กรม ภาคเอกชน หน่วยงานกลาง จังหวัด กลุ่มจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง และต้องให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนจากจุดเล็กๆ ในระดับพื้นที่ จากชุมชน ไปสู่จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ

“วิธีการขับเคลื่อนที่สร้างความมีส่วนร่วมในพื้นที่ เราประกาศไว้แล้วว่าจะทำต่อ ที่เราจะร่วมมือกับเอกชนต่างๆ เราก็จะทำต่อ ที่เราจะทำ เริ่มกับภาครัฐในการจัดสรรทรัพยากร เช่น กพ. สงป. ก.คลัง ธนาคารชาติ และอาจจะมีผลไปถึงพื้นที่ที่อาจจะไม่ได้รับงบประมาณในการพัฒนาในอนาคตได้ อาจจะได้รับการกระทบจากประชานิยม อย่างไรก็ตาม เราต้องยึดมั่นเรื่องพื้นที่กลุ่มวิชาชีพทั้งหลาย สภาอุตสาหกรรม การค้า และหน่วยราชการหลักอื่นๆ ที่จัดสรรทรัพยากร ก็น่าจะไปได้และที่จะต้องทำให้เป็นรูปธรรมคือ ผู้ประสานงานหลักเนื่องจากที่เราพูดเมื่อสักครู่ว่าถ้าในอนาคต เราได้รับผลกระทบจากค่าใช้จ่ายจากกระแสประชานิยมแล้ว เราต้องพึ่งการดำเนินการจากกลุ่มนี้ เพื่อไม่ต้องพึ่งพางบประมาณของรัฐมาก เราควรสนับสนุนการให้มีภาคีที่ว่ามีไม่ว่าจะเรื่องสิ่งแวดล้อม การศึกษา ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และการแก้กฎหมายต่างๆ ถ้ามีครบถ้วนทุกเรื่องก็ดี ถ้าเราจัดภาคีเป็นกลุ่มๆ และคอยสนับสนุน ส่งเสริม ติดตามประเมินผลในสิ่งที่เขาทำได้ ก็จะเป็นจุดเน้น (highlight) ในปี 2556 และบทบาทของ สศช. คือ การเชียร์ และสนับสนุนการจัดงบประมาณให้เขา ถ้าผู้ประสานงานหลักต้องการ อาทิ การจัดสัมมนาให้เขา สิ่งที่ผมต้องการในปี 2556 คือการให้ข่าวทำประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ซึ่งในปี 2555 เราทำน้อย”

แนวทางการดำเนินงานในปี 2556

ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กล่าวทิ้งท้ายว่า ความผันผวนทางการเมืองยังคงเป็นความเสี่ยงสำคัญต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

“ผมพอใจการขับเคลื่อนแผนฯ 11 ในปัจจุบัน ถ้าให้รัฐบาลอยู่ครบวาระก็ดี เพราะต้องตัดสินใจเรื่องลงทุนใหม่ๆ ต่อไป โดยเฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ถ้าลงทุนไปแล้วจะหยุดไม่ได้มันจะวิ่งไปเรื่อยๆ ถ้ามีการลงทุนและการประมูลแล้ว ถ้าไม่เปลี่ยนรัฐบาลจะขับเคลื่อนแผนฯ ได้อีกเยอะ ความเสี่ยงของแผนฯ 11 คือเรื่องการเมืองและการเปลี่ยนรัฐบาล อย่างไรก็ตาม แผนฯ 11 เป็นเรื่องที่เราต้องนำไปปฏิบัติไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือไม่อย่างไร เพื่อประโยชน์ของประเทศ”

สรุป

แม้ว่าก้าวแรกของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จะสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจในสาระของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้กับภาคีการพัฒนา รวมถึงสามารถกระตุ้นให้ภาคีเห็นความจำเป็นในการเข้าร่วมผลักดันให้เกิดการพัฒนาประเทศได้ในระดับหนึ่ง แต่ภารกิจในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในปีที่สองและปีที่สามของแผนฯ ยังคงเป็นสิ่งท้าทาย ไม่ว่าจะเป็นการเร่งประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับรู้ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อย่างต่อเนื่อง การเชื่อมโยงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กับนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลโดยเน้นการลดความเสี่ยงและสร้างความยั่งยืน การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในระดับพื้นที่ โดยทั้งหมดต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างจริงจังและที่สำคัญคนไทยต้องตระหนักว่า “แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นแผนของคนไทยทุกคน การขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกันจึงต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของทุกฝ่ายอย่างเต็มกำลัง” ๐๐๐

กระบวนการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ

นายธำนิษฐ์ ณะเฒ่า* น.ส.ภาณี วัฒนา**
น.ส.ประสพศรี รักความสุข*** ตฤณดิษฐ์ นพคุณ****

การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ผ่านมา แม้จะมีการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาประเทศไว้ก็ตาม แต่มักเกิดปัญหาในการนำไปปฏิบัติของภาคีการพัฒนาต่างๆ รวมถึงมองว่าแผนพัฒนาประเทศเป็นแผนของภาครัฐเท่านั้น ตนเองไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับแผนฯ ส่งผลให้การนำแผนพัฒนาประเทศไปดำเนินการต่อโดยเฉพาะภาคการพัฒนาอื่นๆ นอกจากภาครัฐมีน้อย และทำให้แผนฯ ไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงใดๆ ให้กับสังคมไทยได้เท่าที่ทุกฝ่ายคาดหวัง ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ เพื่อให้สังคมได้รับรู้ เข้าใจ สามารถนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยได้กำหนดกระบวนการทางแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ขึ้น มีสาระสำคัญดังนี้

หลักการสำคัญในการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้ปฏิบัติได้จริง

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ภูมิภาค และประเทศ ดังนั้น จึงต้องขับเคลื่อนแผนฯ ให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศไทยแข่งขันได้ในเวทีโลก รวมถึงสามารถรับมือกับความผันผวนที่รุนแรงมากขึ้นได้ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายภายใต้หลักการว่า (1) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไม่ใช่แผนของภาครัฐแต่เป็นแผนของคนไทยทุกคน (2) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไม่ใช่แผนที่ผู้ได้ประโยชน์เฉพาะกลุ่ม แต่เป็นแผนที่คนไทยทุกคนได้ประโยชน์ และ (3) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไม่ใช่เรื่องยากที่จะทำความเข้าใจ แต่เป็นแผนที่อยู่บนพื้นฐานความจริง สามารถนำไปแปลงสู่การปฏิบัติได้จริง

การนำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ต้องยึดหลักความสอดคล้องกับภูมิสังคม หลักการพัฒนาพื้นที่ การกิจ และการมีส่วนร่วม ใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือหลัก และให้จังหวัดเป็นกลไกขับเคลื่อนแผนในพื้นที่ โดย สศช. กำหนดแผนที่นำทางสำหรับการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติตลอด 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ดังนี้

1. สร้างความรู้ความเข้าใจถึงสาระสำคัญและวิธีการนำแผนฯ ไปใช้กับทุกภาคี เริ่มต้นด้วยการจัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ช่วงต้นปี 2556 จัดประชุมชี้แจงหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ ในปี 2555-2556 และดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

2. จัดประชุมหารือกับหน่วยงานกลาง อาทิ สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อปรับวิธีการจัดสรร

งบประมาณให้สนับสนุนการนำประเด็นการพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปขับเคลื่อน ทั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกระทรวง และการจัดสรรงบประมาณสู่จังหวัดและท้องถิ่นไปพร้อมๆ กัน รวมทั้งกำหนดวิธีที่จะทำให้การประเมินผลภาครัฐราชการแบบบูรณาการ

3. จัดประชุมหารือเพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องในประเด็นการพัฒนาสำคัญ อาทิ การพัฒนาสู่สังคมสีเขียว การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4. สร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามประเมินผล โดยจะได้จัดประชุมหารือกับภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนทั้งส่วนกลางและพื้นที่ เพื่อกำหนดกรอบการติดตามประเมินผลแผนฯ ตลอด 5 ปี รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคีต่างๆ ร่วมติดตามความก้าวหน้าภายใต้กรอบที่กำหนดขึ้น และจัดทำรายงานผลอย่างต่อเนื่องเป็นรายปีทุกปี และติดตามประเมินผลการนำแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติในช่วงกลางและปลายแผนฯ พร้อมทั้งปรับปรุงแนวทางการติดตามประเมินผลทุกระดับ

5. บริหารจัดการข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลภาพรวม/จังหวัด ตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ประเมินผลในพื้นที่ และจัดอบรมบุคลากรในพื้นที่เกี่ยวกับวิธีรวบรวมและใช้ข้อมูลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนา โดยจัดประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

*รองเลขาธิการฯ ** รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน *** นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
****นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

3 สัปดาห์ 6 ยุทธศาสตร์ 9 ประเด็นสำคัญ : หัวใจการเปลี่ยนแปลงพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

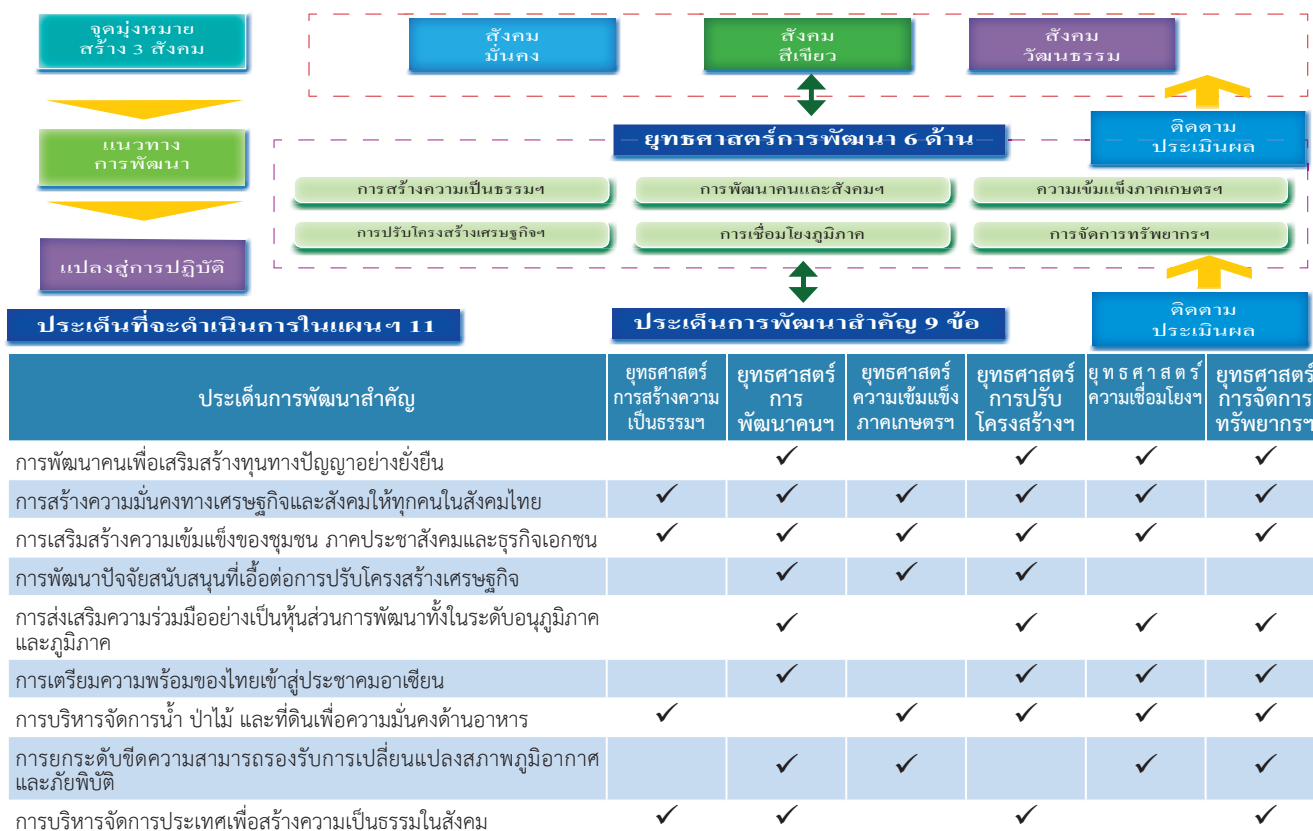
การแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติ เป็นการสร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคีให้สามารถนำแนวคิด เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาของแผนฯ ไปใช้ โดยสิ่งสำคัญประการแรก ภาคีการพัฒนาต้องทำความเข้าใจสาระสำคัญการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น ยุทธศาสตร์การพัฒนา และประเด็นการพัฒนาสำคัญที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพื่อให้คนไทยทุกคนมองเห็นจุดมุ่งหมายที่จะก้าวไปด้วยกัน สดข. ได้นำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผนฯ มาสังเคราะห์จนสามารถกำหนดเป็น 3 สังคมที่ทุกภาคส่วนจะร่วมกันสร้าง ได้แก่ (1) **สังคมมั่นคง** เศรษฐกิจเข้มแข็งเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ประชาชนมีความมั่นคง มีรายได้ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (2) **สังคมสีเขียว** กระบวนการผลิตมุ่งสู่คาร์บอนต่ำ การดำรงชีวิต การอยู่อาศัย การใช้ทรัพยากรต่างๆ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู สิ่งแวดล้อมดี ขณะที่คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและได้ความเป็นธรรม และ (3) **สังคมวัฒนธรรม** มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง เปิดรับวัฒนธรรมภายนอกโดยไม่สูญเสียความดีงามที่มีอยู่ นำภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของตนเองมาสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตและสินค้า ยอมรับความแตกต่างบนพื้นฐานประชาธิปไตย อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข

2. การเชื่อมโยง 3 สังคมกับ 6 ยุทธศาสตร์ของแผนฯ การก้าวสู่ 3 สังคมข้างต้น จะขับเคลื่อนภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้แก่ (1) การสร้างความเป็นธรรม

ในสังคม (2) การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (3) ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน (4) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (5) การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และ (6) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งการมุ่งสู่สังคมหนึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของยุทธศาสตร์ใดเพียงยุทธศาสตร์เดียว รวมทั้งการขับเคลื่อนไปสู่ทั้ง 3 สังคม ทุกยุทธศาสตร์ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกันและอาศัยทุกฝ่ายเข้าร่วมพัฒนา

3. การนำแนวทางการพัฒนาไปปฏิบัติให้เกิดผล การขับเคลื่อนสู่ 3 สังคม นอกจากจะต้องใช้ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์อย่างสอดคล้องกันแล้ว ทุกภาคียังต้องขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญ 9 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายยุทธศาสตร์ให้เห็นผลในช่วง 5 ปีของแผนฯ ได้แก่ (1) การพัฒนาคนเพื่อเสริมสร้างทุนทางปัญญา (2) การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนไทย (3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนภาคประชาสังคม และธุรกิจเอกชน (4) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ (5) การส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาค (6) การเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (7) การบริหารจัดการน้ำ ป่า และที่ดินเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร (8) การยกระดับขีดความสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ และ (9) การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมการบรรลุ “3 สังคม 6 ยุทธศาสตร์ และ 9 ประเด็นพัฒนาที่มีความสำคัญสูง” ภาคีที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละประเด็นการพัฒนาสำคัญจะกำหนดแนวทางหรือแผนงานขับเคลื่อนจากแผนภาพ ดังนี้

การแปลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แต่ละภาคีตอบคำถามอย่างไร

การที่เราจะร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมมั่นคง สังคมสำนึก และสังคมวัฒนธรรม ตามที่ต้องการ ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจัง และการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีต่างๆ อย่างจริงจัง และต้องให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนจากจุดเล็กๆ จากชุมชน ไปสู่จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ เป็นการสร้างสมดุลระหว่างการสั่งการลงมา และเสนอความต้องการขึ้นไป โดยแต่ละภาคีแปลแผนฯ สู่การปฏิบัติ ดังนี้

บทบาทภาครัฐในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

ส่วนกลาง

รัฐบาล

สนับสนุนการนำจุดมุ่งหมาย ประเด็นและแนวทางการพัฒนาสำคัญประกอบการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ

หน่วยงานกลาง

อาทิจ. สำนักรับประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. ร่วมกำหนดแนวทางการบูรณาการประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนฯ กับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ จัดทำยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการ และกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัดร่วม

กระทรวง

นำจุดมุ่งหมายและประเด็นและแนวทางการพัฒนาสำคัญในแผนฯ 11 เป็นกรอบพิจารณาจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวง แผนรัฐวิสาหกิจ การกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผล ยุทธศาสตร์กระทรวงจะเป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติของหน่วยงานระดับกรม และหน่วยงานของกระทรวงในภูมิภาคให้ดำเนินการในทิศทางเดียวกัน

ระดับพื้นที่

จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด

จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด โดยประสานสำนักยุทธศาสตร์ภาคของ สศช. และหน่วยงานของกระทรวงต่างๆ ในพื้นที่ภาคได้นโยบายของ ก.น.จ. รวมถึงทิศทางการพัฒนาภาคและแผนการดำเนินงานของกระทรวงต้นสังกัด เพื่อให้แผนเป็นเอกภาพเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความต้องการของพื้นที่ และการเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด จัดทำฐานข้อมูลระดับท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จัดตั้งคณะทำงานระดับท้องถิ่นทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติตามแผนและเชื่อมโยงกับระดับจังหวัด

บทบาทภาคเอกชนในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

- ❖ สถาบันเอกชน อาทิจ. สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย ร่วมกันพิจารณาประเด็นด้านยุทธศาสตร์และแผนงาน เพื่อขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรม
- ❖ องค์กรธุรกิจนำประเด็นที่สนใจไปดำเนินการเอง หรือร่วมดำเนินการเป็นกลุ่มธุรกิจ หรือร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
- ❖ สถาบันเอกชนในส่วนกลางกระจายความรับผิดชอบและภารกิจให้ภาคเอกชนในจังหวัด อาทิจ. สภาหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด มากขึ้น โดยคำนึงถึงความสามารถของยุทธศาสตร์ชาติและความเชื่อมโยงในระดับพื้นที่

บทบาทภาคประชาชนในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

- ❖ สังคม รับรู้ ทำความเข้าใจ และเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาทั้งการจัดทำแผนชุมชนและจัดทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระดับชาติและพื้นที่
- ❖ ร่วมแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ
- ❖ แสวงหาความรู้จากสื่อต่างๆ เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

บทบาทสถาบันการศึกษา/หน่วยวิจัยในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

- ❖ ให้ความรู้แก่ภาคีการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและปฏิบัติ สนับสนุนการลงทุนและประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัย เพื่อผลิตผลงานวิจัย สร้างความรู้และข้อมูล เป็นเครื่องมือกำหนดนโยบายและป้องกันวิกฤตการณ์ต่างๆ ทั้งระดับประเทศและพื้นที่

บทบาทสื่อมวลชนในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

- ❖ ผลิตสื่อสร้างสรรค์กระตุ้นให้สังคมไทยร่วมมือร่วมใจพัฒนาประเทศ
- ❖ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและการดำเนินงานภายใต้แผนชาติให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ❖ สะท้อนข้อมูลสถานการณ์การพัฒนาด้านต่างๆ จากประชาชน และชุมชนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคีการพัฒนาจะกำหนดประเด็นการขับเคลื่อนอย่างไร

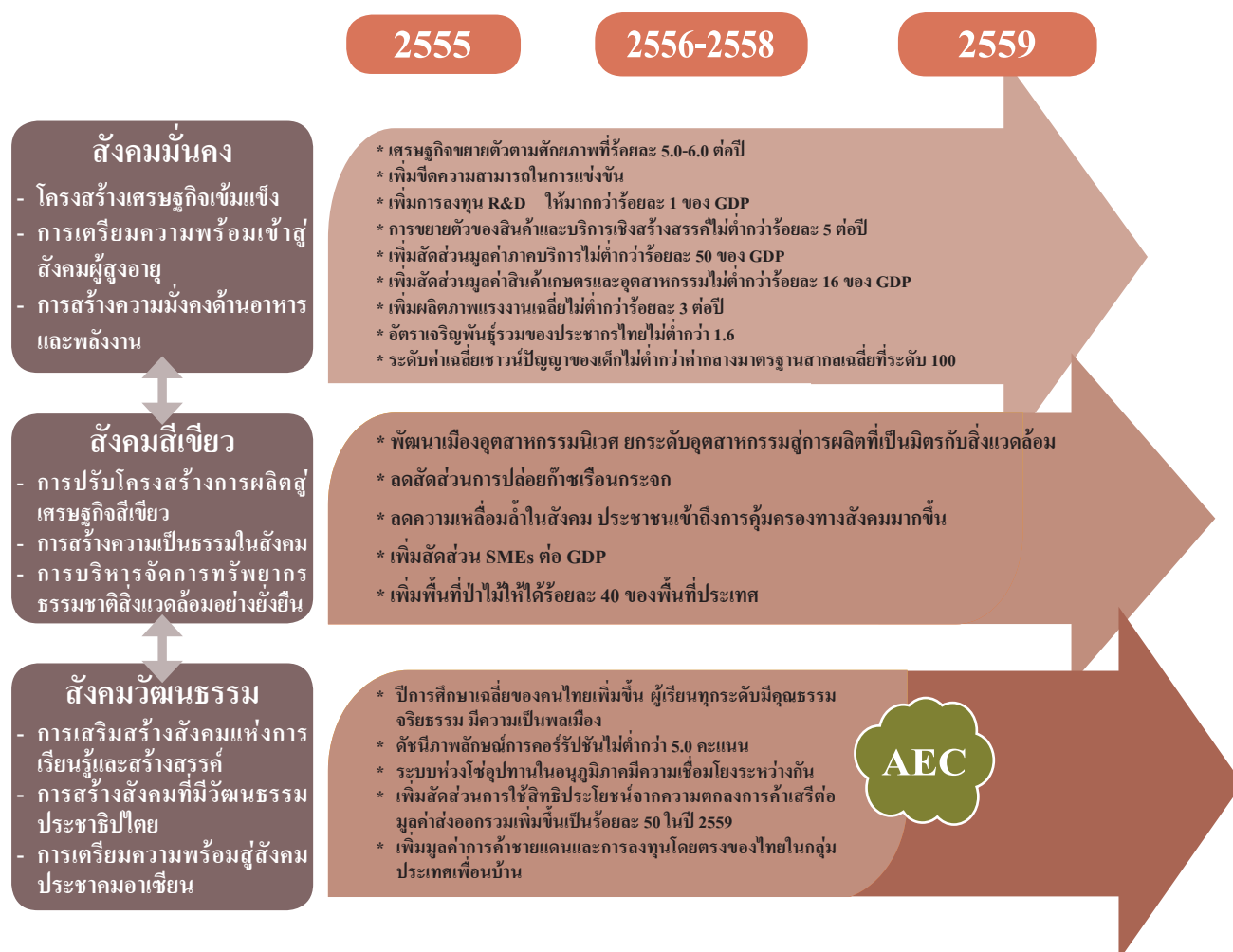
การกำหนดประเด็นการพัฒนาที่จะแปลงไปสู่การปฏิบัติ ขอให้แต่ละภาคีมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการสร้าง 3 สังคม โดยยึด 6 แนวทางยุทธศาสตร์ และดำเนินการ 9 ประเด็นการพัฒนาสำคัญ (ตามแผนภาพ) ที่เชื่อมโยงกับบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตน โดยสามารถระบุภารกิจที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญลงในแผนภาพดังกล่าวและการนำไปปฏิบัติ ให้ความสำคัญทั้งประเด็นเฉพาะที่ส่งผลกระทบยาว และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รวมทั้งประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงสงบสุขของสังคม ดังนี้

1. ประเด็นการพัฒนาเฉพาะ ได้แก่ (1) ประเด็นที่ช่วยยกระดับการพัฒนาในระยะยาว ทั้งการเพิ่มชนชั้นกลางของประเทศ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเพิ่มผลผลิตเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการลงทุนพัฒนาคุณภาพคน การวิจัยและ

พัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ และ (2) ประเด็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือระยะสั้นเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนภายในระยะเวลาอันสั้น อาทิ ปัญหาน้ำท่วม

2. ประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงสงบสุขของสังคม ได้แก่ การสร้างสังคมสีเขียว สังคมมั่นคง และสังคมวัฒนธรรม โดยต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วน มุ่งไปสู่ความสำเร็จโดยเชื่อมโยงการทำงานจากหลายยุทธศาสตร์ที่ สดช. และหน่วยงานกลางเป็นเจ้าภาพจัดทำขึ้น มีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดร่วม และแนวทางปฏิบัติเชิงบูรณาการ รวมทั้งระบุเจ้าภาพหลักและภาคีที่เข้าร่วมที่ชัดเจน สำหรับการกำหนดประเด็นขับเคลื่อน ให้แต่ละภาคีพิจารณาทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุผล

การเชื่อมโยงจุดมุ่งหมาย ประเด็นการพัฒนาสำคัญ เป้าหมาย และกรอบเวลาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เมื่อภาคีการพัฒนาทำความเข้าใจจุดมุ่งหมาย แนวทางการพัฒนาและประเด็นการขับเคลื่อนเชิงบูรณาการทั้ง 9 ประเด็น และบทบาทของแต่ละภาคีที่จะมีส่วนร่วมดำเนินการแล้ว ในขั้นต่อไปจะนำเสนอแนวทางปฏิบัติในการแปลงประเด็นการพัฒนาสำคัญสู่การปฏิบัติ หน่วยงาน/ภาคีที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละเรื่องสามารถนำไปประยุกต์ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการแปลงประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนฯ 11 สู่แผนระดับต่างๆ

แปลแผนฯ แล้วจะทราบได้อย่างไรว่าเกิดผลสำเร็จ

เมื่อภาคีการพัฒนาแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ตามขั้นตอนที่กล่าวไว้ รวมทั้งดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาในทางปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการหรือแผนงาน/โครงการที่กำหนดขึ้น ขั้นตอนที่สำคัญที่จะละเลยไม่ได้คือการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อน โดยมีแนวทางดังนี้

1. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องติดตามประเมินผลความสำเร็จในการผลักดันประเด็นการพัฒนาสำคัญไปปฏิบัติ
ยึดหลัก 4 ประการ ดังนี้ (1) **หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์** ของการพัฒนา เป็นการวิเคราะห์การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของแผนปฏิบัติการร่วมฯ เปรียบเทียบกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (2) **หลักการคิดเชิงเหตุผล** อธิบายให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างสาเหตุหรือที่มา และผลที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ซึ่งต้องมีข้อมูลยืนยันและการตรวจสอบ/การสังเกตที่เชื่อถือได้ (3) **หลักความร่วมมือ** ระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ในสังคม และ (4) **กรอบเวลาการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11** ที่กำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เสนอคณะรัฐมนตรีทั้งรายปี ครึ่งแผน และสิ้นสุดแผนฯ

2. หน่วยงานและภาคีพัฒนาดำเนินการติดตามประเมินผลในส่วนที่รับผิดชอบ ให้ตอบโจทย์ความสำเร็จทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ของการพัฒนาด้วยการ “ติดตามประเมินผลการมุ่งสู่ 3 สังคม 6 ยุทธศาสตร์ 9 ประเด็นการพัฒนาสำคัญแบบย้อนกลับ” ดังนี้

2.1 การติดตามประเมินผล 9 ประเด็นการพัฒนาสำคัญ ภาคีที่เป็นเจ้าภาพหลักในการผลักดันประเด็นการพัฒนาสำคัญจัดทำรายงานการติดตามประเมินผล จัดส่งให้ สศช. ขณะที่หน่วยงานภาครัฐให้จัดส่งกระทรวงต้นสังกัดเพื่อประมวลรวมกับผลการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการสั่งการลงมาหรือภารกิจ “แนวดิ่ง” ในส่วนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนฯ เป็นผลการดำเนินงานรวมระดับกระทรวง และส่งให้ สศช.

2.2 การติดตามประเมินผล 6 ยุทธศาสตร์ สศช. ประมวลและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแนวดิ่งที่หน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนาจัดส่งให้จัดทำเป็นภาพรวมการติดตามประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

2.3 การติดตามประเมินผลภาพรวมเพื่อมุ่งสู่ 3 สังคม สศช. ติดตามประเมินผลภาพรวม ที่มุ่งตอบโจทย์การบรรลุ 3 สังคม โดยใช้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และประมวลรวมกับการติดตามประเมินผลระดับยุทธศาสตร์ตามข้อ 2.2 จัดทำเป็นรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและเผยแพร่สู่สาธารณะทุกปี

สรุป

แนวทางการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่กล่าวมานั้น หากภาคีการพัฒนาทำความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับภารกิจและบทบาทหน้าที่ของตน ก็จะมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และสร้างประโยชน์ให้กับทุกฝ่ายได้อย่างเป็นรูปธรรม ๐๐๐

ยุทธศาสตร์ประเทศ

(Country Strategy)

ปัทมา เลี้ยววิเศษกุล* มารยาต สมุทรสาคร**

สถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ในปี 2554 - 2555 ประเทศไทยต้องเผชิญปัญหาท้าทายในเชิงโครงสร้างที่สำคัญหลายประการซึ่งจะกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตหากไม่เร่งดำเนินการปรับโครงสร้างอย่างจริงจัง ได้แก่

1. โครงสร้างเศรษฐกิจไทยต้องพึ่งพาการส่งออกถึงร้อยละ 70 โดยที่การส่งออกส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบ ชิ้นส่วน และเทคโนโลยีนำเข้า และโดยรวมมีการนำเข้าในสัดส่วนที่สูงเช่นกัน ในขณะที่ภาคการผลิตและบริการมีผลิตภาพรวมต่ำเพราะขาดการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงการผลิตและพัฒนาสินค้าและบริการให้มูลค่าเพิ่มขึ้นโดยการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมขั้นสูง รวมถึงความคิดสร้างสรรค์มาใช้ยังมีน้อย ประกอบกับประเทศไทยขาดการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 การลงทุนที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นไปตามงบประมาณปีต่อปี และขาดความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ประเทศกับความต้องการในพื้นที่ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดลง ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาเลเซีย มีการพัฒนาขึ้นมา

2. มีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โอกาสและการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นปัญหาในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงแม้ว่า การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาสามารถยกระดับรายได้โดยเฉลี่ยของประชาชนให้เพิ่มสูงขึ้นแต่ผลประโยชน์จากการพัฒนายังค่อนข้างกระจุกตัวประเทศไทยจึงต้องเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ในระหว่างสาขาการผลิต และความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสของคนในเมืองกับชนบทในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขหลักที่มีคุณภาพและกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งสังคมขาดความอบอุ่น และการดูแลทำให้ปัญหาเยาวชนเสกติดรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นภัยร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวาง ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุยังขาดมาตรการรองรับ และขาดแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเด็กและสตรี รวมทั้งปัญหาคอร์รัปชัน

3. สภาพภูมิอากาศมีความผันผวน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชนโดยที่ฤดูกาลมีการเปลี่ยนแปลง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดปัญหาล้างและเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศยังขาดการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. การเมืองภายในประเทศไม่มั่นคงก่อให้เกิดการสูญเสียโอกาสในการเดินทางพัฒนาประเทศ ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของประเทศไม่ต่อเนื่องและล่าช้า ยิ่งไปกว่านั้นในช่วงเวลาเดียวกันประเทศไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากภายนอกที่สำคัญประกอบด้วย (1) ภาวะเศรษฐกิจและสังคมโลกผันผวนมากขึ้น มีผลกระทบโดยตรงต่อประเทศไทย เพราะฐานรายได้ของประเทศขึ้นอยู่กับส่งออกในสัดส่วนสูง (2) ปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคต่างๆ ที่มีความตึงเครียดในหลายภูมิภาคทั่วโลกส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจของไทยและทำให้การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศของไทยขาดความต่อเนื่อง (3) ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านมีความตึงเครียด

อุปสรรคและประเด็นท้าทายต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้ประเทศต้องสูญเสียโอกาสหลายด้านได้แก่ (1) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดลงโดยเฉพาะปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานยังคงอยู่ในอันดับต่ำ เนื่องจากประเทศขาดการลงทุนขนาดใหญ่ด้านโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ ต่างกับสิงคโปร์และมาเลเซียที่มีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง (2) ขาดการลงทุนใหม่ๆ จากต่างประเทศในระยะ 5 - 10 ปีที่ผ่านมา หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน เช่น สิงคโปร์มีการลงทุนจากต่างประเทศในโครงการ Integrated Resorts ขนาดใหญ่หลายแห่ง โดยกลุ่มนักลงทุนจากต่างประเทศซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้สูงถึง 11.8 ล้านคนในช่วง 9 เดือนแรกของการเปิดให้บริการ รายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 18.8 พันล้าน SGD สูงที่สุดในรอบ 10 ปี เป็นต้น (3) ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่ตึงเครียดส่งผลให้โอกาส

*ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน **นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ด้านการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งกันอยู่เป็นระยะๆ (4) มหาอุทกภัย ปี 2554 ซึ่งครอบคลุม 65 จังหวัดมีมูลค่าความเสียหาย 1.44 ล้านล้านบาท สร้างผลกระทบแก่ 2.39 ล้านครัวเรือน พื้นที่เกษตรกรรม 11.2 ล้านไร่ สถานประกอบการ 28,674 แห่ง แรงงาน 1 ล้านคน ส่งผลให้เศรษฐกิจปี 2554 ขยายตัวเพียงร้อยละ 0.1 ในขณะที่ประเทศไม่สามารถเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณในการแก้ปัญหาอุทกภัยขนาดใหญ่ไว้ล่วงหน้าโดยเฉพาะในการเยียวยาประชาชน รัฐบาลจำเป็นต้องตัดทอนงบประมาณจากทุกกระทรวงร้อยละ 10 ซึ่งส่งผลให้การพัฒนางานวางแผนไว้บางส่วนต้องชะงักลง (5) ปัญหาการตั้งครุฑก่อนถึงวัยอันควรหรือที่เรียกว่าปัญหาคุณแม่วัยใสไทยมีอัตราการตั้งครุฑของผู้หญิงต่ำกว่า 20 ปีสูงสุดในภูมิภาคเอเชียและเป็นอันดับสองของโลกรองจากทวีปแอฟริกา (6) ปัญหาเสพติดมีความรุนแรงขึ้น สัดส่วนคดียาเสพติดสูงเป็นร้อยละ 81.9 ต่อจำนวนคดีอาญาทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 16.57 (7) หนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นในขณะที่ความสามารถในการชำระคืนลดลง ครัวเรือนมีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่เกินตัวมากขึ้น เป็นทั้งความเสี่ยงต่อความมั่นคงในระดับครัวเรือนและผลกระทบต่อเนื่องต่อภาพรวมเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามากมายในด้านได้แก่แก้ไขปัญหาน้ำท่วมใน 3 ระดับ ประกอบด้วย (1) เยียวยาความเสียหายฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยได้ตราพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ 350,000 ล้านบาทและพระราชกำหนดกองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ พ.ศ. 2555 ขึ้น เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยการรับประกันภัยและทำประกันภัยต่อ และให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการประกันวินาศภัย ในวงเงิน 50,000 ล้านบาท (2) เยียวยาความเสียหายและก่อสร้างโครงการป้องกันน้ำท่วมเร่งด่วน ด้วยงบประมาณ 120,000 ล้านบาท (3) สร้างความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม โดยให้ความช่วยเหลือแก่นิคมอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ ลดภาษีการนำเข้าเครื่องจักร ผ่อนปรนเงื่อนไขส่งเสริมการลงทุน และโครงการคืนภาษีรถยนต์คันแรกสำหรับประชาชนที่นอกจากช่วยลดค่าใช้จ่ายประชาชนเป็นการสร้างโอกาสและคุณภาพในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นแล้วยังได้ช่วยในการรักษาฐานการผลิตรถยนต์ภายในประเทศได้อีกด้วย

นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วน 16 ข้อ เพื่อเพิ่มรายได้ประชาชน ลดรายจ่าย โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย และขยายโอกาสในการเพิ่มรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มาตรการสำคัญๆ อาทิ (1) ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลจากร้อยละ 30 เป็น ร้อยละ 23 ในปี 2555 และจากร้อยละ 23 เป็น ร้อยละ 20 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2556 ที่ผ่านมา (2) คืนภาษีรถยนต์คันแรกเพื่อสร้างโอกาสและคุณภาพในการดำรงชีวิต

ที่ดีขึ้น โดยมีผู้ขอใช้สิทธิประมาณ 1,250,000 คัน ทั้งนี้เป็นรถที่จดทะเบียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลร้อยละ 26 ที่เหลืออยู่ในต่างจังหวัด โดยมีวงเงินงบประมาณที่ต้องใช้ในการทยอยจ่ายเงินภาษีคืนประมาณ 91,000 ล้านบาท ในขณะที่รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้กว่า 135,000 ล้านบาท (3) ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในโครงการบ้านหลังแรก เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่ไม่เคยมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองให้สามารถซื้อบ้านเป็นของตนเองได้รายละไม่เกิน 1 ล้านบาท โดยมีผู้ขอขึ้นใช้สิทธิประมาณ 9,600 ราย (4) เพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 300 บาทให้แก่ผู้ใช้แรงงานทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 และเพิ่มเงินเดือนผู้จบปริญญาตรีขั้นต่ำเป็น 15,000 บาท เพื่อช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถดำรงชีวิตในระดับมาตรฐานที่ดีขึ้น และเหมาะสมกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น (5) รับจำนำข้าวและพืชหลักกว่า 2 ล้านราย (6) จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งในปี 2555 ได้จัดสรรงบประมาณให้ทุกจังหวัดๆ ละ 20 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 1,540 ล้านบาท และมีสตรีสมัครเป็นสมาชิกกองทุนฯ แล้วกว่า 7.5 ล้านคน (7) จ่ายเบี้ยผู้สูงอายุแบบขั้นบันได ที่กำหนดให้ผู้ที่อายุ 60 – 69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนๆ ละ 600 บาท อายุ 70 – 79 ปี ได้รับ 700 บาท อายุ 80 – 89 ปี ได้รับ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับ 1,000 บาท โดยที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ รวมทั้งสิ้น 6.79 ล้านคน เป็นเงิน 52,535,425,200 บาท (8) พักชำระหนี้เกษตรกรให้แก่ลูกหนี้คงค้างต่ำกว่า 5 แสนบาท จำนวน 406,000 ล้านราย มูลหนี้ 46,603 ล้านบาทและลูกหนี้สถานะปกติได้รับอนุมัติเข้าร่วมโครงการ 2.37 ล้านราย มูลหนี้ 272,299 ล้านบาท (9) ออกบัตรสินเชื่อเกษตรกร 1.6 ล้านใบ วงเงิน 3 ล้านล้านบาท มีการใช้จ่ายผ่านบัตรแล้ว 2 หมื่นล้านบาท (10) ออกบัตรเครดิตการคลังงาน NGV 60,400 ราย และสำหรับจักรยานยนต์รับจ้างสาธารณะ จำนวน 2,934 ราย (11) กองทุนตั้งตัวได้เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ โดยในปี 2556 มีเป้าหมายในการสร้างนักศึกษาผู้ประกอบการไม่น้อยกว่า 5,000 ราย (12) ส่งเสริมและยกระดับ OTOP สู่ SMEs โดยพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ที่มีศักยภาพ ระดับ 4-5 ดาว จำนวน 152 ราย จากทั่วประเทศ หรือจังหวัดละ 2 ราย ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 75 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ให้มีการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ และองค์ความรู้สมัยใหม่ในการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้กับสินค้าและบริการ (13) สร้างความเชื่อมั่นกับนานาชาติ เพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมทั้งแก้ไขปัญหาทางการเมือง ลดความขัดแย้ง โดยจัดสรรเงินเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางการเมืองกว่า 20,000 ราย และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า ทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัวอย่างรวดเร็วและมีเสถียรภาพ โดยในปี 2555 เศรษฐกิจเติบโตในอัตราร้อยละ 6 อัตราเงินเฟ้อทั่วไป เท่ากับร้อยละ 3.0 ต่ำกว่าร้อยละ 3.8 ในปี 2554 ในขณะที่หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากในปี 2554 แต่ยังคงต่ำกว่าเพดานหนี้สาธารณะต่อ GDP ภายใต้กรอบการคลังที่ยั่งยืนที่ร้อยละ 60 นอกจากนี้ความเชื่อมั่นภาคธุรกิจและภาคประชาชนปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยตัวชี้วัดเศรษฐกิจหลายรายการอยู่ในเกณฑ์ดี ดัชนีความเชื่อมั่นธุรกิจปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องนับเป็นสัญญาณที่ดี ทั้งนี้เป็นผลมาจากการทำความเข้าใจต่อนักลงทุนต่างประเทศและการดำเนินมาตรการของภาครัฐ ทำให้ความเชื่อมั่นของนักลงทุนกลับมาเพิ่มขึ้น การลงทุนของภาคเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยจำนวนโครงการที่ขอส่งเสริมการลงทุนในปี 2555 สูงถึง 2,582 โครงการ จากปี 2554 ที่อยู่ 1,990 โครงการ สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของนักลงทุนหลังจากการฟื้นฟูประเทศหลังอุทกภัยและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจไทยในขณะที่อัตราการว่างงานลดลงอย่างต่อเนื่อง ตามการฟื้นตัวของภาคธุรกิจ ซึ่งในระยะต่อไปจะต้องเร่งดำเนินการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดและอุตสาหกรรม ที่มีการขยายตัวสูง ในด้านผู้ประกอบการจ้างงานและรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ความเชื่อมั่นปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ

บริบทใหม่ใน 20 ปีข้างหน้า

ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ มีผลกระทบต่อโอกาสและเป็นความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศ โดย **ปัจจัยภายนอก** ได้แก่ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ที่จะมีมากขึ้น ศูนย์กลางอำนาจทางเศรษฐกิจย้ายมาอยู่ที่เอเชีย การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 และกฎ ระเบียบ และกติกาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมใหม่ของโลกทำให้ทุกประเทศต้องปรับตัว เข้าสู่บริบทของการเพิ่มประสิทธิภาพ และมีการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ ภายใต้ข้อจำกัดด้านกำลังคนและทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,300 ล้านคน ในปี 2050 ซึ่งโลกต้องผลิตอาหารและพลังงานให้เพียงพอกับการเพิ่มขึ้นของประชากร โครงสร้างประชากรมีผู้สูงอายุมากขึ้นในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและในประเทศเศรษฐกิจก้าวหน้าในเอเชีย ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่แรงงานทักษะและกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะไหลออกและเป็นภาวะสมองไหลได้ โครงสร้างการผลิตต้องเปลี่ยน

จากการใช้แรงงานเข้มข้นมาเป็นการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและตอบสนองการดำรงชีวิตของประชาชนมากขึ้นตามลำดับ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศโลกนำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคในทุกระดับให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเป็นการปรับตัวต่อแรงกดดันด้านปัจจัยการผลิตและพื้นที่ทำมาหากินที่ถูกกระทบ

สำหรับ **ปัจจัยภายใน** ที่สำคัญได้แก่ การบริหารภาครัฐอ่อนแอ ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบและไม่โปร่งใส ในขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน เพราะประเทศยังต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกประเทศ จึงมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของเศรษฐกิจโลก มีผลผลิตการผลิตที่ต่ำและต้องเผชิญกับความเหลื่อมล้ำรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากร ทำให้รายได้ระหว่างกลุ่มคนร้อยละ 10 ของประชากร กับกลุ่มคนจนร้อยละ 10 ของประชากร มีความแตกต่างกันถึง 22.8 เท่า ในปี 2552 เป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว (Aging Society) และคาดการณ์ว่าจะเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัว (Aged Society) ในปี 2568 เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุมีมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากร จะทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานรุนแรงขึ้นในทุกระดับ ภาครัฐและภาคครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการรักษาพยาบาลและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลงและปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภาวะโลกร้อนทวีความรุนแรงโดยเฉพาะน้ำท่วม ภัยแล้ง ความมั่นคงของประเทศลดลงทั้งจากปัญหาการก่อความไม่สงบในประเทศและปัญหาการก่อการร้าย

กรอบแนวคิด วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์การสู่ ฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน New Growth Model

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวคิดการสร้างฐานเศรษฐกิจให้มั่นคงและยั่งยืน ซึ่งเป็นการเติบโตรูปแบบใหม่ โดยที่ในปี 2556 และ 2557 ต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับประเทศ ยุทธศาสตร์กระทรวง และยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการวางยุทธศาสตร์ประเทศระยะยาว ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีในปี 2556 และเป็นกรอบ

การจัดสรรงบประมาณในปี 2557 โดยที่การดำเนินงานของรัฐบาลต้องมีความต่อเนื่อง และเตรียมความพร้อมรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงใหม่ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดย

- **การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน** ประเทศจะเติบโตและแข่งขันได้ในระยะยาว ต้องมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีความสมดุลมากขึ้น พึ่งพาตนเอง และสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนแบบหุ้นส่วนการพัฒนาบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันที่สนับสนุนให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกในขณะเดียวกัน ต้องยกระดับรายได้ชนชั้นล่างและชนชั้นกลางให้มากขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และเพิ่มกำลังซื้อในประเทศให้มากขึ้น

- **การลดความเหลื่อมล้ำ** ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยระบบการพัฒนาต้องเอื้อให้ทุกคนเข้าถึงบริการสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ได้รับการคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม และมีโอกาสสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง รวมทั้งมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีและสามารถอยู่ในประชาคมอาเซียนได้อย่างเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

- **การเติบโตแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำ มีระบบการผลิตที่เป็นมิตรกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษ รวมทั้งสามารถสร้างรายได้ใหม่จากสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ด้วย ประชาชนในสังคมอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีในเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green City) ตลอดจนยกระดับความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

- **การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ** มีการปรับสมดุลโครงสร้างระบบราชการ โดยใช้ยุทธศาสตร์เป็นตัวนำ เพื่อให้การทำงานของหน่วยงานต่างๆ สามารถเชื่อมต่อและบูรณาการแผนงาน โครงการ และงบประมาณร่วมกัน รวมทั้งมีกำลังคนและกฎระเบียบที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และมีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ

วิสัยทัศน์

ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน คนไทยอยู่ดีกินดี สังคมมีความเสมอภาคและเป็นธรรม

เป้าประสงค์

เพื่อให้แนวทางการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน มีความชัดเจน และเป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในการเพิ่มและรักษาฐานรายได้เดิม และสร้างรายได้จากโอกาสใหม่ รวมทั้งต้องเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการแข่งขันควบคู่ไปกับการลดต้นทุนและรายจ่าย

ยุทธศาสตร์ประเทศและการขับเคลื่อนแผนฯ 11

ในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนไปสู่การปฏิบัติในระดับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการ รัฐบาลได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่าและการประชุมส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมาหลายครั้งตั้งแต่ต้นปี 2555 เป็นต้นมา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศและแผนปฏิบัติการการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 รวมทั้งการบูรณาการแผนปฏิบัติการให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจน และใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2557 ต่อไป

การบูรณาการแผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยจัดทำเป็นกรอบเพื่อการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2557 ได้กำหนดเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (2) การลดความเหลื่อมล้ำ (3) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (4) การสร้างสมดุลและปรับระบบบริหารจัดการภายในโดยมีองค์ประกอบ 30 ประเด็นหลัก และ 80 แนวทางการดำเนินการ เพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นบนพื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์และการเพิ่มผลิตภาพการผลิตให้สูงขึ้นท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ เงินทุน เทคโนโลยีและองค์ความรู้ รวมทั้งผู้คนเป็นไปอย่างเสรีมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวได้ต่อเนื่องและสามารถสร้างงานที่มีคุณค่าเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันได้ยึดหลักการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อคนทั่วถึง บนพื้นฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์จากบริการการศึกษา บริการด้านสาธารณสุข และบริการสาธารณะอื่นๆ ที่มีคุณภาพ รวมทั้งการยกระดับการคุ้มครองทางสังคมและให้มีความครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น และมีการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เท่าเทียมเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม นอกจากนี้ ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความเสี่ยงจากภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผันผวนรุนแรง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมนั้นต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งการผลิตและการอุปโภคบริโภค

การดำเนินงานภายใต้ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ได้กำหนดเป็นแนวทางการดำเนินการที่สำคัญหลายประการที่จะสนับสนุนให้เกิดการสร้างรายได้ให้สูงขึ้นทั้งจากกิจกรรมสำคัญที่เป็นฐานของการขยายตัวอยู่แล้วในปัจจุบัน และกิจกรรมใหม่ๆ ที่จะสนับสนุนการเจริญเติบโตเพิ่มเติมและเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนที่ยังมีรายได้น้อยเพิ่มขึ้นด้วย โดยในรายสาขาการผลิตนั้นต้องยกระดับศักยภาพการผลิตตลอดโซ่การผลิต โดยมีแนวทางสำคัญในการดำเนินการ ได้แก่ การจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภาพการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิตและบริการ การเพิ่มขีดความสามารถให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่สากล การเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน และการเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียนในการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นทั้งในด้าน การพัฒนาคุณภาพแรงงาน ระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาและยกระดับการวิจัยและพัฒนา การเชื่อมโยงอุตสาหกรรม

ทวายและพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ รวมทั้งการพัฒนาแบรนด์ประเทศไทยเป็น Modern Thailand ทั้งนี้โดยต้องสอดคล้องกับแนวทางการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการป้องกันและปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ และมีการนำแนวทางการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและมาตรการทางการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ ในขณะที่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและบริหารจัดการน้ำเพื่อรักษาระบบธรรมชาติให้สมดุล

นอกจากนั้น การดำเนินแผนงานและโครงการที่จะลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมจะต้องควบคู่กันไปภายใต้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการบริการสาธารณสุข การจัดสวัสดิการทางสังคมให้ทั่วถึงและเป็นธรรม โดยเฉพาะการดูแลเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสรวมทั้งการสร้างโอกาสและรายได้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และเศรษฐกิจชุมชน การปรับปรุงช่องทางเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนทุกกลุ่ม และการต่อต้านคอร์รัปชัน สร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใสผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม

สำหรับในช่วงปี 2556-2558 ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และการปรับโครงสร้างเพื่อวางพื้นฐานสำคัญของประเทศ ประเด็นเร่งด่วนที่ควรให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณและขับเคลื่อนให้เกิดประสิทธิผลโดยเร็วได้แก่ สร้างความพร้อมของไทยเข้าสู่อาเซียนและเวทีโลก การปรับกฎระเบียบเพื่อลดอุปสรรคการค้าและการลงทุนและสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ การค้าชายแดน การเชื่อมโยงเพื่อการค้าการลงทุน พัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคมและวัฒนธรรม และเสริมสร้างความมั่นคงในอาเซียน

กระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศจะเกิดประสิทธิผลเป็นรูปธรรมได้นั้น ประเทศไทยต้องเร่งสร้างสมดุลและปรับระบบบริหารจัดการภายในภาครัฐ ทั้งในเรื่องของการปรับปรุงและปฏิรูปกฎหมายที่จำเป็น การปรับโครงสร้างระบบราชการ การปฏิรูปกำลังคนภาครัฐให้สอดคล้องกับภารกิจในปัจจุบันและทิศทางการปรับตัวในอนาคต การบริหารจัดการด้านการคลังที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส การบริหารจัดการสินทรัพย์ของภาครัฐ รวมไปถึงการปฏิรูปการเมือง ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างการขับเคลื่อนในภาพรวมที่มีการบูรณาการร่วมกันจากส่วนกลางกับการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน ○○○

รวมพลัง 11

ภาคเอกชนขับเคลื่อนแผนฯ

นายสุริยมา ธรรมศักดิ์* นายภูษพงศ์ จำปาเกิดทรัพย์**

ภาคเอกชน เป็นหนึ่งในภาคีการพัฒนาสำคัญ ที่จะพลังหลักในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งนอกจากภาคเอกชนจะเป็นแกนขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ยังมีส่วนร่วมการพัฒนาทั้งในด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย บทความนี้ จะได้นำเสนอบทบาทของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญต่างๆ สรุปได้ดังนี้

ภาคเอกชนกับการพัฒนา

โดยทั่วไปในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจถือเป็นกำลังสำคัญในระบบการผลิต เนื่องจากเป็นผู้ใช้ปัจจัยการผลิตขั้นต้น ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ ในกระบวนการผลิตเพื่อแปรสภาพปัจจัยชั้นกลาง ได้แก่ วัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ออกมาเป็นสินค้าและบริการ เพื่อจำหน่ายให้แก่ครัวเรือน ในทางกลับกัน ภาคครัวเรือนซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตขั้นต้น ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน ก็จะได้รับผลตอบแทนในรูปค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไร จากภาคธุรกิจ กระบวนการดังกล่าวเกิดเป็นระบบการผลิตซึ่งหมุนเวียนเป็นวงจรเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งทำให้เห็นถึงความสำคัญของภาคเอกชน ที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน และผลิตสินค้าและบริการที่จำเป็นหรือเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ขณะที่ภาครัฐจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวก อาทิ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบโลจิสติกส์ ระบบไฟ-น้ำ และกำกับระบบการผลิตให้มีความเป็นธรรมด้วยนโยบายและกฎหมาย นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ในการจ้างงาน การผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคแล้ว ในช่วงศตวรรษที่ 20 ได้เกิดแนวคิดใหม่ที่เชื่อว่าธุรกิจจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

บทบาทของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนแผนฯ 11

หลังจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2554 นั้น คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ขึ้น เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2555 เพื่อทำหน้าที่กำกับขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยมี ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี เป็นประธานคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 คณะอนุกรรมการฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของ

ภาคเอกชนในฐานะภาคีการพัฒนาหลัก ซึ่งมีศักยภาพและความมุ่งมั่นที่จะร่วมพัฒนาประเทศ จึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดประชุมร่วมกับผู้แทนภาคเอกชน 5 สถาบัน ประกอบด้วย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสภาธุรกิจตลาดทุนไทย เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ของภาคเอกชนขึ้น โดยคณะทำงานภาคเอกชนได้จัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ขึ้น และได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติร่วมภาครัฐและภาคเอกชน เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11” เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2555 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชนในการร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ส่งเสริมปฏิบัติ และให้ความเห็นต่อข้อเสนอยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

การประชุมดังกล่าวได้รับความสนใจจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ตัวแทนของภาคเอกชน 5 สถาบัน ได้นำเสนอยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่จะเป็นจุดเปลี่ยนของประเทศไทย ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยสามารถขยายตัว แข่งขัน และพัฒนาไปได้ในช่วง 5 ปีข้างหน้าใน 7 ด้านสำคัญ ประกอบด้วย การพัฒนาภาคเกษตร อุตสาหกรรม ภาคท่องเที่ยว โลจิสติกส์ การค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน การออกไปลงทุนในต่างประเทศ และสุดท้ายคือเรื่องของการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ **นักศึกษาฝึกงาน สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของภาคเอกชน เพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

1. นายพรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล รองประธานกรรมการหอการค้าไทย ได้นำเสนอยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคเกษตรด้วยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลผลิตสำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย/น้ำตาล และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยที่การพัฒนาสินค้าเกษตรดังกล่าวควรคำนึงถึงมิติสำคัญ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) สุขภาพ 2) ความมั่นคง และ 3) ความยั่งยืน และกำหนดแนวทางให้เกษตรกร โรงงาน และตลาด ดำเนินการอย่างสอดคล้องกันตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน นำวิธีการจัดรูปที่ดินมาใช้ในการผลิตการเกษตรเพื่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดและลดต้นทุนการผลิต โดยเจ้าของที่ดินที่ร่วมโครงการยังคงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเช่นเดิมภายใต้หลักการ (1) ความสมัครใจในการดำเนินการ (2) การจัดสรรแรงงานและปัจจัยการผลิตร่วมกันเพื่อลดต้นทุน (3) การเพิ่มกำไรต่อไร่ของเกษตรกรจากความสามารถในการลดต้นทุน (4) การเข้าถึงเทคโนโลยีและแหล่งทุน และ (5) การเปิดช่องทางให้พัฒนาพันธุ์พืช รวมถึงขยายผลการดำเนินโครงการ 1 ไร่ 1 แสน ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

2. นายอิศเรศ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต รองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้นำเสนอแนวทางการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมโดยสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่อุปทานภายใต้อุตสาหกรรมเชิงเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคอุตสาหกรรมรายคลัสเตอร์ที่สำคัญ โดย **การสนับสนุนผลิตภัณฑ์การขับเคลื่อน 4 เสาหลักคลัสเตอร์อุตสาหกรรม** ได้แก่ **1. อุตสาหกรรมการเกษตร** โดยใช้กลไกการขับเคลื่อน คือ คลัสเตอร์อาหาร คลัสเตอร์อุตสาหกรรมการเกษตร และคลัสเตอร์ยางและไม้ยางพารา **2. อุตสาหกรรมอนาคต** โดยใช้กลไกการขับเคลื่อน คือ คลัสเตอร์พลังงาน เพื่อสิ่งแวดล้อม คลัสเตอร์ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ และคลัสเตอร์ต่อเรือและขนส่งทางน้ำ **3. อุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง** โดยใช้กลไกการขับเคลื่อน คือ คลัสเตอร์ยานยนต์ คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้า และคลัสเตอร์วัสดุก่อสร้าง **4. อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง** โดยใช้กลไกการขับเคลื่อน คือ คลัสเตอร์แฟชั่นและไลฟ์สไตล์ และคลัสเตอร์การพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ และขยายฐานการผลิตสู่ภูมิภาคและส่งเสริมพัฒนาการค้าชายแดนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ ผลักดันการผลิตอุตสาหกรรมต้นน้ำ (เหล็กต้นน้ำและปิโตรเคมี) โดยระยะสั้นและระยะกลาง มุ่งขยายฐานการผลิตในประเทศ และระยะยาว สนับสนุนให้ย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีความเหมาะสม สนับสนุนให้อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ได้แก่ รองเท้า เครื่องแต่งกาย และเกษตรกรรม โดยเฉพาะ SMEs ไปลงทุนในต่างประเทศ รวมถึงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดย (1) ให้มี มอก. ฉบับภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดมาตรฐานอาเซียน (2) ให้รัฐร่วมมือกับห้องทดสอบต่างประเทศเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการทดสอบ

และ (3) ผลักดันให้มีมาตรฐานบังคับ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบ คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

3. ดร.รุ่งโรจน์ สีเหลืองสวัสดิ์ รองประธานกรรมการสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำเสนอแนวทางที่จะบรรลุเป้าหมายในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว 2 ล้านล้านบาทภายในปี พ.ศ. 2558 โดยการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาดและปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ รวมถึงดำเนินมาตรการสำคัญต่างๆ ที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย อาทิ จัดระบบการเผยแพร่ข่าวสารการท่องเที่ยวภายในประเทศ ยกระดับคุณภาพมาตรฐานของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ส่งเสริมการลงทุนและสร้างสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการ สนับสนุนมาตรการด้านภาษีแก่ผู้ประกอบการ จัดทำมาตรฐานแรงงานภาคการท่องเที่ยว ให้ครบทุกตำแหน่งงาน สนับสนุนผู้ประกอบการนำทุนทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ และความเป็นไทยมาพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจ นอกจากนี้ควรพัฒนาอุปทานด้านการท่องเที่ยวและให้ความสำคัญการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551

4. ดร.ธนิต โสรัตน์ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นำเสนอ 6 ยุทธศาสตร์การลดต้นทุนโลจิสติกส์เฉลี่ยร้อยละ 14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ปัจจุบันปี 2554 อยู่ที่ร้อยละ 14.5) ตามเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งภาครัฐและเอกชนจะต้องเชื่อมโยงและเปลี่ยนประเภทการขนส่งทางถนนไปสู่ระบบราง และทางน้ำอย่างเป็นรูปธรรม โดยดำเนินการตามยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้

4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
การคมนาคมขนส่ง มีมาตรการสำคัญได้แก่ ติดตามเร่งรัดโครงการระบบทางคู่ของ รพท. ที่รัฐบาลได้เห็นชอบทั้ง 5 เส้นทาง ปฏิรูปการบริหารจัดการ รพท. โดยเฉพาะพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพโดยแยกส่วนงานโครงสร้างพื้นฐานเป็นการดำเนินงานของภาครัฐ หักรถจักรและตัวรถดำเนินการโดยเอกชน ปฏิรูประบบขนส่งทางแม่น้ำเส้นทางจากปากอ่าวเชื่อมโยงไปที่ท่าเรือกรุงเทพเชื่อมโยงไปจนถึงนครสวรรค์และพัฒนาเส้นทางขนส่งทางแม่น้ำปากสักเพื่อเชื่อมโยงออกไปที่คลองระพีพัฒน์ จ.ฉะเชิงเทรา พัฒนาท่าเรือชายฝั่งและริมแม่น้ำ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางกระจายสินค้า และท่าเรือชายฝั่งในพื้นที่ การขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ การศึกษาโครงการท่าเรือชายฝั่งตะวันออกและท่าเรือแหลมฉบังเฟส 3

4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์
ภาคการผลิตเชื่อมโยงโซ่อุปทาน ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ โดยพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานที่เป็นระบบและบูรณาการร่วมกันทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และภาคบริการ เพื่อลดต้นทุนสินค้าคงคลังจากปัจจุบันร้อยละ 6 ให้เหลือร้อยละ 5 ในอีก 5 ปีข้างหน้า การลดต้นทุนการขนส่งที่เกี่ยวกลับและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องให้เชื่อมโยงกันตลอดโซ่อุปทาน

4.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทย โดยกำหนดความหมายผู้ให้บริการโลจิสติกส์ให้ชัดเจน รวมทั้งจัดตั้งสภาหรือสมาคมที่เกี่ยวกับโลจิสติกส์ ส่งเสริมผู้ให้บริการโลจิสติกส์ให้มีการรวมกลุ่มในลักษณะคลัสเตอร์ และยกระดับจากผู้ประกอบการให้บริการธุรกิจโลจิสติกส์ไปสู่การเป็นอุตสาหกรรมบริการโลจิสติกส์

4.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายเส้นทาง
การค้าและกระจายสินค้าระดับภูมิภาคและนานาชาติ โดยยกระดับการพัฒนาโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานไปสู่โลจิสติกส์ทางการค้า รวมทั้งยกระดับด้านชายแดนที่มีศักยภาพ พัฒนาระบบขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศให้เชื่อมโยงกัน

4.5 ยุทธศาสตร์การอำนวยความสะดวกทาง
โลจิสติกส์เชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมขนส่ง จำเป็นที่จะต้องยกระดับด้านอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ โดยปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการโลจิสติกส์ ส่งเสริมและผลักดันให้มีการใช้ระบบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน

4.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนด้าน
โลจิสติกส์และระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านโลจิสติกส์จำเป็นต้องจบการศึกษาด้านโลจิสติกส์หรือผ่านการอบรมด้านการบริหารจัดการ

โลจิสติกส์ กำหนดให้อาชีพที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์เป็นวิชาชีพ ยกระดับอาชีพพนักงานขับรถบรรทุก พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูล และให้เข้าถึงข้อมูลของรัฐ

5. นโยบาย ใวยรับพานิช รองประธานกรรมการ
สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กล่าวว่าการส่งเสริมการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านมีเป้าหมายที่จะยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชนบริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่ง การค้าชายแดน และการท่องเที่ยวระหว่างกัน สนับสนุนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เหนือ-ใต้ และภาคใต้ของประเทศไทย รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาความร่วมมือของภาคเอกชนภายใต้กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค และได้นำเสนอ 6 กลยุทธ์สำคัญที่จะส่งเสริมการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านประกอบด้วย (1) การส่งเสริมการจัดตั้งสภาธุรกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (2) การอำนวยความสะดวกการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน (3) การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนหรือเขตอุตสาหกรรมชายแดน โดยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะจังหวัดชายแดน และเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 (4) การส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน โดยผลักดันการนิคมแห่งประเทศไทยให้เร่งพิจารณาจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความเชื่อมั่นของ SMEs ของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศเพื่อนบ้าน (5) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการขนส่งโดยเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางทะเล และ (6) การเร่งรัดการจัดตั้งเมืองคู่แฝดระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ให้เป็นรูปธรรม

6. นายพนิต วัณกุลถก รองประธานกรรมการ
ธุรกิจตลาดทุนไทย ได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการไทยและปัจจัยสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่ การสนับสนุนข้อมูลและคำแนะนำด้านการลงทุนในต่างประเทศที่เหมาะสมและเพียงพอแก่ผู้ประกอบการธุรกิจไทย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ ในต่างประเทศ การเพิ่มศักยภาพของภาคธุรกิจด้วยการใช้ประโยชน์จากการวิจัย การส่งเสริมให้ SMEs ออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้นจากการอุดหนุนด้านการเงิน การประกันความเสี่ยงและสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่ SMEs รวมทั้งการส่งเสริมการลงทุนในอาเซียน การปรับปรุงอัตราการจัดเก็บภาษีทั้งระบบเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุนในต่างประเทศ โดยการจัดทำมาตรการจูงใจทางภาษี การส่งเสริมให้มีบริษัทที่มีการประกอบธุรกิจหลัก

โดยการถือหุ้นบริษัทอื่น การส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของผู้ประกอบการไทยที่ไปลงทุนในอาเซียน โดยเร่งรัดให้มีการลงนามในข้อตกลงเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนในอาเซียน รวมทั้งระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์การลงทุนในต่างประเทศเพื่อแบ่งปันและถ่ายทอดประสบการณ์ทั้งในด้านปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการดำเนินการในประเทศที่ไปลงทุน การสนับสนุนการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์อินโดจีนเพื่อส่งเสริมให้มีการระดมทุนและการลงทุนระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น สนับสนุนการพัฒนาตลาดทุนในประเทศเพื่อนบ้าน และส่งเสริมให้บริษัทในต่างประเทศเข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทย และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการเงินโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการเงินเพื่อจัดสรรรายได้เพียงพอกับการใช้จ่าย การเก็บออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและยามเกษียณอายุ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการเงินของตนเองได้

7. ดร.กอบศักดิ์ ภูตระกูล ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เสนอให้ สศช. นำเสนอรัฐบาลให้ยกเรื่องการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ โดยการปฏิรูปการศึกษาควรให้ทุกภาคส่วนนำวาระดังกล่าวไปดำเนินการอย่างจริงจังไม่ใช่เฉพาะกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น และควรมีการตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การนำเงินบริจาคเพื่อการศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายในการลดหย่อนภาษีได้เป็น 2 เท่า สนับสนุนการจัดตั้ง Corporate University ของภาคเอกชนและพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาให้ตรงกับความต้องการแรงงานของเอกชน สนับสนุน

ภาคเอกชนให้ความอุปถัมภ์ดูแลแก่โรงเรียน (1 โรงเรียน 1 จังหวัด เป็นโครงการนำร่องหรืออาจขยายผลไปเป็น 1 โรงเรียน 1 บริษัท) ตลอดจนสนับสนุนพนักงานให้มีจิตอาสา จัดตั้งกองทุนภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนพัฒนาครู และพัฒนาการศึกษา สร้างแรงจูงใจและยกย่องเชิดชูครูตัวอย่าง รวมทั้งจัดให้มีรางวัลเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานดีเด่น และจัดให้มีองค์กรกลางหรือทีมงานจากภาคเอกชนที่จะช่วยสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้และมีความน่าสนใจ

ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่างๆ ข้างต้นภาคเอกชนต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐในเรื่องที่สำคัญสรุปได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) การสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน/นโยบาย เช่น พัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำในประเทศ การขนส่งระบบรางและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง รวมทั้งยกระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และคุณภาพการศึกษาขึ้นเป็นวาระแห่งชาติและตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและเอกชนขึ้นเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ (2) แก้ไขและลดอุปสรรคด้านกฎระเบียบของภาครัฐ เช่น ปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้สอดคล้องกัน (3) จัดทำมาตรการสนับสนุน เช่น มาตรการสนับสนุนทางภาษีเพื่อส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดการใช้พลังงานและการสนับสนุนด้านงบประมาณดำเนินงาน และ (4) บูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงศึกษาร่วมกับภาคเอกชนในการพัฒนาคุณภาพครูและหลักสูตรการศึกษาให้ตรงกับความต้องการแรงงานของภาคเอกชน

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมภาครัฐและภาคเอกชน เรื่อง
 “การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11”
 และแนวทางการร่วมกันขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ต่อไปในอนาคต

ภายหลังการประชุม ดร.ณรงค์ชัยฯ ได้สรุปความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในภาพรวมจากการเสวนาเกี่ยวกับแนวทางสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของภาคเอกชนเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ (1) พัฒนาภาคบริการให้มากขึ้น เพราะธุรกิจไทยมีศักยภาพสูงในเรื่องนี้ โดยภาคอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับ “**การส่งเสริมการผลิตเพื่อสนับสนุนภาคบริการ**” ที่จะช่วยสร้างการขับเคลื่อนด้านอุปทานในภาคบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) สร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านการเงินการคลัง โดยเน้นการนำเงินทุนที่มีอยู่มาลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว (3) กำหนดกลไกหรือผู้รับผิดชอบประเด็นการพัฒนาสำคัญให้ชัดเจนโดยอาจดำเนินการในรูปแบบ Strategy Champion ทำหน้าที่ขับเคลื่อนแต่ละประเด็นอย่างจริงจัง อาทิ การต่อต้านการคอร์รัปชัน การพัฒนาพลังงานทดแทน การสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับคนไทย

หลังจากนั้น สศช. ได้นำแผนงานของภาคเอกชนเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เมื่อเดือนธันวาคม 2555 และเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเดือนมกราคม 2556 ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติมอบหมาย สศช. ประสานหน่วยงานภาครัฐและเอกชนดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและเอกชนให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการหรือกิจกรรมสำคัญที่ต้องการขับเคลื่อน ดำเนินการขับเคลื่อน และติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยภาครัฐอาจ

ประกอบด้วยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ด้านแผนงาน แผนเงิน และแผนคน เช่น สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงาน ก.พ.ร. รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนภาคเอกชนประกอบด้วยผู้แทนจากภาคเอกชน 5 สถาบัน

ต่อมาภาคเอกชน 5 สถาบัน ได้นำเสนอบทบาทภาคเอกชนในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติดังกล่าวต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2556 โดยคณะรัฐมนตรีมีมติให้ สศช. ร่วมกับภาคเอกชน 5 สถาบัน กำหนดแนวทางการทำงานในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่ได้มีข้อสรุปร่วมกันการประชุมเชิงปฏิบัติการภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2555 ให้เป็นรูปธรรม และประสานกับกลไกการขับเคลื่อนที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศด้วย

ดังนั้น ในระยะต่อไป สศช. และภาคเอกชน 5 สถาบัน จะดำเนินการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องโดยจะจัดตั้งคณะทำงานร่วมในลักษณะผู้ประสานงานหลัก (Strategy Champion) เพื่อขับเคลื่อนแต่ละยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการอย่างจริงจัง รวมถึงจะมีการประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าเป็นประจำทุก 3 เดือน และจะให้มีการประชุมเวทีใหญ่เพื่อรับทราบผลและกำหนดแนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปเป็นประจำทุกปี ๐๐๐

การขับเคลื่อนระดับพื้นที่ : แรงผลักดันการพัฒนา

นางนงเยาว์ ทนุนภักดี */สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาค

กระบวนการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาถึงความแตกต่างหลากหลายของพื้นที่ทั้งในด้านสภาพ ภัยพิบัติ และภูมิสังคมที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ จึงจำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างส่วนกลางและพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและประเด็นปัญหาที่แตกต่างหลากหลายในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น ในช่วงเดือนกันยายน 2555 สศช. จึงได้จัดให้มีการประชุมระดมความคิดใน 4 ภูมิภาคของประเทศ เพื่อร่วมหารือกับภาคีการพัฒนาในการกำหนดประเด็นการพัฒนาเฉพาะของแต่ละภาค และกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นเหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับสภาพ ภัยพิบัติ ภัยพิบัติ วัฒนธรรม ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่นั้นๆ อย่างแท้จริง ซึ่งผลการประชุมสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

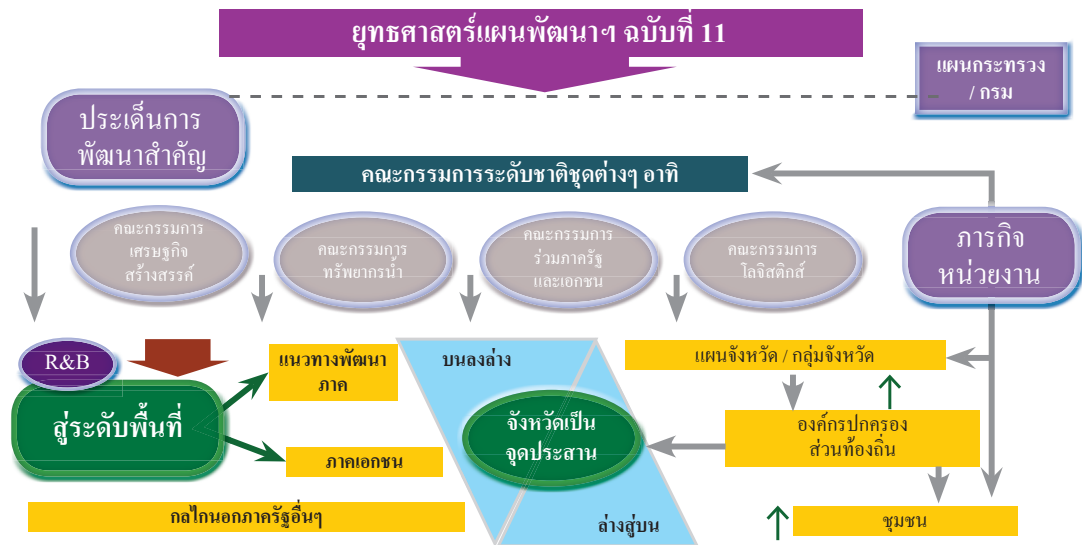
หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ลงสู่พื้นที่

การประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง “การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ระดับภาค” ที่ สศช. จัดขึ้นทั้ง 4 ภาค เกิดขึ้นจากหลักการสำคัญในการขับเคลื่อนแผนฯ ในระดับพื้นที่ที่ปรากฏอยู่ในสาระของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในบทที่ 9 การบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติที่ต้องการให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เน้นการกระจายการพัฒนา ลงสู่พื้นที่ โดยยึดหลัก **“การพัฒนาพื้นที่ การกิจ และการมีส่วนร่วม”** ให้จังหวัดเป็นจุดประสานและพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากชุมชนสู่ประเทศ และประเทศสู่ชุมชน และกำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่

1. ขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาในระดับประเทศและพื้นที่โดยสนับสนุนให้กลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการและสาระของแผน ทั้งในลักษณะจากบนลงล่าง ได้แก่ แผนพัฒนาประเทศ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง กรอบการพัฒนาภาคที่ สศช. จัดทำขึ้น และจากล่างขึ้นบน ได้แก่ แผนชุมชน แผนท้องถิ่น และแผนภาคเอกชน

โดยแปลงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ตลอดจนประเด็นการพัฒนาสำคัญสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และมีกระบวนการทำงานที่สามารถบูรณาการภารกิจของหน่วยงานต่างๆ และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในพื้นที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบของแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การรับมือภัยพิบัติ และการป้องกันอาชญากรรม

2. ประสานและผลักดันให้กลไกนอกภาครัฐมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันการขับเคลื่อนการพัฒนาจะอาศัยการทำงานจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวไม่เพียงพอ การแปลงแผนพัฒนาประเทศสู่การปฏิบัติจึงจำเป็นต้องสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในรูปของเครือข่ายการพัฒนาทั้งภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ รวมถึงองค์กรอิสระต่างๆ อาทิ สมาเกษตรกร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมัชชาปฏิรูป สหกรณ์ทุกรูปแบบ โดยผ่านกระบวนการเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างพันธมิตรในการกำหนดและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ร่วมกัน

ผลจากเวทีระดับภาค: ประเด็นพัฒนาตามมุมมองจากพื้นที่

การประชุมระดมความคิดเห็นการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ระดับภาค ที่ สศช. จัดขึ้นเป็นกระบวนการหนึ่งของแนวทางในการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ลงสู่พื้นที่ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญ และการติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้ทุกภาคส่วนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทบาทและภารกิจในความรับผิดชอบ ตลอดจนรวบรวมประเด็นและแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่สำหรับเป็นข้อมูลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศทั้งในภาพรวมและระดับพื้นที่โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เข้าร่วม ได้แก่ ผู้แทนหน่วยราชการส่วนภูมิภาค ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนสถาบันการศึกษา/สถาบันวิชาการ โดย ภาคเหนือ จัดที่จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ 16-17 กันยายน 2555 ภาคกลาง จัดที่จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ 19-20 กันยายน 2555 ภาคใต้ จัดที่จังหวัดตรัง ระหว่างวันที่ 25-26 กันยายน 2555 และ ภาคตะวันออก จัดที่จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 27-28 กันยายน 2555

รูปแบบการประชุมแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงเช้า ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กล่าวเปิดการประชุม และบรรยายพิเศษเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนฯ ที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จนกระทั่งสามารถประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่มุ่งสร้างสังคมเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ สังคมมั่นคง สังคมสีเขียว และสังคมวัฒนธรรม ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับ 6 ยุทธศาสตร์และ 9 ประเด็นการพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากนั้นนายธานี นรินทร์ ณะเอม รองเลขาธิการ สศช. ได้นำเสนอสาระโดยสังเขปของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อาทิ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ของแผนฯ ก่อนที่ผู้อำนวยการหรือผู้เชี่ยวชาญจากสำนักพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละภาคจะนำเสนอสาระของกรอบ

แนวทางการพัฒนาเชื่อมโยงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ของแต่ละภาคให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

สำหรับในช่วงบ่าย เป็นการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันกำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการตามสถานการณ์ความเป็นจริงและความต้องการของพื้นที่ โดยที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาและแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ของทั้ง 4 ภาคอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะนำมาสู่การกำหนดรูปแบบและวิธีการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่ทุกภาคส่วนเข้าร่วมผลักดันอย่างเป็นรูปธรรม สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นการพัฒนาที่มีลักษณะร่วม แม้ว่าการประชุมในแต่ละภาค ผู้เข้าร่วมประชุมจะนำเสนอประเด็นการพัฒนาสำคัญระดับพื้นที่ที่แตกต่างกันหลากหลายกันไปตามสภาพภูมิสังคม แต่จากการประมวลผลของ สศช. พบว่าทั้ง 4 ภาค มีประเด็นการพัฒนาที่สอดคล้องต้องกัน เป็นประเด็นการพัฒนาสำคัญที่ควรให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ ประกอบด้วย

(1) ด้านสังคม ควรส่งเสริมการศึกษาที่มุ่งเน้นด้านคุณภาพมากกว่าด้านปริมาณ โดยการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสมัยใหม่ พัฒนาครูและอาจารย์ให้มีความรู้ ปลูกฝังการมีส่วนร่วมในการทำงาน และพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้แก่ นักเรียน นักศึกษา อีกทั้งควรปรับโครงสร้างแรงงานเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงานและพัฒนาบุคลากรในทุกสาขาอาชีพให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างกิจกรรมที่สามารถพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(2) ด้านเศรษฐกิจ ควรเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันการผลิตและจำหน่ายสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยยกระดับมาตรฐานการผลิตสู่สากลที่เน้นการปลอดภัย ส่งเสริม

เกษตรอินทรีย์ สร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรที่ตอบสนองต่อแบบแผนการบริโภคสมัยใหม่ พัฒนาห่วงโซ่การผลิตโดยร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่เพื่อทำการวิจัยและพัฒนา เพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตและลดต้นทุน และพัฒนาระบบผังเมืองรวมทั้งสอดคล้องกับภูมิสังคม และแก้ปัญหาผังเมืองหมดยุค เพื่อให้เกิดการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม ไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อมแก้ปัญหาเมืองที่ไร้ระเบียบ ปัญหาจราจรและมลพิษกำหนดโซนนิ่ง เขตเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรมในแต่ละจังหวัดให้ชัดเจน รวมทั้งสร้างสมดุลระหว่างพื้นที่การผลิตพืชอาหารและพืชพลังงาน

(3) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ควรบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาให้ครบทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ โดยให้มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างชัดเจนและนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปลูกป่า รวมทั้งฟื้นฟูทรัพยากรดินที่มีปัญหาและเสื่อมโทรมให้มีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มผลผลิต ตลอดจนการพัฒนาลุ่มน้ำและระบบการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

2. ประเด็นการพัฒนาเฉพาะที่ต้องเร่งขับเคลื่อนในแต่ละภาค ขณะเดียวกัน ที่ประชุมในแต่ละภาคได้นำเสนอความเห็นเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและเป็นประเด็นการพัฒนาที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละภาค ดังนี้

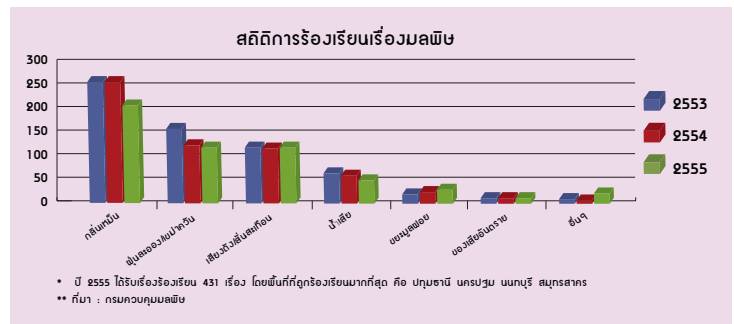
(1) ภาคกลาง

1) **ด้านสังคม** ควรมีการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด โดยใช้มาตรการที่เหมาะสมกับระดับของปัญหาที่เกิดขึ้น

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ควรกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ด้านการค้าแนวชายแดนให้ชัดเจน โดยประสานนโยบายและการทำงานให้สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานความมั่นคงและหน่วยงาน/ภาคในพื้นที่เตรียมรองรับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากโครงการท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย ทั้งการพัฒนาระบบขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมาและต่อยอดแผนจังหวัดให้เชื่อม

โยงกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จัดกลุ่มคลัสเตอร์ การพัฒนาในระดับจังหวัดใหม่ให้สอดคล้องกับพื้นฐานทางทรัพยากรและศักยภาพของแต่ละจังหวัด โดยหน่วยงานภาครัฐช่วยผลักดันในเชิงนโยบายทั้งนโยบายค่าจ้าง ภาษี และการใช้แรงงานต่างชาติ และการพัฒนาแหล่งพลังงานเพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานให้เพียงพอ อาทิ โรงไฟฟ้าถ่านหิน โดยเป็นเทคโนโลยีสะอาดและปลอดภัย

3) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ควรกำหนดนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนในการรับมือและบรรเทาความเสี่ยงจากการกัดเซาะชายฝั่งและภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งแก้ไขปัญหามลพิษและมลภาวะทั้งทางอากาศและทางเสียงในเขตนิคมอุตสาหกรรม ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดเพื่อแก้ปัญหาการบุกรุกหรือใช้ที่ดินไม่เหมาะสม

(2) ภาคใต้

1) **ด้านสังคม** ควรส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้ชุมชนเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างแผนพัฒนาประเทศ และภาคกับแผนชุมชน สนับสนุนชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็นชุมชนต้นแบบ และส่งเสริมให้มีการขยายตัวทั่วทุกพื้นที่ โดยใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือและใช้สถาบันเกษตรกรที่เข้มแข็งเป็นผู้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนด้านความรู้ให้เกิดความยั่งยืนรวมทั้งพัฒนาคุณภาพของคนและสังคมให้เข้มแข็งโดยส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัวให้เป็นรูปธรรมสนับสนุนทัศนคติในเรื่องการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษา โดยใช้สื่อต่างๆ อาทิ โซเชียลมีเดีย รวมทั้งการส่งเสริมพื้นที่สาธารณะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะ

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ควรแก้ไขปัญหาเกษตรกรทั้งอาชีพตนเองเนื่องจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ โดยพิจารณาหาแนวทางการเพิ่มรายได้จากอาชีพหลัก เช่น ส่งเสริมการปลูกผักพื้นบ้านแปรรูปหรือสวนปาล์ม สร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ โครงสร้างพื้นฐานการเชื่อมโยงระหว่างสองฝั่งทะเล เพิ่มบทบาทของท่าเรือระนองให้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงการขนส่งทางทะเลกับประเทศฝั่งอันดามัน พร้อมทั้งหาแนวทางลดต้นทุนการประกอบการด้านการให้บริการโลจิสติกส์ ตลอดจนพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานโลก ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สร้างความเป็นธรรมในธุรกิจท่องเที่ยวด้านน้ำหรือ Marina ที่ส่วนใหญ่เจ้าของเป็นชาวต่างชาติเพื่อให้คนไทยได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ : เชื่อม ต่อเครือข่าย เชื่อมโยงภาคี

สศช.ได้นำเสนอผลการประชุมระดับภาคต่อ
คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 11 และคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ในช่วงปลายเดือนกันยายนและต้นเดือนตุลาคม 2555 ซึ่ง
คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีความเห็นว่า
ในขั้นตอนต่อไป สศช. ควรประสานเครือข่ายและภาคีการพัฒนา
ที่มีความพร้อมและมีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อร่วมคัดเลือกประเด็น
การพัฒนาเฉพาะที่มีความสำคัญสูง สอดคล้องกับความต้องการ
และศักยภาพของพื้นที่ และนำมาศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียด
ก่อนจัดทำเป็นข้อเสนอพบปะและกระบวนการปฏิบัติงาน
ร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนแต่ละประเด็นให้เห็นผลในทางปฏิบัติต่อไป

ส่วนคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในทิศทางเดียวกันว่า หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรหา
แนวทางการเชื่อมโยงกลุ่มหน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินการ
ขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญที่มีลักษณะเดียวกันให้ทำงาน
ร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและเกิดพลัง
ในการขับเคลื่อนมากขึ้น และควรติดตามความก้าวหน้าใน
การดำเนินงานรวมถึงขยายผลสู่ระดับพื้นที่ อาทิ องค์การบริหาร
ส่วนตำบล และภาคประชาสังคมต่างๆ

สำหรับประเด็นการพัฒนาควรให้ความสำคัญกับ
ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ ส่วนปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาเด็ก ปัญหาสตรี
ปัญหาครอบครัว และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในสังคมเป็น
ปัญหาใหญ่ของสังคมไทยที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จึงควร
มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วม โดยมีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม
ดำเนินการจัดทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังในการปรับแก้
เรื่องความคิดและค่านิยมหลักๆ ของสังคมไทย พร้อมกับการ
ปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงปัญหาการคอร์รัปชัน ทั้งนี้
การแก้ปัญหาดังกล่าวควรเริ่มต้นปลูกฝังตั้งแต่เด็กและเยาวชน
จึงจะสามารถแก้ไขได้ในระยะยาวได้ สำหรับประเด็นการพัฒนา
ด้านการศึกษา ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ
กับการปรับแนวความคิด มากกว่าการเปลี่ยนเฉพาะโครงสร้าง
การจัดการของการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนรวมถึงอาจารย์ผู้สอน
ให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และส่งเสริมให้คนไทย
คิดเป็น

สรุป

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สามารถ
เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาจาก
กลุ่มบุคคลหรือภาคส่วนใดเพียงกลุ่มเดียวไม่สามารถก่อให้เกิด
การพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์ ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
และประชาชนในพื้นที่จะต้องร่วมมือกันในการสร้างสภาพ
แวดล้อมที่เอื้อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และภูมิสังคมในระดับ
พื้นที่ที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง

การระดมความคิดเห็นเรื่อง **“การขับเคลื่อน
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ระดับภาค”** ที่ สศช. จัดขึ้น จึงนับว่าเป็น
กระบวนการสำคัญที่นำไปสู่การรับทราบปัญหาและความต้องการ
ที่แท้จริงของแต่ละพื้นที่ และที่สำคัญคือเป็นการสร้างความรู้สึ
ของความเสมอภาคของคนทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วม
ในการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาเป็นอย่างสอดคล้องในทิศทาง
เดียวกัน และท้ายที่สุดเพื่อนำประเทศไทยไปสู่ **“สังคมอยู่ร่วมกัน
อย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกัน
ต่อการเปลี่ยนแปลง”** ตามที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ 11 ต่อไป ๐๐๐

เดินหน้าขับเคลื่อน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแผนฯ 11

ชมพูนุท ช่วงโชติ* อนุภิชญ์ ศุภนิทัศน์กร** จริยวิชญา สะทะโชติ** สุภาพร ว่องวัฒนศิริ***

ยุทธศาสตร์ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 8 แนวทางหลัก ได้แก่ (1) การอนุรักษ์ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2) การปรับกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (3) การยกระดับขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (4) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ (5) การสร้างภูมิคุ้มกันด้านการกักเก็บคาร์บอนสิ่งแวดล้อมและวิกฤติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (6) การเพิ่มบทบาทของประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ (7) การควบคุมและลดมลพิษ และ (8) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพโปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ ตั้งแต่ปี 2555 ภาวการณ์พัฒนาต่างๆ ได้ดำเนินการตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในหลายด้าน โดยมีประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนี้

การมุ่งสู่เป้าหมายพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ

การกำหนดเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้มีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 ของประเทศ นับเป็นความท้าทายอย่างมาก โดยจะต้องเพิ่มพื้นที่ป่าไม้อีกประมาณ 21 ล้านไร่ จากพื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน 107.4 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 128 ล้านไร่ภายในปี 2559 ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครองป่าไม้และการปลูกป่า โดยกำหนดให้การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญของยุทธศาสตร์ประเทศด้านการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน ซึ่งมีแผนงานโครงการที่จะดำเนินการในพื้นที่ต้นน้ำของลุ่มน้ำสำคัญทางภาคเหนือ 9 ลุ่มน้ำ ภายใต้โครงการพระราชดำริปลูกป่า 800 ล้านกล้า 80 พรรษา มหาราชินี

การดำเนินการภาครัฐที่สำคัญ ได้แก่การเร่งรัดจัดทำแนวเขตทั้งในพื้นที่อนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ แล้วเสร็จรวม 4,327 กิโลเมตร การจัดทาระวางแผนที่มาตรฐาน มาตราส่วน 1: 4,000 จำนวน 3,817 ระวาง ตลอดจนศึกษาออกแบบจัดทำฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมและพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ โดยฟื้นฟูและบำรุงรักษาพื้นที่ป่าตามแผนการดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการขยายผล จำนวน 161 โครงการ ทั้งนี้ หลายภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการขับเคลื่อนในหลายโครงการ ตัวอย่างเช่น โครงการปิดทองหลังพระ ซึ่งขับเคลื่อนเรื่องการปลูกป่า โดยส่งเสริมหลักการเรื่องคนอยู่ร่วมกับป่า สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีการเพาะปลูกของชุมชนบนพื้นที่ต้นน้ำและพื้นที่สูง เพื่อให้มีการปลูกป่า ร่วมกับการทำนาและการเพาะปลูกพืชหลากหลายชนิดภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนว

พระราชดำริ การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เพื่อสร้างรากฐานความมั่นคงด้านอาหารและการดำรงชีวิต ควบคู่กับการฟื้นฟูระบบนิเวศซึ่งทำให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปลูกและรักษาป่าในพื้นที่ป่าต้นน้ำได้อย่างยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เนื่องจากทะเลและชายฝั่งมีความสำคัญมาก ทั้งในเชิงนิเวศเชิงสังคม และเชิงเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการบรรเทาภัยตามธรรมชาติและการกักเก็บคาร์บอนได้ออกซิเจน วิถีชุมชนประมงพื้นบ้าน อุตสาหกรรมการจับสัตว์น้ำ การท่องเที่ยว การเดินเรือขนส่งสินค้า หรือการขุดเจาะน้ำมัน ในขณะที่อุบัติภัยทางทะเลสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น น้ำมรสุมคลื่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายหลายด้าน ซึ่งการดำเนินงานภาครัฐที่ผ่านมาได้เน้นในด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งการบริหารจัดการพื้นที่และควบคุมเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังคงเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและขาดการบูรณาการดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งยังขาดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการป้องกันภัยพิบัติทางทะเลที่สามารถประสานสั่งการได้ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ในขณะที่มีตัวอย่างความสำเร็จของการบริหารจัดการโดยชุมชนเป็นจำนวนมากดังนั้นจึงต้องเร่งสร้างความรู้ความเข้าใจกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย หน่วยปฏิบัติและประชาชน ให้เห็นความสำคัญและร่วมบูรณาการ การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาคีพัฒนาอื่นอย่างจริงจัง สำหรับประเด็นด้านกฎหมาย ขณะนี้อยู่ระหว่างกรรมาธิการ พ.ร.บ. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีทั้งร่าง พ.ร.บ.ฯ ที่เสนอโดยภาครัฐ และร่าง พ.ร.บ.ฯ จากภาคประชาชน

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
สำนักงานวางแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมเป็นอนาคตของประเทศ แผนพัฒนาฉบับที่ 11 กำหนดให้มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพเพื่อการพึ่งตนเอง และการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและสุขภาพในระดับชุมชน รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การขับเคลื่อนชุมชนพึ่งตนเอง โดยใช้ทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นนับว่ามีความก้าวหน้า โดยเกิดเครือข่ายชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากพืชพันธุ์และสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อการพึ่งตนเอง มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนดังกล่าวเป็นการขับเคลื่อนจากภาคชุมชนและประชาชนเป็นหลักมากกว่าการบริหารจัดการโดยภาครัฐ

การพัฒนานวัตกรรมเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ ภาครัฐได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องผ่านหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน กำลังดำเนินโครงการวิจัยพืชเภสัชและสมุนไพรพื้นบ้านหลายชนิด เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดห่วงโซ่การผลิต แต่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา สำหรับการดำเนินงานโดยภาคเอกชนนั้น พบว่าสินค้าจากผลิตภัณฑ์ชีวภาพในระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนมากยังขาดความโดดเด่นและมีปัญหาเรื่องคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ เป็นองค์กรและกลไกขับเคลื่อนสำคัญ ที่ผ่านมามีได้ดำเนินการส่งเสริมธุรกิจการเพาะเลี้ยงและส่งออกสัตว์สวยงาม ได้แก่ ปลาสวยงาม ไก่ฟ้า นกปากขอ และกวาง นอกจากนี้ ยังได้สร้างมูลค่าเพิ่มจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟผสมดัดแปลง รวมทั้งได้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจากไม้ไผ่ด้วย

การปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การปรับนโยบายส่งเสริมการลงทุนให้เอื้อสิทธิประโยชน์มากขึ้นต่ออุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ อาทิ กิจกรรมผลิตพลังงานหมุนเวียน การผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ผลักดันมาตรการทางภาษี เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิจากการจำหน่ายคาร์บอนเครดิตในสามรอบระยะเวลาบัญชีต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ สนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภายใต้โครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม และโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว ตลอดจนเสนอสิ่งจูงใจให้ผู้ประกอบการเร่งลงทุนและปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี เครื่องจักร อุปกรณ์ อาทิ อุดหนุนการลงทุนลดของเสียด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ ให้เงินสนับสนุนผู้ประกอบการที่ประหยัดพลังงานได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุดต่อปี เป็นต้น รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยดำเนินโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเชิงพื้นที่ (Eco-Industrial Complex) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ISO 14001 และ ISO 50001 พร้อมกับคำนึงถึงชุมชนโดยรอบ อาทิ การไม่ระบายน้ำเสียและไม่ทิ้งของเสีย (Zero Discharge, Zero Landfill) สู่ชุมชน และการจัดการขยะชุมชน นอกจากนี้ ภาคเอกชนโดยสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยยังร่วมผนึกกำลังด้วยการให้คำปรึกษาเรื่องการจัดทำร่องรอยคาร์บอน (Carbon Footprint) สำหรับผลิตภัณฑ์บางกลุ่มและฉลากคาร์บอนสำหรับอุตสาหกรรมต่างๆ

การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคคมนาคมและขนส่งเพื่อลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก

การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาระบบขนส่งที่ยั่งยืนและลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งประกอบด้วยแผน 2 ระยะ คือแผนระยะสั้น (พ.ศ.2556 - 2560) และแผนระยะยาว (พ.ศ.2561-2573) รวมทั้งมุ่งให้ความรู้กับผู้ประกอบการในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการขนส่งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เชื้อเพลิง ลดต้นทุน และลดคาร์บอนไดออกไซด์

การพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ **การพัฒนาเมืองแบบกระชับ** (Compact Urban Design) มีการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้โครงการประกวดแนวคิดออกแบบบ้านและอาคารตึกแถวคาร์บอนต่ำ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและใช้ทรัพยากรเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การกำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเหมาะสม โดยการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าอย่างชัดเจน เพื่อกำหนดหรือพัฒนาหลักและกระบวนการการบริหารจัดการเมืองเก่าแบบบูรณาการได้ **รวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างบูรณาการ** ด้วยแนวทางการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนเมืองยั่งยืนเชิงบูรณาการในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกงกับเครือข่ายสิ่งแวดล้อมชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวชุมชนที่ยั่งยืน และแนวคิดเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้เกิดสังคมคาร์บอนต่ำ

การเพิ่มขีดความสามารถในการลดราบ ภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพแก่หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ศึกษาผลกระทบที่อาจส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการประเมินพื้นที่เสี่ยงและเปราะบางต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ของนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดินของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมี การพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อเตรียมรับมือกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ อาทิ การพัฒนาระบบทะเบียนคาร์บอนเครดิต มาตรการภาษีคาร์บอน และจัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

การปรับตัวด้านการค้าต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้ทำคาร์บอน ฟุตพริ้นท์ ในการประเมินปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ สำหรับใช้ประกอบการวางแผนดำเนินงานเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมี องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) และศูนย์ เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ ร่วมพัฒนาแนวทางการประเมิน คาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ของประเทศไทยตามมาตรฐาน ISO 14040 ISO 14044 และ ISO 14067 ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทย เป็นประเทศแรกใน ASEAN ที่มีระบบการรับรองคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกในสถานประกอบการอุตสาหกรรมในภูมิภาคด้วยมาตรฐาน ISO 14064-1 เพื่อมุ่งสู่การเป็นอุตสาหกรรมคาร์บอนต่ำ นอกจากนี้ สภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทยดำเนินโครงการ “Food Footprint Calculator” เพื่อจัดทำโปรแกรมคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในการผลิตภัณฑเกษตร และอาหาร

การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือ กับภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ช่วงเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้เกิดมหาอุทกภัย ครั้งประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งทำให้เกิดการตื่นตัวของ หน่วยงานรัฐ องค์กรภาคเอกชน ภาคธุรกิจ สาธารณชนและชุมชนเป็น อย่างมาก จึงนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารจัดการภัยพิบัติ ที่ก้าวหน้ามากขึ้น โดยมีการจัดตั้งหน่วยบัญชาการที่รวมศูนย์เป็นหน่วย เดียว การพัฒนาระบบบริหารจัดการของภาครัฐ ทั้งส่วนที่เป็น

โครงสร้างและไม่ใช่โครงสร้าง (Non-Structural) การพัฒนาระดับ ระบบการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติของ ประเทศไทยในทุกด้าน ทั้งเรื่องระบบการเตรียมพร้อมและการเตือนภัย โดยสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในระดับพื้นที่ จัดตั้งศูนย์ประสานงานเหตุ ฉุกเฉิน จัดตั้งศูนย์ข้อมูลน้ำแห่งชาติ และที่สำคัญคือ มุ่งเน้นการจัดการ ภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งมีการขับเคลื่อนที่สำคัญผ่านเครือข่าย ภัยพิบัติชุมชน (Community Network for Disaster Management : CNDM) โดยเป็นการรวมตัวของภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ เอกชน และ ชุมชนท้องถิ่น ร่วมจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในชุมชน ด้านการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างไปตามสภาพปัญหาใน พื้นที่ มีการนำบทเรียนมานำเสนอในเวทีร่วมกับนักวิชาการ ภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐซึ่งรับผิดชอบงานด้านภัยพิบัติ

ตัวอย่างการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐานที่ประสบ ความสำเร็จอย่างมาก ได้แก่ โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือ กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเมืองหาดใหญ่ได้ขับเคลื่อน การบริหารจัดการเพื่อป้องกันภัยพิบัติในรูปแบบที่ไม่เน้นด้านโครงสร้าง พื้นฐาน แต่เน้นการพัฒนากลไกการประสานงานกลางโดยจัดตั้ง คณะทำงานประเมินสถานการณ์ของพื้นที่ นำผู้ปฏิบัติจากองค์กรต่างๆ มาทำงานร่วมกัน โดยใช้ข้อมูลของหน่วยราชการร่วมกับการเก็บข้อมูล จากพื้นที่ จัดทำแผนที่เสี่ยงภัย และร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ รวมทั้งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางผ่านเว็บไซต์ และ ระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างระบบเตือนภัยอย่างง่าย เป็นการเตรียมพร้อมให้แก่ชุมชนในการจัดการภัยพิบัติด้วยตนเอง

บทบาทของประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่ เกี่ยวข้องกับการครอบคลุมและพันธกรณี ด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ ดำเนินการตามอนุสัญญาและ พันธกรณีต่างๆ อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทาง วัฒนธรรมและธรรมชาติ (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) อนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework on Climate Change Convention : UNFCCC) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) นอกจากนี้ยังเตรียมความพร้อมสู่การ เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยการแต่งตั้งคณะทำงานอาเซียน เพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 ในด้านการบริหาร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และเสนอการให้ สัตยาบันในข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์อาเซียนว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (ASEAN Centre for Biodiversity : ACB) เพื่อแสดง เจตจำนงในการดำเนินการของประเทศไทยในฐานะสมาชิกประชาชาติ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การควบคุมและลดมลพิษเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน

การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การลดปริมาณมลพิษทางอากาศ ด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดสำหรับอุตสาหกรรมผักและผลไม้บรรจุกระป๋อง เพื่อส่งเสริมให้โรงงานมีการปรับปรุงกระบวนการผลิต มีการใช้วัตถุดิบ พลังงานให้มีประสิทธิภาพ ลดการเกิดของเสียในกระบวนการผลิตให้น้อยที่สุด เพื่อประสิทธิภาพการผลิต และลดมลพิษที่แหล่งผลิต การพัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อเพื่อเป็นการเพิ่มความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในการจัดการขยะอันตรายและสารอันตราย อาทิ โครงการ Waste Fingerprint ที่รวบรวมข้อมูลเอกลักษณ์ คุณลักษณะกากอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลสำหรับการอนุญาตนำกากอุตสาหกรรมออกนอกโรงงานและการจัดการกากอุตสาหกรรม การพัฒนาตลาดและมาตรฐานผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงจากขยะของประเทศไทย (พ.ศ.2553-2555) เพื่อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปสู่การออกแบบกระบวนการผลิตที่เหมาะสม การพัฒนาการผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะชุมชนโดยการหมักแบบแห้ง (พ.ศ.2553-2555) สำหรับแก้ปัญหาขยะชุมชนเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพที่ระบบการผลิตก๊าซจากกากหมักแบบเปียกไม่สามารถแก้ไขได้ เป็นต้น การลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี โดยพัฒนาระบบการควบคุมกำกับดูแลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทั้งระบบ ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้พัฒนาระบบการอนุญาตวัตถุอันตรายให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับ National Single Window ของกรมศุลกากร

การเสริมสร้างความเข้มแข็งและสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น

การบรรลุเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระตุ้นจิตสำนึกและเสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนซึ่งภาครัฐได้ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องในระดับหนึ่งโดยการดำเนินการภาครัฐที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการจัดการป่าไม้ในรูปแบบป่าชุมชน 200 หมู่บ้าน การจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ โดยเน้นการให้ความรู้แก่เยาวชนทั้งในและรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติ การจัดกิจกรรมพัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นภูมิคุ้มกันในการป้องกัน เฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และโครงการปลูกเสื้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความร่วมมือในการ

พัฒนางานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยพลังเยาวชน โดยใช้กระบวนการลูกเสือ พร้อมจัดตั้งกองทุนลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายเครือข่ายไปทั่วประเทศ

นอกจากภาครัฐแล้ว ยังมีการดำเนินงานของภาคีพัฒนาอื่นร่วมด้วย ดังจะเห็นได้จากความก้าวหน้าในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งภายใต้การบริหารจัดการโดยชุมชนท้องถิ่นในหลายพื้นที่ เช่น การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของ อบต.ท่าศาลาจังหวัดนครศรีธรรมราช ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลนของเครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบน เป็นต้น

การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ

การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และบังคับใช้อย่างเสมอภาคเป็นธรรม ด้วยการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างเสมอภาคและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การปรับนโยบายการลงทุนภาครัฐให้เอื้อต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการปรับมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำให้มีความชัดเจนเพื่อป้องกันการตีความผิดพลาด การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการผลักดันให้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปฏิรูปการบริหารจัดการงบประมาณของประเทศ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และลดการก่อกมลพิษโดยจัดทำฐานข้อมูลโรงงานเพื่อใช้ในการจัดเก็บภาษีการปล่อยมลพิษจากโรงงานสนับสนุนจังหวัดในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด สำหรับใช้เป็นแผนแม่บทด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด

สรุป

การดำเนินการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าโดยสังเขปในระยะแรกของการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เท่านั้น สำหรับการขับเคลื่อนในระยะต่อไป ยังคงต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีการพัฒนาต่างๆ นอกเหนือจากภาครัฐในแต่ละประเด็นการพัฒนาอีกมาก ซึ่งจะต้องติดตามความก้าวหน้าต่อไปเป็นระยะๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืนในอนาคต ๐๐๐

ประสบการณ์บ้านสามขา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สำนักวิเคราะห์โครงการลงทุนภาครัฐ สำนักวางแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
สำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ และสำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม

ผู้ใหญ่บ้านบุญเรือน เฒ่าคำ แห่งหมู่บ้านสามขา เล่าว่า “การสร้างชุมชนบ้านสามขาจนเกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนนั้น เกิดจากคน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของชุมชน โดยความแข็งแรงเป็นปัญหาแรกของหมู่บ้าน จึงดำเนินการในการฟื้นฟูความแข็งแรงก่อน บ้านสามขาในวันนี้ มีพายุกว่า 8,000 พายุรอบบริเวณป่า มีน้ำใช้ตลอดปี มีสัตว์ป่ากลับมาอาศัย มีอาหารจากป่า มีรายได้เสริมจากการหาของป่า โดยเราแบ่งพื้นที่ป่าออกเป็น 3 โซน คือ โซน ก. เป็นป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าต้นน้ำจำนวน 12,000 ไร่ ป่าโซนนี้ห้ามตัดไม้ทุกชนิด โซน ข. เป็นป่าที่อนุญาตให้ใช้ไม้ปลูกบ้านเรือนได้ตามความเหมาะสม เป็นป่าที่ชาวบ้านปลูก มีพื้นที่ 2,800 ไร่ โซน ค. เป็นป่าไร่ปลูกยางพารา เป็นโซนพื้นที่ให้สอยพร้อมที่ชาวบ้านสามารถไปทำฟัน ทำหลัก มีพื้นที่ 300 ไร่เศษ และเป็นพื้นที่พัฒนาแหล่งน้ำ เช่น การทำประปาภูเขา อ่างเก็บน้ำห้วยสามขา นอกจากนั้นเยาวชนบ้านสามขา ยังออกไปสร้างเครือข่าย เผยแพร่การทำงานไปสู่ชุมชนรอบนอก มีผู้นำแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทั้งเรื่องการทำพายุ การเกษตรปลอดสารเคมี และการทำปุ๋ยอินทรีย์ ระบบการใช้ประปาภูเขา การทำตามระบบเหมืองพายุภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดตั้งธนาคารชุมชน สร้างโรงงานน้ำดื่มจำหน่ายให้กับชุมชนข้างเคียง จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการทำงาน เช่น กองทุนพายุ กองทุนไฟฟ้า กองทุนการพัฒนา และอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนด้วยกัน ขณะเดียวกันเรายังมีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูกเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน”

ที่มา : www.innookcard.com/webbord/index.php?topic=1147.0
www.manager.co.th/Qol/ViewNews.aspx?NewsID=9550000036090

ข้อมูลทั่วไปของชุมชนบ้านสามขา

ชุมชนบ้านสามขาตั้งอยู่ที่ หมู่ 6 ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจากตัวเมือง ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 45 กิโลเมตรมีจำนวนประชากรรวม 718 คน ประกอบด้วยชาย 371 คน และหญิง 347 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบต่ำระดับมีภูเขาและป่าไม้ล้อมรอบ จำนวน 16,291 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน พื้นที่สาธารณประโยชน์และเป็นพื้นที่ต้นน้ำ 12,000 ไร่ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งดินขาวและผลผลิตจากป่า เช่น เห็ด ปลี ตาล หอม กระเทียม มะขาม เป็นต้น ชุมชนบ้านสามขามีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด 0.7 เมกะวัตต์ สำหรับคุณภาพของระบบไฟฟ้าในพื้นที่มีความผันผวน โดยมีกระแสไฟฟ้าขัดข้อง (System Average Interruption Frequency Index: SAIFI) ในช่วงตั้งแต่ 5 – 19 ครั้งต่อราย ต่อปี เนื่องจากพื้นที่การจ่ายไฟฟ้ามีต้นไม้มาก และสายไฟฟ้าเป็นสายเปลือยทำให้ในฤดูฝนหรือช่วงที่มีลมแรงมักเกิดปัญหาไฟฟ้าดับและไฟฟ้าตก

การพัฒนาด้านการศึกษาและการพัฒนาด้านสังคมด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

1. ด้านการศึกษา ชุมชนบ้านสามขาได้ร่วมกันพัฒนาทางการศึกษาโดยมีมูลนิธิธนาคารสมอง ได้แก่ นายทวีศักดิ์ ไชยองค์การ และนางภาวนา วงศ์โสม อดีตศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ซึ่งได้รับแนวคิดจากคุณพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา ประธานมูลนิธิศึกษาพัฒนา และรองประธานกรรมการมูลนิธิไทยคมได้ร่วมกับคณะ

ครูและชุมชนพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กของชุมชน ประกอบด้วยครูจำนวน 6 คน และนักเรียน 26 คน โดยมูลนิธิทั้ง 2 ได้เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาและเป็นที่ปรึกษาสำคัญของชุมชนและเยาวชนตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโครงการฯ ตลอดจนให้การสนับสนุน ทั้งงบประมาณและวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น ทั้งนี้ วุฒิสภาฯ ได้มองเห็นศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่มีพื้นฐานด้านจิตใจที่งดงาม ควรได้รับการพัฒนา **“ปัญญา”** ตามแนวคิดของทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา (Constructionism)

ในปี 2550 โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือให้มีคอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อเด็ก 1 คน หรือ One Laptop Per Child (OLPC) เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่ไม่ใช่คอมพิวเตอร์ทั่วไป คุณสมบัติของ OLPC สามารถทำงานได้หลากหลาย เช่น ถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว บันทึกเสียง เล่นดนตรี มีสัญญาณ Wireless ในตัว เป็น Freeware เป็นต้น ทำให้เด็กคิดทำโครงการการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ด้วยตนเอง สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และนำไปใช้ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้ตามต้องการ สิ่งที่ได้เด็กและเยาวชนได้รับคือ มีการเรียนรู้ เรียนและรู้อย่างไร ครูและผู้ปกครองต้องเรียนรู้ร่วมกับเด็ก เพื่อให้ครูมีแนวทางในการปรับกระบวนการเรียนรู้ต่อไป

นอกจากนี้ วุฒิสภาฯ สามารถดำเนินการเพื่อพัฒนาความคิดตามกิจกรรมต่างๆ ในหลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการทางการเงิน การกู้ยืมเงิน การบริหารจัดการศูนย์ Computer Aid Learning Lab โดยได้รับความอนุเคราะห์คอมพิวเตอร์จากบริษัทในเครือซิเมนต์ไทย เพื่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต และการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นกับเทคโนโลยี เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยภาษาล้านนา และการบันทึกตำรายาสมุนไพรที่เขียนด้วยภาษาล้านนาลงในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ด้านสังคม หมู่บ้านสามขาเคยมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ จนกระทั่งมีการเปิดสัมปทานป่าไม้ในช่วงปี 2501-2503 ทำให้เกิดการบุกรุกป่า เกิดความแห้งแล้งในพื้นที่การเกษตร ประกอบกับผลผลิตทางการเกษตรสร้างรายได้ที่ไม่แน่นอน และไม่มีกระบวนการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า ส่งผลให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย เป็นหนี้สินมากมาย ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด เป็นต้น จนกระทั่งชุมชนเริ่มต้นคิดที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน จากนั้นจึงค่อยๆ แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งชุมชนได้เห็นถึงความจำเป็นในการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และความมั่นคงในการประกอบอาชีพของท้องถิ่น เช่น แกะสลัก การย้อมผ้า เกษตรอินทรีย์ การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น โดยเน้นการต่อยอดกับองค์กรภายนอก สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ นอกจากนี้ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดความแห้งแล้ง โดยมีหน่วยงานต่างๆ ร่วมเข้ามาพัฒนาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตัวอย่างโครงการ เช่น ร่วมมือกับบริษัทในเครือซิเมนต์ไทย ทำฝายชะลอน้ำจนกระทั่งหมู่บ้านเกิดความอุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการดำรงชีวิตการเกษตร เป็นต้น

ปัจจุบัน บ้านสามขาสามารถสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเพื่อใช้ในชุมชน และขายให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ การจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชนต่างๆ มากมาย เช่น กลุ่มสวัสดิการชุมชน วิชากิจชุมชน เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการและการดำรงชีวิตตนเองและชุมชน จนกระทั่งชุมชนประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเอง ทั้งทางด้านการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน/ท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลับมาอุดมสมบูรณ์และสามารถอนุรักษ์ไว้ให้อยู่ตลอดไป ความสำเร็จเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้เกิดการดำรงชีวิตในวิถีเศรษฐกิจพอเพียงที่คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมรอบบ้านสามขา

1. การจัดการทรัพยากรน้ำและการเกษตร การจัดการทรัพยากรน้ำของบ้านสามขา เกิดจากปัญหาลำห้วยสามขาที่เคยมีน้ำไหลตลอดปีแห้งขอด น้ำในอ่างเก็บน้ำมีปริมาณน้อย และมีตะกอนสะสมมากส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งในพื้นที่การเกษตร ชาวบ้านบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำเพื่อทำไร่เลื่อนลอย ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติแห้งขอด ชาวบ้านสามขาพบว่าความแห้งแล้งเกิดจากป่าต้นน้ำถูกทำลาย ไฟป่าที่ชาวบ้านจุดเพื่อเก็บผักหวาน เห็ดเผาะ และล่าสัตว์ ทำให้พื้นที่ป่าวิกฤต ชาวบ้านทำนาไม่ได้ผลผลิต เกิดปัญหาหนี้สิน ต่อมาผู้นำชุมชนและเครือข่ายพันธมิตรได้ไปศึกษาดูงานการทำฝายชะลอน้ำ หรือ “ฝายชะลอความชุ่มชื้น” โดยนำต้นแบบจากศูนย์พัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงใหม่ ชุมชนตัวอย่าง บ้านป่าสักงาม จ.เชียงใหม่ และชุมชนบ้านเสริมงาม จ.ลำปาง ซึ่งเป็นชุมชนที่ดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำมาเป็นเวลานานทำให้บ้านสามขาได้ข้อสรุปการจัดการทรัพยากรน้ำ ดังนี้

1) แนวทางการฟื้นฟูป่าต้นน้ำด้วยการสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นตามแนวพระราชดำริซึ่งใช้ต้นทุนต่ำแต่ประสิทธิภาพสูง สามารถช่วยชะลอการไหลหรือลดความรุนแรงของกระแสน้ำ ช่วยให้น้ำซึมลงสู่ดินบนภูเขาได้มากขึ้นเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับระบบนิเวศของป่าต้นน้ำ ลดความรุนแรงจากการเกิดไฟป่าและสร้างให้ป่าเป็นธนาคารน้ำสำหรับชุมชนได้

2) ผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นที่มาของการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำของชุมชนและท้องถิ่นใกล้เคียง ชาวบ้านสามขาเกิดการสั่งสมบทเรียนและประสบการณ์จากการลงมือทำด้วยตนเอง จนกระทั่งสามารถแก้ไขปัญหาได้ในระยะยาว พัฒนาความคิดสู่การพึ่งพาตนเอง และเป็นจุดเริ่มต้นของวิสาหกิจชุมชนบ้านสามขา และการทำเกษตรอินทรีย์ของบ้านสามขาในเวลาต่อมา

ฝายแม้วโนเบตหมู่บ้านสามขาปัจจุบันมีประมาณ 8,000 ฝาย

2. การปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ บ้านสามขาในอดีตเป็นพื้นที่ปลูกยาสูบ ซึ่งมีการฉีดพ่นปุ๋ยเคมีจำนวนมากอย่างเข้มข้น ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพของเกษตรกรผู้ปลูกอย่างรุนแรง จนเกษตรกรในพื้นที่ต้องจ้างคนภายนอกมาฉีดพ่น ดังนั้นในระยะต่อมาจึงมีการห้ามใช้สารเคมี พร้อมกับการพัฒนาสินค้าเกษตรให้ปลอดภัย ประกอบกับการมีเครือข่ายชุมชนบ้านสามขาที่สร้างและดูแลฝายชะลอน้ำ จนทำให้ผืนป่าบ้านสามขาฟื้นคืนชีวิตโดยชาวบ้านในชุมชนยอมรับว่า การปรับตัวเข้าสู่การเป็นเกษตรอินทรีย์นั้น ต้องมีต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์เป็นรากฐานชุมชนเกิดการเรียนรู้ที่จะทำเกษตรอย่างปลอดภัย เพราะได้รับ

ผลกระทบจากการปนสารเคมี การปลูกข้าวและผักอินทรีย์ของชุมชนบ้านสามขา มีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการห้ามใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าหญ้า หรือฆ่าแมลง เป็นต้น ทำให้ดินและต้นน้ำของบ้านสามขาไม่มีสารตกค้างหรือปนเปื้อนจากโลหะหนัก ส่งผลให้ชาวบ้านสามขาเริ่มมองการเกษตรในแง่ภูมิใหม่ เริ่มจากการผลิตอาหารที่ดี ปลอดภัยกับสุขภาพตนเองและผู้บริโภค และยังสามารถกำหนดราคาตลาดได้เอง แม้ผลผลิตปีแรกของการทำเกษตรอินทรีย์จะลดลง แต่สิ่งที่ชาวบ้านสามขาได้รับ คือ สามารถกำหนดราคาตลาดได้ด้วยตนเองเนื่องจากเกษตรอินทรีย์เป็นสินค้าที่ตลาดต้องการ อาทิ ข้าวอินทรีย์

โรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กของวิสาหกิจชุมชน: เครือข่ายพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมบ้านสามขาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

บ้านสามขาเป็นหนึ่งชุมชนที่กำลังขับเคลื่อนหลากหลายกิจกรรมในชุมชน รวมถึงการร่วมมือกับคณะกรรมการผู้นำชุมชนแห่งชาติ ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก เพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่าโดยก่อนที่จะปล่อยน้ำไปใช้เพื่อการเกษตร จะนำน้ำมาผลิตกระแสไฟฟ้าก่อน ทำให้ในฤดูน้ำหลากสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำได้ ซึ่งเป็นการสร้างระบบการเรียนรู้และการถ่ายทอดวิทยาการในการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของภาครัฐในการส่งเสริมพลังงานทดแทน โรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กดังกล่าวก่อสร้างและติดตั้งแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2555 โดยมีชื่อเป็นทางการว่า “โรงไฟฟ้าพลังน้ำตึบปาละสามขา” มีกำลังผลิต 18-22 กิโลวัตต์ตั้งอยู่ที่บริเวณประตูระบายน้ำของอ่างเก็บน้ำบ้านสามขา (ความจุน้ำ 180,000 ลูกบาศก์เมตร) โดยสามารถผลิตไฟฟ้าได้ขั้นต่ำอย่างน้อยปีละ 4 เดือน และประมาณการว่าจะมีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานผลิตกระแสไฟฟ้าประมาณ 250,000 บาทต่อปี

สำหรับการบริหารจัดการโรงไฟฟ้าดำเนินการในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ชื่อว่า “วิสาหกิจชุมชนเครือข่ายพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมบ้านสามขา” เปิดโอกาสให้ชาวบ้านหรือกลุ่มองค์กรถือครองหุ้นไม่เกินคนละ 170 หุ้น หรือคิดเป็นมูลค่าคนละไม่เกิน 1,700 บาท โดยโครงสร้างผู้ถือหุ้นหรือผู้ร่วมลงทุน ประกอบด้วย 1) ชาวบ้านสามขา ถือหุ้นร้อยละ 50 (มูลค่าเท่ากับ 1,500,000 บาท) 2) กลุ่ม/องค์กร ในหมู่บ้านสามขา ถือหุ้นร้อยละ 25 (มูลค่าเท่ากับ 750,000 บาท) 3) ศูนย์ภูมิอินทรีย์ เครือข่ายโรงไฟฟ้ามหามงคล ถือหุ้นร้อยละ 25 (มูลค่าเท่ากับ 750,000 บาท)

บทสรุป

ชุมชนบ้านสามขาเป็นชุมชนพัฒนาตัวอย่าง ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตอย่างแท้จริง ทั้งการพึ่งพาตนเอง มีภูมิคุ้มกันต่อสังคมภายนอก สามารถนำมาเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นๆ ได้ รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถแก้ปัญหาและคิดวิเคราะห์ เพื่อนำมาปรับใช้ในวิถีชีวิตของตนเอง ความสำเร็จของโรงไฟฟ้าพลังน้ำตึบปาละสามขาเป็นอีกก้าวของการเรียนรู้ในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการบริหารจัดการชุมชน จากชุมชนเล็กๆ ซึ่งต้องประสบปัญหาหนี้สิน แต่สามารถพัฒนาตนเองไปสู่การดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นไปตามแนวทางวิถีชีวิตตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถปรับตัวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยการประยุกต์ภูมิปัญญาและความรู้สมัยใหม่มาผสมผสานเป็นความรู้ในการดำเนินชีวิต จึงแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของทุนความรู้ ทุนทรัพยากร และทุนบุคคลของบ้านสามขา อย่างไรก็ตาม การพัฒนาชุมชนบ้านสามขาให้เป็นไปอย่างยั่งยืนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยบุคลากรท้องถิ่นที่เข้าใจพื้นฐานและชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนรุ่นปัจจุบันควรวางแผนและเริ่มกระบวนการถ่ายทอดเจตนารมณ์ และองค์ความรู้ในการพัฒนาชุมชนให้กับบุคลากรท้องถิ่นในรุ่นต่อไป เพื่อให้สามารถเกิดการสานต่อเจตนารมณ์และการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนต่อไปได้ ○○○

ตาลโตนด

: เส้นทางจากหัวไร่ปลายนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

สุขเกษม วงศ์สุบรรณ*

ตาลโตนด เป็นพืชตระกูลปาล์มที่มีแหล่งกำเนิดดั้งเดิมในทวีปแอฟริกา ต่อมาได้มีการกระจายพันธุ์เข้ามาในประเทศไทย สันนิษฐานว่าเป็นผลจากการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ จังหวัดที่มีต้นตาลจำนวนมาก อาทิ เพชรบุรี สุพรรณบุรี สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี เป็นต้น กรณีจังหวัดเพชรบุรีถือได้ว่าตาลโตนดเป็นเอกลักษณ์อยู่คู่กับจังหวัดมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน การประกอบอาชีพเกี่ยวกับตาลโตนดมีสภาพปัญหาและความต้องการหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ทำให้ต้นตาลที่ปลูกอยู่ตามหัวไร่ปลายนาที่มีการทำนาอย่างต่อเนื่องเกิดชะงักการเจริญเติบโต ทำให้ผลผลิตลดลงหรือไม่ให้ผลผลิต (ตาลแห้ง) ผู้ประกอบอาชีพตาลมีจำนวนน้อยลงเนื่องจากไปประกอบอาชีพด้านอื่น มีการปลอมปนผลิตภัณฑ์อาหารจากตาลโตนด การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตาลโตนดเพื่อเพิ่มมูลค่าและการสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตและการตลาดยังมีน้อย ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากตาลโตนดยังขาดการส่งเสริมและพัฒนาด้านการตลาด

จังหวัดเพชรบุรี มีนโยบายสนับสนุน “ตาลโตนด” มาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการมีโครงการส่งเสริมการปลูกตาลล้านต้น เพื่อบูรณาการต้นตาลโตนดให้อยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ. 2550 มีการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับ “น้ำตาลโตนดเมืองเพชร” กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2551 เพื่อยืนยันว่าจังหวัดเพชรบุรีเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปตาลโตนดรวมทั้งผลิตภัณฑ์ต่างๆ ตั้งแต่รากจนถึงยอดตาลโตนด ต่อมาในปี 2554 ผู้ว่าราชการจังหวัด (นายชาย พานิชพรพันธุ์) ได้นำเสนอ “เมืองเพชร เมืองตาลโตนด” และกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้คัดเลือกให้เป็น 1 ใน 10 เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างให้ทุกภาคส่วนนำแนวคิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาสร้างโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม ยั่งยืน และเป็นการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าว ในปีงบประมาณ 2555 จังหวัดเพชรบุรีได้จัดทำโครงการอนุรักษ์และ

พัฒนาตาลโตนดเมืองเพชร ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยดำเนินการ 3 หน่วยได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบุรี งบประมาณ 1.35 ล้านบาท มาดำเนินการซึ่งบทความนี้จะได้สะท้อนบทเรียนจากโครงการและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้ตาลโตนดได้รับการพัฒนาจากหัวไร่ปลายนาสู่เส้นทางของเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างสมบูรณ์ในอนาคต

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาตาลโตนดเมืองเพชร ถือได้ว่าเป็นการขยายแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งหมายถึง การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ผสมผสานกับกระบวนการผลิตและวัฒนธรรมให้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่มีลักษณะเฉพาะหลากหลาย และมีมูลค่าเพิ่มสามารถตอบสนองผู้บริโภคตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก ทำให้การผลิตน้ำตาลโตนดซึ่งในอดีตเป็นการทำเพื่อการบริโภคภายในครอบครัว เริ่มมีการพัฒนากระบวนการผลิตให้ได้น้ำตาลที่มีคุณภาพขายได้ราคาสูงขึ้น รวมทั้งแปรรูปเป็นน้ำตาลโตนดผงส่งออกและบริโภคได้ตลอดทั้งปี โครงการฯ มีความเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในส่วนนโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เรื่อง พัฒนาสินค้าและบริการที่สร้างโอกาสใหม่ในการหารายได้ การผลิตสินค้าและบริการอันเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในตลาดโลก ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้นวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในส่วนของพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554)

วัตถุประสงค์หลักของโครงการประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและประชาชนได้รู้จักตาลโตนดและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง การอนุรักษ์อาชีพและพัฒนาการผลิตตาลโตนด การเพิ่มมูลค่าและช่องทางการตลาดตาลโตนด และการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาพันธุ์ตาลโตนด

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

ภาพรวมสถานการณ์ตาลโตนดเมืองเพชร

เพื่อให้เข้าใจภาพรวมตาลโตนดเมืองเพชรได้อย่างรวดเร็ว สามารถประยุกต์แนวคิดห่วงโซ่คุณค่ามาอธิบาย ซึ่งพบว่าภาพรวมของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนดของจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมดประกอบด้วยสองส่วนสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุนตาลโตนด แสดงในแผนภาพที่ 1

ส่วนแรก กิจกรรมหลักตาลโตนด

1. การส่งวัตถุดิบและปัจจัยการผลิต

ปัจจัยสนับสนุนการทำตาลโตนดในระดับเกษตรกร ได้แก่ ไม้พะยอม สถานการณ์ปัจจุบันมักมีการปลอมปนกับไม้เคี่ยมหรือไม้ตะเคียน ทำให้คุณภาพน้ำตาลโตนดที่ผลิตได้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร สภาอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรีมีแนวทางแก้ไขปัญหานี้โดยเฉพาะหน้า โดยประสานงานให้จังหวัดนครศรีธรรมราชจัดส่งไม้พะยอมเข้ามาให้ ซึ่งเมื่อได้รับแล้วจึงกระจายขายไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องและศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ให้รับรู้ทั่วกัน

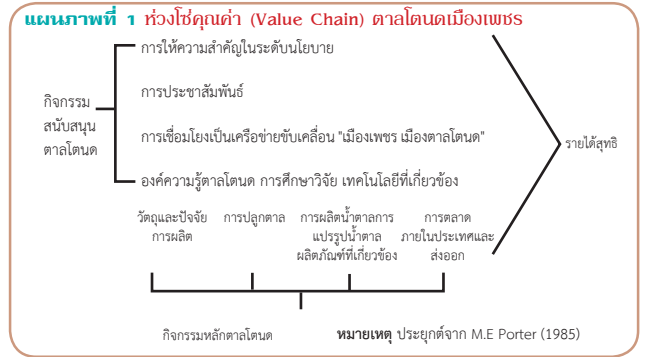
พะยอมหรือบันไดขึ้นต้นตาลที่ใช้หาต้นในการขึ้นต้นตาล ซึ่งทำด้วยเหล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้วเป็นนวัตกรรมของศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาตาลโตนด หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ช่วยอำนวยความสะดวกทำให้ขึ้นต้นตาลได้เร็วและปลอดภัย สามารถขึ้นตาลได้ 30-40 ต้นต่อวัน มีความปลอดภัยในการขึ้นต้นตาลมากกว่าการใช้พะยอมไม้ไผ่ที่ใช้กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ในระดับโรงงาน การสนับสนุนวัตถุดิบในรูปน้ำตาลสดและน้ำตาลโตนดให้กับโรงงานผลิตน้ำตาลโตนดผงเพื่อส่งออกยังมีปริมาณไม่มากพอเนื่องจากเงื่อนไขคุณภาพและความสะอาดของน้ำตาล ทำให้ยังไม่สนองตอบต่อความต้องการจากต่างประเทศที่มีเป็นจำนวนมากได้

2. การปลูกตาลในจังหวัดเพชรบุรี

ลักษณะการปลูกตาลแบ่งได้ 2 แบบ ได้แก่ แบบแรกเป็นต้นตาลที่เกิดแบบธรรมชาติตามหัวไร่ปลายนาทั้งตั้งใจปลูกและเกิดขึ้นเอง ต้นตาลส่วนใหญ่ของจังหวัดเพชรบุรีมีลักษณะดังกล่าว แบบที่สองเป็นการปลูกแบบสวนตาล เช่น กรณีนายถนอม ภูเงิน ปราชญ์ชาวบ้านแห่งกลุ่มอนุรักษ์และสืบสานตาลโตนด ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้ปลูกตาลรายเดียวของประเทศไทยที่ปลูกตาลแบบสวนตาลมาตั้งแต่ปี 2535 จำนวน 10 ไร่ มีต้นตาล 450 ต้น เป็นแหล่งเรียนรู้การทำตาลที่โดดเด่นของจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการปลูกเพื่อการวิจัย กรณีศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี ซึ่งเริ่มปลูกเมื่อปี 2553 จำนวน 12 ไร่ มีต้นตาลประมาณ 598 ต้น และการปลูกที่วิทยาลัยสารพัดช่างเพชรบุรีมีการปลูกตั้งแต่ปี 2552 ในพื้นที่ 5 ไร่ จำนวน 99 ต้น

กล่าวโดยสรุป จังหวัดเพชรบุรีมีการปลูกตาลมากที่อำเภอบ้านลาด คิดเป็นจำนวนต้นตาล ร้อยละ 71 ของทั้งจังหวัด อำเภอเมืองคิดเป็นร้อยละ 20 อำเภอชะอำคิดเป็นร้อยละ 4 อำเภอท่ายางคิดเป็นร้อยละ 3 (ตารางที่ 1)

ไม้พะยอม

ต้นพะยอม

พะยอมไม้

พะยอมเหล็ก

สวนตาล (นายถนอม ภูเงิน)

การปลูกตาลตามทุ่งนา

ตารางที่ 1 ข้อมูลต้นตาลและผู้ปลูกของจังหวัดเพชรบุรี จำแนกรายอำเภอ

จังหวัดเพชรบุรี	จำนวน			
	ต้นตาล (ต้น)	%	ผู้ปลูก (ราย)	%
อำเภอบ้านลาด	31,691	71	1,398	56
อำเภอเมือง	9,206	20	748	30
อำเภอท่ายาง	1,421	3	143	6
อำเภอชะอำ	1,754	4	123	5
อำเภอเขาย้อย	318	1	51	2
อำเภอแก่งกระจาน	519	1	31	1
รวม	44,909	100	2,494	100

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี สํารวจ ปี 2555

การทำตาลแบ่งได้ 2 แบบ ได้แก่ เกษตรกรเจ้าของต้นตาล ทำเองเริ่มทำในช่วงเดือนธันวาคมถึงกรกฎาคมของทุกปี และการให้เช่าต้นตาลราคาเช่าเฉลี่ยต้นละ 100 บาทต่อปี ผู้เช่าบางรายสามารถเก็บลูกตาลอ่อนขายมีรายได้ 2,000 – 3,000 บาทต่อปี ส่วนรายได้จากการทำน้ำตาลเป็นอีกส่วนหนึ่ง

ปัจจัยการผลิตตาลโตนดที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ คนขึ้นตาลซึ่งหากเป็นการทำตาลโตนดในอดีตที่มีลักษณะทำกิน ทำใช้ในครัวเรือนจะไม่มีแรงจูงใจให้เด็กรุ่นใหม่เข้ามาทำอาชีพนี้ เนื่องจากมีงานอาชีพอื่นเป็นตัวเลือก และการขึ้นตาลโตนดจะต้องปีนป่ายเสี่ยงอันตราย สถานการณ์ของจังหวัดเพชรบุรีมีปัญหาขาดแคลนคนขึ้นตาล แต่มีการแก้ปัญหาโดยภาคเอกชนร่วมกับมณฑลทหารบกที่ 15 จัดให้มีโครงการอบรมคนขึ้นตาลโดยใช้ทหารเกณฑ์มาฝึกอบรมโดยความสมัครใจเพื่อขึ้นต้นตาลอย่างปลอดภัยทำให้เพิ่มจำนวนคนขึ้นต้นตาลแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าให้ผ่านพ้นไปได้

3. การผลิตน้ำตาล การแปรรูปน้ำตาล และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด

น้ำตาลสด เป็นผลผลิตจากต้นตาลที่เกษตรกรหรือเจ้าของต้นตาลได้รับโดยตรง โดยเฉลี่ยต้นตาล 1 ต้นให้น้ำตาลสดประมาณ 8 เดือน (ธันวาคม – กรกฎาคม) ปริมาณน้ำตาลสดประมาณวันละ 2-3 ลิตร โดยรวมมีรายได้จากน้ำตาลสดประมาณ 2,000 บาทต่อต้นต่อปี (เริ่มให้น้ำตาลสดปีที่ 10 มีอายุโดยรวมมากกว่า 50 ปี) จากน้ำตาลสดนำไปผลิตน้ำตาลโตนด (น้ำตาลปึก) น้ำตาลโตนดผง เพื่อขายในประเทศและเพื่อการส่งออก

ผลผลิตและผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ ลูกตาล (ได้จากต้นตาล เพศเมีย) จาวตาลเชื่อม ขนมหาล ขนมหาลทอด แกงหัวตาล เพอร์นิเจอร์จากไม้ตาล หมวกจากเส้นใยกาบตาล และเครื่องจักสานจากใบตาล ฯลฯ

4. การตลาดน้ำตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรี

การค้าขายน้ำตาลโตนดในจังหวัดเพชรบุรีมีหลายลักษณะ เช่น การที่เกษตรกรทำน้ำตาลสดและน้ำตาลโตนดด้วยตนเอง และขายเองที่บ้านหรือขายผ่านกลุ่มเกษตรกร หรือส่งขายตามร้านค้าต่างๆ การที่เกษตรกรขายน้ำตาลสดหรือน้ำตาลโตนดให้กับโรงงานผลิตน้ำตาลโตนดผง กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด เอทซี อินเตอร์เทรด มีความต้องการรับซื้อน้ำตาลโตนดของจังหวัดเพชรบุรีไม่จำกัดปริมาณทั้งในรูปน้ำตาลสดราคาปีละ 100 บาท (จำนวน 20 ลิตร) และน้ำตาลโตนด กิโลกรัมละ 80 บาท (ราคา ณ เดือนพฤศจิกายน 2555) โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นน้ำตาลโตนดแท้ กระบวนการผลิตสะอาดตามมาตรฐานของผู้รับซื้อซึ่งเมื่อแปรรูปเป็นน้ำตาลโตนดผงและส่งออกไปยังประเทศ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีน ฯลฯ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2555)

ส่วนล่อบ : กิจกรรมสนับสนุนตาลโตนด

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การปลูกตาล การผลิต การแปรรูป การส่งวัตถุดิบและปัจจัยการผลิต รวมทั้งการตลาด สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ได้แก่ การให้ความสำคัญในระดับนโยบายตั้งแต่ต้นนโยบายรัฐบาล แนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของจังหวัดเพชรบุรี การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนเมืองเพชรเมืองตาลโตนด รวมทั้งเรื่องราวและคุณค่าของตาลโตนดเมืองเพชร ให้ผู้บริโภคเข้าใจและสามารถแยกแยะระหว่างน้ำตาลโตนดแท้และไม่แท้ การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายขับเคลื่อน “เมืองเพชร เมืองตาลโตนด” เป็นเรื่องจำเป็นที่ควรพัฒนาเป็นกลไกพหุภาคีที่มีภาคีพัฒนาเข้าร่วมอย่างหลากหลาย เพื่อให้เกิดการประสานงานสร้างคุณค่าของตาลโตนดให้เพิ่มขึ้นและสนับสนุนให้ห่วงโซ่คุณค่าตาลโตนดมีความเข้มแข็งเกาะเกี่ยวกันอย่างมั่นคงในระยะยาว รวมทั้งการศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการปลูกตาล การดูแลบำรุงรักษา เทคนิคการทำน้ำตาลสด น้ำตาลโตนด และผลิตภัณฑ์อื่นๆ จะสนับสนุนการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตตาลโตนดแบบดั้งเดิมสู่การเป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ สนับสนุนให้ห่วงโซ่คุณค่าตาลโตนดเกาะเกี่ยวกันอย่างเข้มแข็งและดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษากลไกและกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพิจารณาจากห่วงโซ่คุณค่าตาลโตนดพบว่าจุดแข็งคือการให้ความสำคัญต่อเรื่องตาลโตนดในระดับจังหวัดซึ่งเชื่อมโยงกับประเด็นการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และนโยบายของรัฐบาลมีการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ 3 หน่วย แม้ว่าจะเป็นการบูรณาการระดับเบื้องต้นทำให้

ประชาชนได้รับประโยชน์มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดการรวมกลุ่มเรียนรู้ ภูมิปัญญาตาลโตนด 3 กลุ่มในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ ภูมิปัญญาตาลโตนดไร่ส้ม ตำบลไร่ส้ม อำเภอเมือง กลุ่มอนุรักษ์และ สืบสานตาลโตนดตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด และกลุ่มอนุรักษ์การผลิต ตาลโตนดบ้านโป่งสลอด ตำบลหนองกะปูล อำเภอบ้านลาด ทำให้ เกษตรกรได้มีโอกาสพูดคุย ปรึกษาหารือและเรียนรู้วิธีการผลิตและพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากตาล นับว่าเป็นก้าวแรกของการเสริมสร้างให้เกิดชุมชน เข้มแข็งในหมู่เกษตรกรผู้ปลูกตาล ซึ่งจากเดิมต่างคนต่างอยู่ไม่ได้มีการ ติดต่อกันสัมพันธ์กัน เปลี่ยนเป็นเกิดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่ม เรียนรู้ภูมิปัญญาตาลโตนดและสมาชิกของแต่ละกลุ่มสามารถสืบทอดและ สร้างการเรียนรู้กระบวนการผลิตน้ำตาลโตนดให้กับประชาชนและผู้ ที่สนใจเรียนรู้เรื่องตาลโตนด อย่างไรก็ตาม **จุดอ่อนสำคัญ** ที่ทำให้ห่วงโซ่ คุณค่า ของตาลโตนดยังไม่เข้มแข็ง ได้แก่ การรักษาคุณภาพน้ำตาลสด และน้ำตาลโตนดให้มีคุณภาพสูงปราศจากการปลอมปน การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบใหม่ๆ ที่จะขยายผลให้ภาคส่วนต่างๆ ได้รับรู้ รับทราบความแตกต่างและโดดเด่นของตาลโตนด การสร้างเครือข่าย ประสานงานและขับเคลื่อน “เมืองเพชร เมืองตาลโตนด” ยังขาดกลไกที่มีพลังและการมีส่วนร่วมจากภาคพัฒนาต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาองค์ ความรู้และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตาลโตนดเพื่อเสริมสร้างให้ห่วงโซ่คุณค่า แข็งแรงมากขึ้น และเกิดการเชื่อมต่อกันทั้งระบบ ครบวงจรเพื่อให้ สามารถแข่งขันได้และมีความยั่งยืน

บทเรียนสำคัญ พบว่าห่วงโซ่คุณค่าตาลโตนดยังไม่เข้มแข็งพอ จังหวัดเพชรบุรีจะต้องสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานอย่างจริงจังใน หลายๆ เรื่องเพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้ปลูกตาลและผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับตาลโตนด ทั้งเรื่องการรักษาคุณภาพน้ำตาลสดและน้ำตาล โตนดให้มีคุณภาพสูงปราศจากการปลอมปน การเข้าถึงองค์ความรู้ที่ จำเป็นจะช่วยให้การดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนาตาลโตนดง่ายขึ้น เช่น การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยในการปลูกตาล ขึ้นต้นตาล เคียวตาลและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากต้นตาล รวมทั้งการ พัฒนากลไกที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนงานและหนุนเสริมการดำเนินการ ตลอดห่วงโซ่ตาลโตนดควรมีลักษณะเป็นกลไกพหุภาคีที่สามารถเป็นจุด ประสานงานและให้มุมมองกว้างไกลเพิ่มความเข้มแข็งให้การอนุรักษ์และ พัฒนาตาลโตนดในระยะต่อไป

บทสรุป

การริเริ่มให้มีโครงการในเชิงบูรณาการเพื่ออนุรักษ์และ พัฒนาตาลโตนดเมืองเพชร ปีงบประมาณ พ.ศ.2555 เป็นโครงการที่มี ประโยชน์อย่างยิ่ง การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ และแม้ว่าจะเป็นโครงการบูรณาการในระดับเบื้องต้นผลของโครงการทำให้เกิดการขับเคลื่อนจากเส้นทางหัวไร่ปลายนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และ เห็นเส้นทางที่จะก้าวเดินหน้าต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2556)

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนโครงการบูรณาการที่เป็นความ ริเริ่มของจังหวัดเพื่อให้เรื่องตาลโตนดมุ่งสู่เส้นทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อย่างเต็มรูปแบบ จังหวัดเพชรบุรีจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ ประการแรก สนับสนุนให้มีกลไกพหุภาคี ประกอบด้วยภาค ราชการ (ราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น) ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคสถาบันการ ศึกษาวิจัย เพื่อเป็นกลไกประสานงานสร้างคุณค่าของตาลโตนดให้เพิ่ม มากขึ้น และให้ห่วงโซ่คุณค่าตาลโตนดมีความเข้มแข็ง เกาะเกี่ยวกันเป็น ห่วงโซ่ที่มั่นคงในระยะยาวโดยใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ประการที่สอง เน้นกระบวนการทำงานเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนให้เกิด การบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริงตั้งแต่การวางแผนและ กำหนดเป้าหมายร่วมกันให้ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่คุณค่า การกำหนด กิจกรรมและการปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานดำเนินการหลักหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคมและเกษตรกรเจ้าของ ต้นตาลเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีความเชื่อมต่อกัน และ ประการสุดท้าย การพัฒนาองค์กรหรือสถาบันขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนการ อนุรักษ์และพัฒนาตาลโตนดเมืองเพชรในระยะยาว เช่น สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน สมาคม หรือ มูลนิธิ เพื่อเป็นหน่วยบริหารจัดการให้ กิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนตาลโตนดดำเนินไปได้อย่างครบ วงจรมีประสิทธิภาพ แข่งขันได้ในเวทีโลกและมีความยั่งยืน ○○○

เอกสารอ้างอิง

- ธีระพงษ์ มัลย์ทอง.(2553). เชียงใหม่ : บทหนทางแห่งการสร้างสรรค์. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ 47 ฉบับที่ 4 หน้า 25
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- _____. (2555). รายงานสรุปผลการประชุมเรื่องการขับเคลื่อนการพัฒนาระดับพื้นที่ผ่านโครงการอนุรักษ์และพัฒนาตาลโตนดเมืองเพชร. พฤศจิกายน. ม.ป.ท.
- _____. (2556). รายงานการศึกษาโครงการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . เอกสารเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันที่ 7 มกราคม 2556. ม.ป.ท.

Porter, M.E. (1985). Competitive Advantage : Creating and Sustaining Superior Performance. New York : The Free Press

การเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของผู้ผลิตแม่พิมพ์ และชิ้นส่วนยานยนต์ไทย:

... เรืองเล่าจาก **คุณนำชัย**
(บริษัท โชคนำชัย ออโต้เพรสซิ่ง จำกัด: CNC group)

สำหรับ

ผู้ประกอบการธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีและทักษะแรงงานขั้นสูง เช่น ธุรกิจแม่พิมพ์โลหะยานยนต์ (Mold & Die Making) ใบปริญญาด้านวิศวกรรมศาสตร์จากสถาบันการศึกษาชั้นน่าน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบกิจการให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากธุรกิจแม่พิมพ์ยานยนต์ต้องอาศัยทักษะความชำนาญด้านการออกแบบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ความรู้ด้านเครื่องจักรกล งานขึ้นรูปและงานกัดกลึงความละเอียดสูง ทั้งยังต้องแข่งขันในด้านการบริหารต้นทุน แต่ความเชื่อดังกล่าวอาจไม่ถูกต้องนักเมื่อทีมงานวารสารเศรษฐกิจและสังคมได้มีโอกาสพบกับคุณนำชัย สกฤฎ์โชคนำชัย ซึ่งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่สามารถเป็นผู้ก่อตั้งบริษัทโชคนำชัย ออโต้เพรสซิ่ง จำกัด (CNC Group) บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนและแม่พิมพ์ยานยนต์ชั้นนำในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสัญชาติไทย ซึ่งจัดเป็นหนึ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญของรัฐบาล ตามแผนปฏิบัติการสำหรับยุทธศาสตร์ประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2561

การเริ่มต้น...สู่การเรียนรู้ และการล้มเหลวประกอบการในสิ่งที่รัก

คุณนำชัย สกฤฎ์โชคนำชัย เกิดเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2500 เป็นบุตรคนที่ 3 จากจำนวนพี่น้องทั้งหมด 7 คน บิดาประกอบอาชีพขับรถบรรทุก มารดาประกอบอาชีพค้าขาย (ชาห์มู) เนื่องจากครอบครัวมีฐานะไม่ดีนักเมื่ออายุ 13 ปี คุณนำชัยจึงต้องลาออกจากโรงเรียนเพื่อไปทำงานรับจ้างที่อู่ซ่อมรถเคาะพ่นสีบริเวณถนนสุทธิสาร กระทั่งอายุ 17 ปีจึงมีโอกาสเข้าทำงานที่บริษัท ศรีไทย ซึ่งดำเนินธุรกิจเคาะพ่นสีและปะผุรถแท็กซี่และได้สมรสกับนางบ้านขึ้นทองเมืองหลวง เมื่ออายุ 24 ปี มีบุตรธิดารวม 5 คนซึ่งถือว่าเป็นภาระที่หนักมากสำหรับสถานะทางเศรษฐกิจในขณะนั้นด้วยเหตุนี้ คุณนำชัยจึงต้องพยายามทำงานด้วยความมานะอุตสาหะ ทำให้เกิดการสั่งสมประสบการณ์ด้านชิ้นส่วนและอะไหล่ยานยนต์เรื่อยมา

จุดหักเห จากไร้ปริญญา สู่วิชาชีพที่กล้าเผชิญ

ภายหลังสั่งสมประสบการณ์มาได้ประมาณ 15 ปี คุณนำชัยจึงได้รับความไว้วางใจจากเจ้าของกิจการให้เป็นผู้บริหารโรงงาน แต่เนื่องจากขาดวุฒิการศึกษาระดับปริญญา จึงทำให้ได้รับค่าตอบแทนเพียง 12,000 บาทต่อเดือน ซึ่งน้อยกว่าวิศวกรที่อยู่ในความดูแลของตนเอง คุณนำชัยจึงได้ตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิต ด้วยการลาออกจากการเป็นลูกจ้างประจำเพื่อมาบุกเบิกกิจการแม่พิมพ์และการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของตนเอง กับทุนทรัพย์ที่สะสมมาทั้งชีวิตประมาณ 1 ล้านบาท โดยหวังว่ากิจการนี้จะป็นช่องทางที่ช่วยให้ครอบครัวมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต้องเริ่มที่การเปลี่ยน Mindset...

การดำเนินธุรกิจในปีแรก คุณนำชัยมองว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการวางแผนที่ดี ขณะที่การดำเนินกลยุทธ์ในทางปฏิบัติเป็นไปอย่างไม่ราบรื่นนัก ในปี 2 จึงได้มีการปรับปรุง 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ การพัฒนาคน เครื่องมือ และตลาด แต่ด้วยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง และการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของตนเอง จึงยังคงเป็นโจทย์ที่อยู่ในใจของคุณนำชัยมาโดยตลอด

ขณะที่ผู้ประกอบการบางรายคิดถึงแต่ปัญหาและข้อจำกัดด้านองค์ความรู้ การขาดแคลนช่างฝีมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และโปรแกรมออกแบบคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะเงินทุนเพื่อการพัฒนา บางรายได้แต่เฝ้ารอการสนับสนุนจากบริษัทคู่ค้าข้ามชาติหรือจากโครงการของรัฐบาล แต่คุณนำชัยกลับเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงต้องเริ่มต้นจากตนเองก่อน จึงได้กำหนดแนวคิดเพื่อการปรับปรุงกระบวนการทำงานตามคำขวัญของบริษัท “ส่งมอบตรงเวลา มีราคาที่เหมาะสมให้ความสำคัญแก่ลูกค้าและสังคม แห่่งสร้างสมเทคโนโลยี เน้นผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐาน พัฒนาการที่ดีแก่บุคลากร” เพื่อให้ถึงเป้าหมายดังกล่าว จึงได้กำหนดแผนงาน/โครงการ ที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1. การส่งเสริมการฝึกอบรมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ :

ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะตั้งคำถามด้วยวิธีกำหนดโจทย์จากบนลงล่างอาทิ จะทำอย่างไรบริษัทถึงจะเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง แต่คุณนำชัยกลับอธิบายว่า ผู้ประกอบการไทยต้องเปลี่ยนวิธีคิดโดยการตั้งโจทย์ที่เริ่มจากฐานล่างคือ “คน” ก่อน ด้วยการเริ่มต้นจากคำถามที่ว่า “จะทำอย่างไรให้คนมีคุณภาพได้” ซึ่งคำตอบได้แก่ “การให้ความรู้” ซึ่งเมื่อคุณภาพของคนพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ บริษัทจะสามารถเติบโตได้ เนื่องจาก “คนทำให้เกิดความคิด หากขาดความคิดที่ดีแล้ว ถึงแม้มีเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย บริษัทก็จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่ได้ สุดท้ายก็ไม่สามารถเติบโตได้” ดังนั้นบริษัทโซคนำชัยฯ จึงเปิดศูนย์ฝึกอบรม CNC Mold & Die Training Center หลักสูตร 1 ปี โดยมุ่งเน้นการให้โอกาสเยาวชนยากจนได้เข้ามาเรียนรู้การออกแบบแม่พิมพ์ และให้ค่าตอบแทน 200 บาทต่อวัน เพื่อให้เยาวชนเหล่านี้มีเงินทุนส่งจุนเจือครอบครัว ซึ่งในสมัยนั้น ประเทศไทย

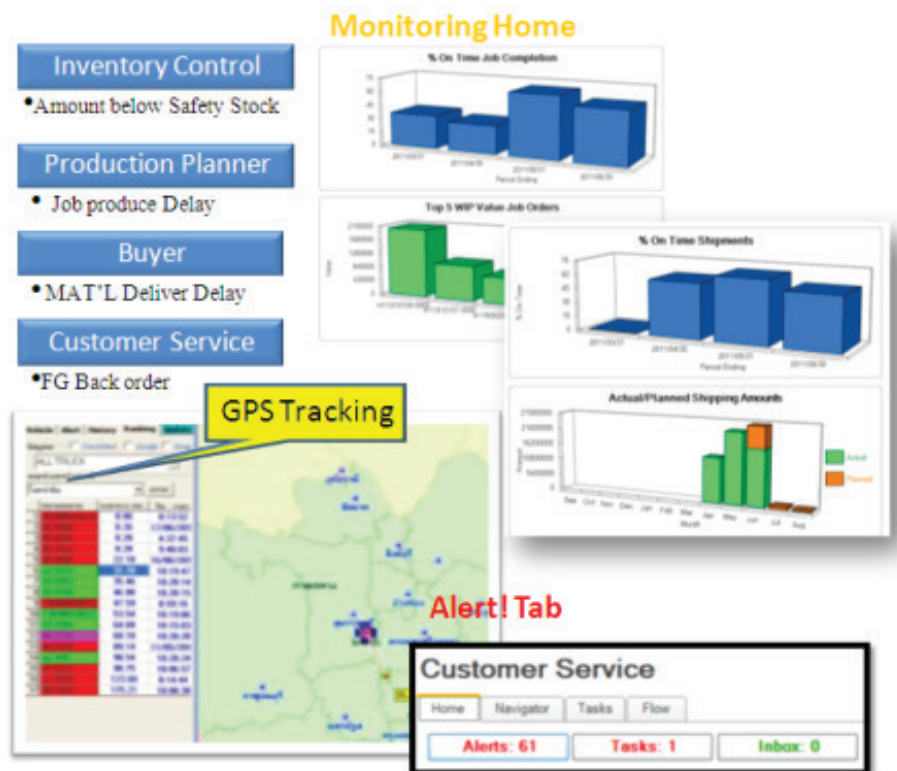
มีแรงงานที่มีทักษะด้านแม่พิมพ์ประมาณ 200-300 คน และนับตั้งแต่ปี 2548-2552 โครงการดังกล่าวสามารถผลิตแรงงานผู้มีทักษะแม่พิมพ์ ได้ถึง 130 คน นอกจากนี้ คุณนำชัยยังมีเคล็ดลับในการรับสมัครงาน คือ การให้ผู้สมัครเดินชมโดยรอบกิจการเพื่อบอกถึงสิ่งที่ควรปรับปรุง อันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ พร้อมกับการเปิดรับแนวคิดของคนรุ่นใหม่สู่คนรุ่นเก่า เพื่อช่วยพัฒนาวิสัยทัศน์และพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหาต่อยอดจากฐานที่มีอยู่เดิม

2. การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีด้าน

การออกแบบและการผลิต : โดยริเริ่มกิจกรรม 5 ส. การติดต่อขอรับการประเมินมาตรฐาน ISO พร้อมทั้งขอคำปรึกษาจากหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญต่างๆ อาทิ สถาบันไทย-เยอรมัน เพื่อยกระดับความสามารถในการออกแบบ สร้างแม่พิมพ์ที่มีความเที่ยงตรงและความซับซ้อนสูง ซึ่งจะช่วยให้การผลิตแม่พิมพ์มีต้นทุนต่ำลง ใช้เวลาน้อย และเป็นที่ต้องการของลูกค้า ปัจจุบันพนักงานของบริษัทฯ มีความสามารถในการออกแบบและผลิต 2D & Full 3D Designing & Poly Making โดยสามารถเริ่มต้นงานออกแบบจนกระทั่งป้อนขึ้นรูปชิ้นส่วนยานยนต์ (Lead-time from Design – Buy off) โดยใช้เวลาประมาณ 6-8 เดือน ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของชิ้นงาน

3. การสร้างระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ :

ปัจจุบันบริษัทยานยนต์ข้ามชาติมีนโยบายที่คล้ายกัน ได้แก่ ระบบจัดซื้อชิ้นส่วนจากทั่วโลก (Global Sourcing) ส่งผลให้การแข่งขันทั้งด้านคุณภาพ ระยะเวลาการส่งมอบ และต้นทุน มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตาม การลดต้นทุนจะเกิดขึ้นไม่ได้หากผู้บริหารไม่ทราบข้อมูลที่แท้จริง ดังนั้น บริษัทจึงนำระบบ Enterprise Resource Planning SYSTEM (ERP) เข้ามาช่วยในการบริหาร การกำหนดแผนงานจัดซื้อ การควบคุมวัตถุดิบและการจัดส่ง พร้อมทั้งการรายงานต้นทุนและกำไรในทุกๆ กิจกรรมเพื่อการดำเนินงานอีกด้วย ทั้งนี้ คุณนำชัยชี้แจงเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันผู้บริหารรู้ข้อมูลแต่เพียงฝ่ายเดียวมันไม่เพียงพอ ทีมงานในบริษัทต้องทราบข้อมูล ตลอดจนผลกำไรขาดทุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของบริษัทด้วย เพราะจะช่วยให้ผู้บริหารมีผู้ช่วยในการกำกับดูแล อันส่งผลให้ลดข้อผิดพลาดในการวิเคราะห์ ช่วยกำหนดแนวทางในการผลิต และลดข้อขัดแย้งระหว่างสายงาน อาทิ การผลิต การบัญชี และการตลาด สายงานเหล่านี้ มักมีมุมมองที่อาจไม่สอดคล้องกันอยู่เสมอ เนื่องจากในการผลิตของภาคอุตสาหกรรมนั้น แม้ต้นทุนต่างกันเพียง 0.10 บาทต่อชิ้น ก็อาจทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในการเจรจาต่อรองกับลูกค้ารายใหญ่ได้ วิธีดังกล่าวเป็นการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงาน ซึ่งพนักงานทุกคนของบริษัทโซคนาชัยฯ มีความเชื่อมั่นว่า หากบริษัทมีผลกำไรที่ดี พนักงานก็จะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าด้วย นอกจากนี้ คุณนำชัยยังให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากเครือข่าย เช่น การสอบถามเหตุผลที่ยอดสั่งซื้อล่งหน้าจากคู่ค้าที่ลดลง ส่งผลให้บริษัทฯ สามารถปรับตัวเพื่อเตรียมรับมือวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยของสหรัฐอเมริกา ในปี 2551 ได้ล่วงหน้าเป็นเวลาหลายเดือน

4. การสร้างตลาดและตราสินค้าของตนเอง :

ผู้ประกอบการของไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการรับจ้างผลิต (Original Equipment Manufacturer: OEM) ให้กับบริษัทประกอบรถยนต์หรือผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ข้ามชาติทำให้ต้องรอการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผู้ประกอบการต่างชาติ แต่คุณนำชัยกลับพยายามพัฒนาทักษะด้านการผลิตของบริษัทจนเป็นที่ยอมรับ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้ตราสินค้า CNC Group เพื่อทำตลาดของตนเอง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้ช่วยลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาทลาดภายในประเทศ เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจ

ของสหภาพยุโรปที่เกิดขึ้นทำให้ยอดขายของตลาดภายในประเทศลดต่ำลง ปัญหาดังกล่าวได้กลายเป็นโอกาสที่สำคัญในการเปิดตลาดใหม่ ซึ่งบริษัทได้ส่งทีมงานเดินทางไปเจรจาการค้าพร้อมทั้งยื่นข้อเสนอในการใช้ทักษะของบริษัทเพื่อช่วยลดต้นทุนให้กับบริษัทชั้นนำในสหภาพยุโรปได้เป็นผลสำเร็จ ในอนาคตอันใกล้นี้ คุณนำชัยเชื่อว่าเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กำลังซื้อและพฤติกรรมของผู้บริโภค รวมทั้งศักยภาพของตลาดโดยเฉพาะกลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม) จะเปลี่ยนไปจากภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การขยายถนน รวมทั้งรายได้และมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น เมื่อเศรษฐกิจขยายตัวในระดับหนึ่งจะเป็นโอกาสที่สำคัญของผู้ประกอบการชิ้นส่วนยานยนต์ของไทย อยู่ที่ว่า SMEs สัญชาติไทยจะเตรียมความพร้อมเพื่อรับการแข่งขันหรือไม่ ซึ่งผู้ประกอบการไทยควรปรับปรุงกิจการให้พร้อมรับมือการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยไม่ควรร้งรอให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือแต่เพียงอย่างเดียว

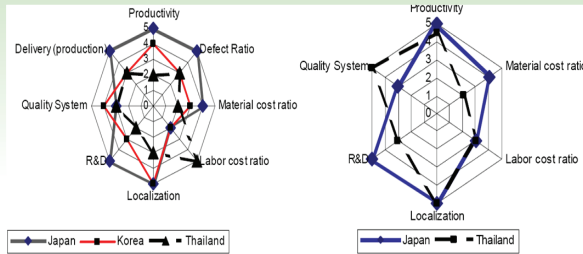
ทัศนคติในการทำงานของคุณนำชัยและทีมงาน CNC group	
ผู้ประสบความสำเร็จ	ผู้ประสบความล้มเหลว
1. คิดว่าปัญหาเกิดขึ้นเพื่อให้แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง	1. คิดว่าตนเองประสบแต่ปัญหา
2. คิดถึงงานที่ต้องลงมือทำอย่างไม่ทอดทิ้ง	2. คิดแต่จะหาข้อแก้ตัวให้ตนเอง
3. คิดแต่ว่างานนั้นๆ จะสามารถช่วยเหลือได้อย่างไร	3. คิดแต่ว่างานนั้นๆ ไม่ใช่หน้าที่รับผิดชอบของเรา
4. คิดเพื่อหาทางออกหลายๆ ช่องทางจากปัญหาที่หลากหลาย	4. คิดแต่ว่าปัญหานั้นไม่มีทางแก้ไข
5. คิดว่าสิ่งนั้นแม้จะยากลำบาก แต่ควรที่จะเริ่มลงมือทำไปก่อน	5. คิดว่าสิ่งนั้นเป็นไปไม่ได้ แต่มีความยากลำบากยิ่ง

บทสรุป

ประสบการณ์และความสำเร็จจากการทำธุรกิจของคุณนำชัย อาจเป็นบทเรียนให้ผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยเห็นว่า การศึกษาอาจไม่ใช่คำตอบสุดท้ายในการประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ หากแต่ผู้เป็นเจ้าของกิจการนั้น ต้องเปิดใจให้กว้าง และกล้าพอที่จะเปิดรับความรู้และความท้าทายใหม่ที่จะเข้ามาอยู่ตลอด และท้ายสุดนี้ คุณนำชัยได้ฝากข้อคิดก่อนจากกันว่า “การดำเนินชีวิตและการทำงานนั้นจะต้องมีความฝัน และการทำให้เป็นจริงนั้นจะต้องตั้งเป้าหมายไว้ให้สูงและไม่ยึดติดกับอดีต อีกทั้งต้องให้ความเคารพต่อผู้อื่น กล้าที่จะท้าทายการแข่งขันด้วยความกล้าหาญไม่เกรงกลัวต่ออุปสรรคใดๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ อีกทั้งยังนำมาซึ่งความสำเร็จและความสุขของพนักงานจากการได้รับความไว้วางใจ รวมถึงความคาดหวังจากสังคม ลูกค้ายและผู้ถือหุ้น”

ศักยภาพอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนของไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน

แผนภาพที่ 1: การเปรียบเทียบศักยภาพการแข่งขันในปัจจัยทางตรงของผลิตภัณฑ์รถยนต์นั่งขนาดเล็ก (ฮ่าย) และ รถกระบะ 1 คัน (ขวา) ของประเทศไทย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้

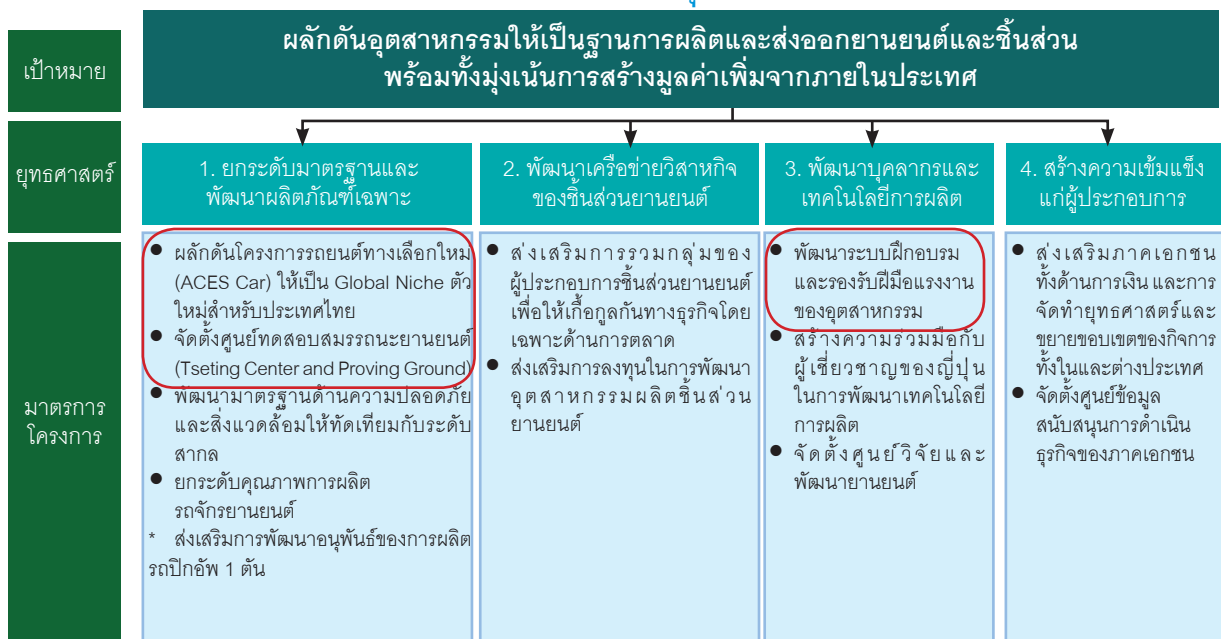

จาก แผนภาพที่ 1 แสดงถึงผลการศึกษาโครงการพัฒนาฐานข้อมูลอุตสาหกรรมเชิงเปรียบเทียบเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสาขายานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ของสถาบันยานยนต์ไทยพบว่า ภาพรวมของศักยภาพในการแข่งขันประเภทการผลิตรถยนต์นั่งขนาดเล็ก ประเทศญี่ปุ่นจะเป็นผู้นำประเทศไทยและประเทศเกาหลีใต้ในทุกๆ ด้าน ยกเว้นด้านสัดส่วนต้นทุนแรงงาน ขณะที่การผลิต

รถกระบะ 1 คัน นั้น ประเทศไทยมีศักยภาพที่สูงกว่าประเทศญี่ปุ่น ในด้านระบบคุณภาพ และมีศักยภาพเท่าเทียมกับประเทศญี่ปุ่น ในด้านสัดส่วนการใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนในประเทศ เนื่องจากปัจจุบัน ความชำนาญในการผลิตของแรงงานไทยได้รับการพัฒนามาเป็นระยะเวลานานและต่อเนื่องในการผลิตผลิตภัณฑ์นี้ ส่วนศักยภาพที่ยังด้อยกว่าประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ ด้านผลิตภาพแรงงานทางตรง ด้านการวิจัยพัฒนา และด้านสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแม่พิมพ์ไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน ประเทศไทยจะมีขีดความสามารถเป็นรองประเทศญี่ปุ่นและประเทศสิงคโปร์เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้ประกอบการอาจพิจารณาใช้ประโยชน์จากโอกาสดังกล่าว อย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ (1) โอกาสทางการตลาดจากการเป็นศูนย์กลางกลุ่มประเทศ CLMV เช่น ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม (2) ความเชื่อมโยงการผลิตในตลาดร่วมอาเซียน โดยการออกไปลงทุนในประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อประโยชน์ทางด้านตลาด วัตถุดิบ ต้นทุนแรงงาน ตลาดและภาษี (3) การเป็นศูนย์กลางเพื่อการออกแบบ วิจัย และพัฒนา เพื่อยกระดับส่งสินค้าออกประเภทอะไหล่ทดแทนภายใต้ตราสินค้าของตนเอง ทั้งนี้ ในส่วนของภาครัฐและเอกชน ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายฐานการผลิตและส่งออกยานยนต์และชิ้นส่วน โดยมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากภายในประเทศ ตามยุทธศาสตร์ที่สำคัญใน 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) ยกระดับมาตรฐานและพัฒนาผลิตภัณฑ์เฉพาะ (2) พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของชิ้นส่วนยานยนต์ (3) พัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีการผลิต และ (4) สร้างความเข้มแข็งแก่ผู้ประกอบการ ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไทย

หมายเหตุ : แผนงานที่อยู่ในวงกลมเป็นแผนงานเร่งด่วน ต้องรีบดำเนินการ (The first Priority)

ข้อมูลทั่วไปของบริษัท DIE MANUFACTURING

Choknamchai Autopressing
All types of Die & CF

CNC D-Tex
Single & Transfer Dies for Export

Choknamchai Machining
Foam, Machining Laser Cut

Part Production

Choknamchai Hi-Tech Pressing
Part Production up to 1,000T, Assy Welding

Choknamchai Autobody
part Production 500T

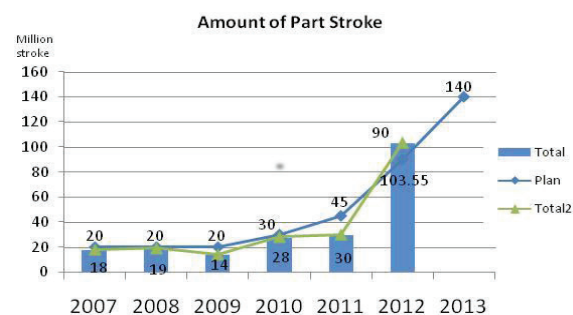
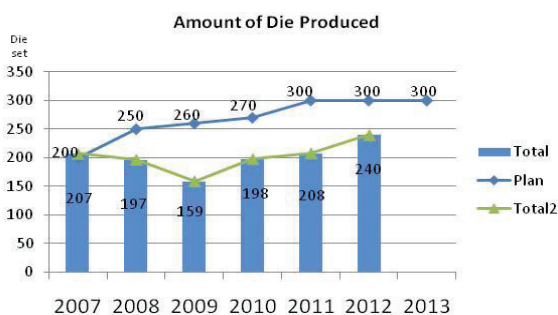
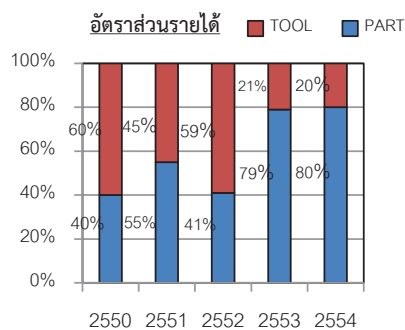

Choknamchai Internation Autotech
part Production <300T

Choknamchai Eastern
part Production <300T

บริษัทโชคนาชัย กรุ๊ป ก่อตั้งเมื่อปี 2541 ประกอบ
ด้วยบริษัทในเครือ 7 แห่ง แบ่งธุรกิจออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
(1) กลุ่มธุรกิจแม่พิมพ์ยานยนต์ (บ. Choknamchai Autopressing,
บ. CNC D-Tex และ บ. Choknamchai Machining) และ (2) กลุ่ม
ธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ (บ. Choknamchai Hi-Tech Pressing,
บ. Choknamchai Autobody, บ. Choknamchai Internation
Autotech, และ บ. Choknamchai Eastern) รวมทุนจดทะเบียน
ทั้งสิ้น 390 ล้านบาท มีพนักงานเครือ ประมาณ 901 คน โดยมี
รายได้ ประมาณ 5,000 ล้านบาทต่อปี จากตลาดภายในประเทศ
ร้อยละ 20 และ รายได้จากการส่งออก ร้อยละ 20 แบ่งออกเป็น
ยอดขายในส่วนของชิ้นส่วนยานยนต์ ร้อยละ 80 และแม่พิมพ์ และ
อุปกรณ์ ร้อยละ 20

เกาะติดข่าวสำคัญ

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

สู่การปฏิบัติ

ทฤทัย สายทิมกร*

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา เน้นกิจกรรมการสร้างความรู้ ความเข้าใจ พร้อมกับการพัฒนาฝีมือขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจให้กับภาคีการพัฒนาทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทั้งในส่วนกลางและหน่วยงานระดับพื้นที่ รวมถึงการจัดประชุมชี้แจงและระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนาในการคัดเลือกประเด็นการพัฒนาสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคส่วนต่างๆ เพื่อนำประเด็นดังกล่าวมาขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างแท้จริง

ไฮไลท์กิจกรรม สคช. ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ การบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศและแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมบูรณาการแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ประเทศและแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ที่สอดคล้องกับแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2556 โดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม ณ ตึกสันติไมตรี (หลังนอก) ทำเนียบรัฐบาล ที่ประชุมได้มอบหมายให้หน่วยงานต่างๆ กลับไปกลั่นกรองยุทธศาสตร์และกรอบแผนปฏิบัติการ พร้อมจัดทำรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ และเสนอ สศช. เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม ก่อนนำเสนอ ครม. พิจารณาต่อไป

*นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา

2. การประชุมระดมสมองร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11

การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมภาครัฐและเอกชน เรื่อง การขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 สศช. ร่วมกับภาคเอกชน 5 สถาบัน ประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสภาธุรกิจตลาดทุนไทย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความเห็นต่อร่างยุทธศาสตร์และแนวทางขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ของภาคเอกชนเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2555 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ก โดยได้รับเกียรติจากนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกล่าวเปิดงาน โดยผู้แทนภาคเอกชนได้นำเสนอแนวทางและมาตรการขับเคลื่อนของภาคเอกชนที่สำคัญ ได้รับความสนใจจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและสื่อมวลชนเป็นจำนวนมาก

3. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ร่วมแนะแนวทางขับเคลื่อนระยะต่อไป

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กก.สศช.) และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ร่วมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมภาครัฐและเอกชน และการประชุมระดมความเห็นระดับภาค เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนในระยะต่อไปในการประชุม กก.สศช. ครั้งที่ 1/2556 ที่จัดขึ้นในวันจันทร์ที่ 7 มกราคม 2556 ณ ห้องประชุมเดช สนิทวงศ์ และการประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ครั้งที่ 3/2555 เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 13 ธันวาคม 2555 ณ ห้องประชุมสิปนนท์ เกตุทัต โดยมอบหมายให้ สศช. นำความเห็นไปเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ต่อไป

4. ผนึกกำลังขับเคลื่อนร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม

สศช. เริ่มกระบวนการขับเคลื่อนภาคประชาสังคม ผ่านการเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป เพื่อหารือถึงความเป็นไปได้ในการร่วมมือระหว่าง สศช. และคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (สปร.) ในประเด็นที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 พร้อมทั้งชี้แจงความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ที่ผ่านมาได้เข้าร่วมประชุม 2 ครั้ง ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป ครั้งที่ 12/2555 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2555 และ ครั้งที่ 1/2556 เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2556 โดยที่ประชุมมอบหมายให้ สศช. และ สปร. ร่วมหาแนวทางขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ที่สอดคล้องกับมติของสมัชชาปฏิรูป

5. การลงพื้นที่เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศผ่านแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

สศช. ดำเนินโครงการศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศผ่านแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จ กลไกการส่งผ่านการพัฒนา จุดแข็ง จุดอ่อน ของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในเชิงลึกที่มีความแตกต่างกันตามภูมิสังคม รูปแบบการบริหารจัดการ แผนงานโครงการที่มีประสิทธิภาพ มุ่งเตรียมความพร้อมและศึกษาความเป็นไปได้ที่จะให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 โดยคัดเลือกจังหวัดและกลุ่มจังหวัดนาร่องใน 4 ภาค ภาละ 2 จังหวัด และลงพื้นที่เพื่อติดตามโครงการตัวอย่าง ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมทั้งสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนในพื้นที่หรือผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อนำมาประมวลผล และจัดทำรายงานการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงประเด็นการพัฒนาระหว่างแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 กับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๐๐๐